
EX
LIBRIS
Dr HEINRICH
CHRISTENSEN.

10

П.Б.4/146

1584

ALEXANDRIS,
SIVE
GESTA
ALEXANDRI
MAGNI
LIBRIS X. COMPREHENSA,

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 14308

AVCTORE
GVALTERO DE
Castellione,

EX VETERIBVS MSS. BIBLIOthecarum S. Galli, & Montis Angelorum,

In lucem edita,
Opera
R.P.F. ATHANASII GVGGER
S. Galli Monachi.
Superiorum permissu.

IN MONASTERIO S. GALLI.
Formis Eiusdem.

ANNO PARTÆ SALVTIS
M. DC. LIX.

L 9511

CANDIDO
LECTORI S.

EN tibi candide Lector, Opus novum, ut sit antiquum, nusquam, quòd sciam, editum, a multis cupidè inspectum & desideratum, non minùs antiquitate quàm eruditione venerabile. Auctor est quidam Gualterus de Castellione: scripsit annis abhinc trecentis circitèr, vir ut in Poëticâ, sic in omni disciplinarũ genere,

præcipuè SS. litterarum cognitione instructissimus. Gesta Alexandri M. sic prosequitur, ut & ingenij acumine, & judicij acrimonia cum veteri bº illis, quos egregiè ęmulatur, in certamen venire posse videatur; venustus totus & floridus, plenus succi, sententijs densus, & sæpe seipsum velut excedens, auream illam Q. Curtij brevitatem non solùm imitatº, sed etiam assecutus. In hoc edendo nactus sum Exemplaria duo MSS. vetusta, alterum ex Bibliotheca celebris Monasterij Montis Angelorum, Ordinis S. P. Benedicti,

BIBLIOTECA CENTRALE

dicti, à R.mo Eiusdem Cœnobij, eruditissimoq. Abbate mihi cõmunicatum, alterũ verò ex nostra, id est S. Galli vetere armario depromptũ, & Glossa interlineari explicatũ, quã & prius illud Exemplar, sed rariorem habet, prorsus ut persuadear in Scholis hunc Auctorem olim publicè prælectũ fuisse: ut quod de Aristotelis Philosophia conjuncta cum pomeridiana Rhetoricorum exercitatione traditur, id de Q. Curtio, & hoc Auctore alternis in Humanioribus explicato factum fuisse conjecturem. videtur id ex Epitaphio,

quod ſibimet auctor concinnavit, haud obſcurè colligi poſſe. Vt tamen in rebus humanis nihil eſt ex omni parte beatum, ita ſunt in hoc Opere, quæ diſplicere poſſint politioribus. Equidem ut de iis taceam, quæ neceſſitas extorſit, uti ſunt *Topographus, Meſopotamia, Ieruſalē, &c.* tantus Auctor beneficio Cæſuræ utitur fortè nimis frequenter. Deinde Græcorum vocabulorum fuit negligentior, ea pleraque cùm Præfectorum militarium ſint, & ex Hiſtoria Curtii, Plutarchi, &c. petantur, mutarique citra rerum geſtarum confuſionem nō potuerint, ne Lector offenderetur, mutato charactere, additoq. aſteriſco notantur, mutatis ſolùm Proprijs, quæ ſecum errorē trahunt & quibus ne Curtius quidem utitur. Atque ut de voce *Darius* (cujus priorem utramque ferè ſemper breviat), taceā, voces Græcę multæ ſunt, quæ ne Dialecto ſalvari poſsūt, ut *Symach⁹, Nicanor, &c.* quamquā quid Grę-cis non licet? cùm & Virgilius Orionem pro libitu variet. Erant & inuſitata quædam, & obſoleta verba Latina, pauca tamen, quorum loco, ne veſtis

rum

ſplen-

splendida his quasi maculis fuscaretur, alia substitui, illis interim in marginalia plerúmque relatis, præter Ablativum, *mediante*, qua voce, quia sæpe utitur, delectatus esse videtur. Discrepabãt insuper Exemplaria non sola verborum trajectione, quę levis est, sed etiam diversitate, ut ambo haberentur, omissis tamen Erratis, in Marginalia rejeci pleraq. Librariorum errores graviores sanè ita castigati, ne palàm apparerent, facilè istos ex mutato charactere cõjiciet Lector, non enim verisimile, tales illos, nisi fortè aliquos ab Auctore commissos, cùm alioqui sibi contrarius seipsum expugnaret. Dubia nonnulla cùm se auctoritate etiam veterum tueantur, ut vox *temulentus*, *Clytus* quod æquè per *y* scriptum reperitur, neminẽ offendent. Hæc sunt quorum te benevole lector admonitũ volui. Vale, & fruere, interim, dum alia sequantur, meúmque hunc de antiquitate in lucem protrahenda laborem æqui bonique consule.

EPI-

EPISTOLA Auctoris.

Moris est usitati cùm in auribus multitudinis aliquid novi recitatur, solere turbam in diversa scindi studia, & hunc quidem applaudere, & quod audit, laude dignum prædicare, illũ verò, seu ignorantia ductum, seu livoris aculeo, vel odij fomite perversum, etiam bene dictis detrahere, & versus benè tornatos incudi reddendos censere. Et mirum est, humanum genus à prima sui natura, secundùm quam cuncta, quæ fecit Deus, valdè bona creata sunt, ita esse depravatum, ut pronius sit ad condemnandũ, quàm ad indulgendum, & faciliùs sit ei ambigua depravare, quàm in partem interpretari meliorẽ. Hoc ego reveritus, diu Te, ò mea Alexandri, in mente habui semper supprimere, & opus quinquennio laboratũ, aut penitùs delere, aut certè, quoad viverem, in occulto sepelire. Tandem apud me deliberatum est, te in lucem esse proferendam, ut demum auderes in publica venire monumenta. Non enim arbitror, meliorem me esse Mantuano Vate, cujus opera mortali ingenio altiora carpsêre obtrectãtium linguæ Poëtarum, ac mortuo derogare præsumserunt, quem, dum viveret, nemo potuit æquiparare mortalium. Sed & Hieronymus noster, vir tam disertissimus quàm Christianissimus, qui in singulis præfatiõibus, suis æmulis respondere consuevit, manifestè dat intelligi, nullum apud auctores superesse securitatis locum, cùm virum tam nominatæ auctoritatis pupugerit stimulus æmulorum. In hoc autẽ lectores hujus opusculi, si quis tamen hoc captus amore leget, exoratos esse

Virg. Ecl. 6, 9

esse volo, ut si quid in hoc volumine reprehensibile, vel satyra dignum invenerint, considerent arcti temporis brevitatem, quâ scripsimus, & altitudinem materiæ, quam nullus veterum Poëtarum, teste Servio, ausus fuit aggredi perscribendam. Et hoc habito respectu, discant saltem ex dispensatione pleraque tolerari debere, quæ si quis stricto jure ageret, poterant de rigore justitiæ condemnari. Sed hæc hactenus. Nunc autem quod instat agamus, & ut facilius possit, quod quæsiverit quis, invenire, totum Opus per Capitula distinguamus.

MS. Engelbergense, quod sequitur, habet.

EPITAPHIVM

Istud scripsit, seu fecit Gualterus auctor hujus Libri, antequã carmen incepisset, quia timuit morte præveniri.

Insula me genuit, rapuit Castellio nomen,
Pertremuit modulis, Gallia tota, meis.
Gesta Ducis Macedùm scripsi, sed syncopa fati
Inceptum clausit obice mortis, Opus.

CAPI-

I

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI I.

PRimus Aristotelis imbutum nectare sacro
Scribit Alexandrum, sceptróque insignit & armis,
Cecropidas Regi rursus confœderat, Arces
Diruit Aonias, numerosa classe profundum
Intrat, & appellens Asiam de nave sagittat.
Parcendúmque ratus, hostem sine Marte triumphat,
Elatúsque animo sub sole jacentia Regna
Jam sibi parta putat, Asiam de vertice montis
Inspicit, & patrias partitur civibus urbes,
Pergama miratur, & somnia visa retractat.

A AL-

ЦЕНТРАЛНА УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ALEXANDRIDOS

LIBER I.

GEsta Ducis Macedûm, totum *a* digesta per orbem,
Quàm largè disperſit opes, quo milite Porum
Vicerit & Darium, quo Principe Græcia victrix
Riſit, & à Perſis redière tributa Corinthum,
Muſa refer. qui ſi ſenio non fractus *b* inermi
Pollice Fatorum, noſtros vixiſſet in annos;
Cæſareos numquã loqueretur fama triumphos,
Totáque Romuleæ ſqualeret gloria gentis.
Præradiaret enim meriti fulgore caminus
Igniculis, ſolíſque ſui palleret in ortu
Lucifer, & tardi languerent plauſtra Bootæ.
At Tu cûi Maior genuiſſe Britannia Reges
Gaudet avos, Senonum quo Prę ſule non minor Vrbi
Nupſit honor, quàm cùm Romam Senonenſibus armis
Fregit, adepturus Tarpejam Brennius Arcem,
Si non exciret vigiles argenteus anſer,
Quo tandem regimen Cathedræ Rhemenſis adepto
Duritiæ nomen amiſit bellica tellus,
Quem

a longum. b *ſtratus.*

Quem partu effuſum gremio ſuſcepit alendum
Philoſophia ſuo, totúmq; Helicona propinans,
Doctrinæ ſacram patefecit pectoris aulam,
Excoctúmque diu ſtudij fornace, fugata
Rerum nube, dedit cauſas penetrare latentes,
Huc ades, & mecum pelago decurre patenti,
Funde ſacros fontes, & crinibus imprime laurũ,
Adſcribíque tibi noſtram patiare Camœnam.
Nondum prodierat naturæ plena tenellis
Infruticans lanugo pilis, matríque parabat
Diſſimiles proferre genas, cum pectore toto.
Arma puer ſitiens, Darium dare iura Pelaſgis
Vrbibus, *a* imperiíque iugo Patris arva prementem
Audit, & indignans, his vocibus exprimit iram:
Heu quàm longa quies pueris! numquámne licebit
Inter funereas *b* acies mucrone coruſco
Perſarum damnare iugum, profugíque Tyranni
Cornipedem lentum, celeri prævertere curſu,
Confuſos turbare duces, puerúmque leonis
Vexillo inſignem, galeato vertice ſaltem
In bello ſimulare virum? *c* verúmne draconis
Alciden puerum comprenſis faucibus olim
In cunis domuiſſe duos? ergo niſi magni
Nomen Ariſtotelis pueriles terreat annos,
Haud dubitem ſimiles ordiri fortiter actus.
Adde quod ætati *florenti d* corpore parvo
Maior ineſſe ſolet virtus, viridíſque iuventæ
Ardua

a Gentibus. b *ſemirutas.* c *ducem.* d *duodenni.*

Ardua vis ſupplere moras: Sempérne putabor
Nectanebi *a* proles? aut *b* degener arguar? abſit.
Hæc ait, *c* hæc ſecum dubitanti corde perorat:
Qualiter Hyrcanis *d* ſi fortè leunculus arvis
Cornibus elatos videt ire ad pabula cervos,
Cui nondum totos deſcendit robur in armos,
Nec pede firmus adhuc, nec dentibus aſper aduncis
Palpitat, & vacuũ ferit improba lingua palatũ,
Effundítque priùs animo, quàm dente cruorem,
Pigritiámque pedum redimit matura voluntas.
Sic puer effrenus *e* totus bacchatur in arma,
Invalidúſque manu gerit alto corde leonem,
Et præceps teneros audacia prævenit annos.
Fortè macer, pallens, incompto crine Magiſter
Nec facies ſtudio malè reſpondebat, apertis
Exierat thalamis, ubi nuper Corpore toto
Perfecto Logices, pugiles armârat elenchos,
O quàm difficile eſt ſtudiũ non prodere vultu?
Livida nocturnam ſapiebant ora lucernam,
Séque maritabat tenui diſcrimine pellis
Oſſibus in vultu, partéſque effuſa per omnes
Articulos manuum macies ieiuna premebat;
Nulla repellebat à pelle parentheſis oſſa:
Nam vehemens ſtudii macie labor afficit artus,
Et molem carnis, & quod cibus educat extrà,
Interior ſibi ſumit homo, fomenta laboris.
Ergo

a *Neptanabi.* b *ut.* c *dictanti.* d *Hyrcanus.* e *effrenis.*

Ergo ubi flammato vidit *a Iuvenem ore minaci*,
Accuſabat enim occultam rubor igneus iram,
Flagitat, unde animus incanduit, unde doloris
Materiam traxit? quæ tanta efferbuit ira?
Ille ſui reverens faciem monitoris, ocellos
Supplice deiecit vultu, pronúſque ſedentis
Affuſus genibus, ſenium lugere Parentis
Oppreſſum imperio Darij, patriámque iacentẽ
Conqueritur lacrymans, lacrymísque exaggerat iras. *b*
Atq; hęc dicentem vigili bibit aure Magiſtrum:
Indue mẽte virũ Macedo puer, arma capeſſe:
Materiam virtutis habes, rem profer in actum:
Quóque modo id poſſis, aurem huc adverte docebo.
Conſultor procerũ, ſervos contemne bilingues,
Et nequam; nec quos humiles natura iacere
Præcipit, exalta; nam qui pluvialibus undis
Intumuit torrens, fluit acrior amne perenni:
Sic partis opibus, & honoris culmine, ſervus
In dominum ſurgens truculentior aſpide ſurda
Obturat precibus aures, manſueſcere neſcit.
Non tamen id prohibet rationis calculus, ut nõ
Exaltare velis, ſi quos inſignit honeſtas,
Quos morũ ſublimat apex, licet ampla facultas,
Et patriæ deſit & gloria ſanguinis alti.
Nam ſi vera loquar, auferre pecunia mores,
Non adferre ſolet; etenim inter cetera noctis
Monſtriparæ monſtro nihil eſt corruptius iſto.

a Philippida vultu. b *iram.*

Quem verò morum, rerum non copia ditat,
Quẽ virtus extollit, habet, quod prę ferat auro,
Quo patriæ vitium redimat, quod conferat illi
Et genus & formam, virtus non quæritur extrà.
Non eget externis, qui moribus intus abundat.
Nobilitas sola est animum quæ moribus ornat.
Si lis inciderit te Iudice, dirige libram
Iudicij, nec flectat amor, nec munera palpent,
Nec moveat stabilem personę acceptio mentẽ.
Muneris arguitur accepti censor iniquus,
Munus enim à norma recti distorquet acumen
Iudicis, & tetra involvit caligine mentem.
Cùm semel obtinuit vitiorum mater in aula
Pestis avaritiæ, quæ sola incarcerat omnes
Virtutum species, spreto moderamine Iuris,
Curritur in facinus, nec leges Curia curat.
Parce humili, facilis oranti, frange superbũ.
Grande aliquid si velle tenes, & posse tenebis,
Castra move, turmas instaura, transfer in hostẽ.
Si conferre manum, dum luditur alea Martis,
Debilis & nondum matura refugerit ætas,
Te tamen armatum videant, hilarémq; catervę,
Pugnantem precibus, monitúque miníque tonantem.
Profuit interdum dominis pugnare iubendo.
Nam dum castra metus calcat, dum languida terror
Agmina prosternit, dum corda manúsque vacillant,
Si gravis hortatu præceptor inebriat aures,

Se

Se timor absentat, & sic formidine mersâ
Irruit in ferrum monitis effrena iuventus.
Hostibus ante alios primus fugientibus insta:
Quòdsi fortè tuus repetat [a] tentoria miles,
Agmina retrogrado fugiens hostilia gressu,
Vltimus à [b] tergo fugias, videántq; morantem,
Indecoréque fuga pudeat sine Rege reverti.
Interea metire oculis, quot millibus instent,
Quot peditum turmę, quot fusi è vallib⁹ adsint,
Quot solem galeis equites clypeísq; retundant.
Nec te terruerit numerus, si molliter illos
Videris instãtes, rue primus in arma sequentûm,
Primus equum verte, pressóque relabere freno,
Hîc vigor emineat tuus, affectúsque tuorum,
Et fervens animus, durique peritia Martis,
Hîc equus opponatur equis, hîc ensibus ensis,
Hîc clypeus clypeis, hîc obruta casside cassis.
Vix liceat victis victori offerre tropæum. [c]
Cúmque vel intrabis victis tradentibus urbẽ,
Vel si restiterint, portas perfregeris urbis,
Thesauros aperi, plue donativa manîplis;
Vulneribus crudis, & corde tumentibus ægro
Muneris infundas oleum, gazísque reclusis
Vnge animos donis, aurique appone liquorem.
Hæc ægræ menti poterit medicina mederi.
Sic inopi dives, largúsque medetur avaro.
At si fortè animo res non respondebit alto;
Copia si desit, vel si minuatur acervus,
Non minuatur amor, non desit copia mentis:

a *repetit*. b *instando*. c *triumphum*.

Allice pollicitis, promiſſáque tempore ſolve:
Munus enim mores confert, irretit avaros,
Occultat vitium, genus auget, ſubijcit hoſtem.
Non op⁹ eſt vallo, quos dextera dapſilis ambit,
Nam ſeu pax vigeat, ſeu rupto fœdere pacis,
Regnet, & in toto diſcordia ſæviat orbe,
Principibus dubijs, ſubitúmque timentibus hoſtem,
Eſt dare pro muro, & ſolidi muniminis inſtar:
Non murus, non arma, ducem tutantur avarum.
Cetera quid moneam? ſed non te emolliat intus
Prodiga luxuries, nec fortia pectora frangat
Mentis morbus Amor, latebris & murmure gaudens.
Si Baccho Veneríq; vacas, qui cetera ſubdis, *a*
Sub iuga veniſti. perijt delira vacantis
Libertas animi, Veneris flagrante camino,
Mens hebet interiùs, rixásque & bella moveri
Imperat, & ſuadet rationis vile ſepulcrum
Ebrietas, rigidos enervant hæc duo mores.
Parca voluptates ſit eis explere voluntas,
Qui leges hominum, & mundi moderantur habenas.

Dirigat ergo tuos, ſtudio celebrata priorum,
Actus Iuſtitia, & per te revocetur ab alto
Vltima, quæ ſuperûm terras Aſtræa reliquit.
Nec deſit pietas, pudor, & reverentia recti,
Divinos rimare apices, manſueſce rogatus,
Legibus inſuda, civiliter argue ſontes.

Vin-

a *vincis.*

Vindictam differ, donec pertranſeat ira,
Nec meminiſſe velis odij poſt verbera; Si ſic
Vixeris, æternum extendes in fæcula nomen.
Talibus informans monitor *a* virtutis alumnum,
Imbuit irriguam fecundis imbribus aurem,
Et thalamo cordis, mores impingit honeſtos.
Ille libens ſacris bibulas accommodat aures
Vocibus, extremæ commendans ſingula cellæ.
Mens igitur laudũ ſtimulis ſibi credula, fervet.
Germinat intus amor belli, regníque libido. *b*
Iam timor omnis abeſt, iam ſpes præiudicat annis,
Iam fruitur voto, iam mẽte protervit in hoſtes,
Iam regnat, iam ſervit ei quadrangulus orbis.
Ergo ubi quæ ferulæ pueros emancipat ætas
Advênit, Macedo civiliter induit arma,
Non ſibi, ſed patriæ, vivítque in principe civis.
Tiro quidẽ, ſed mẽte *c* gigas, ſed pectore miles
Emeritus; tunc indomitum, tunc tanta videres
Velle Neoptolemum, quæ vix *d* expleret Achilles,
Nec *e* ſolùm in Perſas, quos cõtra iuſta querelę
Cauſſa ſibi fuerat, parat inſanire, ſed ipſum
Et totum, ſi fata ſinant, coniurat in orbem.
Vrbs erat auctoris nomen ſortita Corinthus,
Quam ſitus ipſe loci, quam rerum copia maior,
Quam patrum, & populi, quam regum firma voluntas.

A 5 San-

a *monitis.* b *cupido.* c *corde.* d *non.* e *non.*

Sãxerat,ut regni caput, *urbs primaria ut esset;*[a]
Hanc Evangelico propulsans Idola *b* verbo
Paulus, ad æterni convertit pascua veris.
Hîc igitur Macedo, ne iura retunderet urbis,
Post patris occasum sacrum diadema verendo
Imponens capiti *c*, sceptro radiavit eburno.
Stat procerũ medius,stipat latus eius utrumque
Canities veneranda Patrum,mitísque senectus:
Quorum iuris erat toti disponere regno,
Per quos insidijs obsistitur obice, vallo
Consilij, potiúsque valent interprete lingua,
Quàm pugnante manu tractare negotia belli,
Et gerere armorum curas, quàm cingier armis:
Eminus assistunt, paulóque remotiùs illi,
Effrœnæ mentis, quorum sub pectore robur
Imperat ingenio, & Nestor succumbit Achilli,
Principis à facie Vatum grege cinctus inermi
Sedit Aristoteles, molli velatus amictu,
Iam rude donatus,fatísque prementibus annos
Curvus, & impexos castigat laurea crines.
Contemplans igitur Macedo per singula vires,
Pascitur intuitu procerũ, & quæ maxima dudũ
Crescere non poterat,vehemens audacia crevit
Regis ad aspectus, & quem conceperat antè
Ampliat affectum, cordísque reverberat aures
Applausus populi, maioráque viribus audet.
Accedit facies animo, mentíque profundæ
Respondent oculi, totóque accenditur ore.

Sic

a M. S. ut metropolis esset. b *Aeolicè* c *suscipieits capite.*

Sic fuit ex facili regem cognoscere promptum;
Ornamenta licèt regi regalia desint
Lucidus obryzo crinalis circulus auro,
Et quæ flammiferis[a] ignescit purpura gemmis,
Sola tamen loquitur vultus reverentia Regem.
Mensis erat, cuius Iuvenũ de nomine nomẽ,
A quo vitis habet quod floreat, uva propinet
Quod bibat Autũnus,& ꝙ sibi bruma reservet,
Cùm tumet in fructũ seges ardua,iámq. parabat
Retrogradũ Phœbus radijs incendere Cancrũ,
Cùm Macedo assensu pariter vulgíq. ducúmq.
In regem erigitur, lectóque ad bella Quirites
Dividit in turmas, quorum bis millia bina
Quingentíque equitũ numerus fuit,omnibꝰ idẽ
Impetus armorum, sed eos discriminat ætas.
Nec iuvenes solùm, sed quorum cana vetustas
Testis militiæ, & probitas sub patre probata,
Legit Alexander; ductor princépsque cohortis
Nullus erat, qui non sexagenarius esset;
Vsque adeò, positis ut siquis cominus armis
Principia inspiceret castrorum, sive Quiritũm
Præfectos, equites non crederet, immo Senatũ.
Præterea peditum quater octo millia bello
Instaurat,quibus arma sudes,& Daca bipennis:
Et quælethifero contorta volumine glandes
Funda iacit,gladiúsque,& vitæ prodigus arcus,
Lunatíque orbes, & prævia mortis arundo,
Incutiunt hastas, verubúsque minantur acutis:
Pectora thorace, & cervix secura galero est,

a *flammigeris.*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Quos licèt armarit telo præſtantior omni
Virtus, tam voluiſſe tamẽ ſupponere mundum
Quàm potuiſſe ſibi, tam paucis millibus, æquè
Miror Alexandrum, monſtróque ſimillima fati
Hæc ſeries, tot regna, uni ſubmittere paucos.
In tanto rerum ſtrepitu, mundíque fragore,
Cùm tremeret totus varijs rumoribus orbis,
Subtrahere auxiliũ, dubiúmq, laceſſere Martẽ,
Detrahere abſenti, *ſuaſu Demoſthenis a*, ipſi
Cecropidæ, & vires opponere viribus auſi.
Aeſtuat auditis Macedo; maturiùs ergo
Caſtra movere iubet Danais*b* ſic cominus hoſti
Improviſus adeſt, & *c* muris applicat alas.
Interea ſenibus in Palladis arce receptis
Aeſchinus *d* eloquitur, cœptæ *c* & Demoſthenalitis
Arguit, & pace oſtendit nil tutiùs eſſe.
Dum ſibi mandatas legatio mutua partes
Exſequitur, patriæ tactus *nutricis* amore
Rex fœd⁹ renovat, pacémque redintegrat urbi,
Artibus ingenuis, ſtudiíſque vacare, ſereno
Annuit his vultu, Martémq; remittit agendum.
Inde ubi diſcordes iterum ſibi iunxit Athenas.
Impiger ad veteres rapto *f* volat agmĩe Thebas.
Aonidæ, muros iuvenum ſtipante corona,
Armati adſiſtunt, portáſque intrare volenti
Obijciunt, quem ſi dominum patienter habere,

Si

a *ſuadente Demoſthene primi* b *Danaos.* c forte *ſcalas mœnibus aptat.* d *Curt. Suppl. Aeſchines.* e *captaq́.* f *rapido.*

Si prece, non armis vellent occurrere, ſi ſic
Vt decuit, cœptæ fraudis ſceleríſque pigeret,
Fortaſſis poterant torrentem inhibere furoris,
Incolumémque ſtatum vitę, veniámque mereri,
Sed quoniam ætatem ſimul & contemnere Regem
Præſumsêre, ſibi meritò ſensêre Tyrannum.
Dum ſuper excidio Macedo deliberat urbis,
Iam populo varijs afflicto cladibus, adſunt
Collecti Satrapæ è vicinis urbibus, omne
Qui genus accuſent, recolántque ab origine gentem
Intentam ſceleri, & Græcorum cæde madentẽ:
Progenitos ſerpente patres, ſempérque minores
Cordibus infuſum patrium ſervaſſe venenum.
Quis faſtus Niobes, quis ſparſam ſanguine nati,
Femineum neſcit ululaſſe per agmen, Agaven?
Quis flammas Semeles, quis regẽ lumine caſsũ
Neſciat in proprios revolutum turpiter ortus?
Præterea partos infando ſemine, damno
Totius Europæ, ſibi concurriſſe gemellos?
His accenſa ſuper candeſcit *a* principis ira,
Accingíque ſuos pugnæ iubet. Inde parato
Mille equitum cuneo, tumidam circumvolat urbem,
Mœnibus arcere hos cives nituntur, eóſque
Plurimus involvit telorum cominus imber.
Nec minùs interea pedites exſcindere muros
Vectib⁹ incuſſis *b* validísque ligonibus ardent.

Hos

a *flagraſcit.* b *excuſſos.*

Hos ne missilibus deterreat hostis ab alto,
Vt tuti lateant, alij testudinis instar
Ictibus arcendis iunctis umbonibus instant.
Iam pede subducto, iam mole minante ruinam,
Præcipiti saltu, qui vivi fortè supersunt
Aonidæ fugiunt, séque in secreta receptant.
At Danai, saxis cedentibus, hoste remoto
Per murum fecêre viam : ruit omnis in urbem
Turba, perit nullo discrimine, sexus, & ætas
Omnis; adest etiam ductor Pellæus, & ipse
Invehitur Thebas armis stipatus, eíque *a*
Accessit Cloades fidus, magnóque canebat
Regi dulce melos, lyricísque subintulit ista:
Clara Deûm proles Macedo, fortissime Regum
Cuî favet astrorum series, cui quattuor orbis
Climata despondent, filo properante, Sorores:
Cuius, ut invictus victis, & parcere scires
Supplicibus victor, & debellare rebelles,
Divinis toties monitis armavit anhelum
Pectus Aristoteles : Túne hanc rex funditus urbem
Excidio *b* delere paras? his sedibus ortus
Liber, thuricremis sua quẽ colit India templis.
Hæccine tetra Deos tulit, auctorémque tuorum
Nutrijt Alciden, cuius super eminet omnes
Edomitum toties laus derivata per orbem?
En muri, & structæ modulis Amphionis arces
Disce pius victis, vincendis esse cruentus.

Iu-

a *eóque*. b *Exitio*.

Instabile est regnũ, quod non clementia firmat,
At si tanta tibi cives torquere voluntas,
Soli parce solo, Divísque ignosce locorum.
Finierat Cloades, sed stat sententia Regis,
Propositíque tenax iræ permittit habenas,
Aequaríque solo turres, ac mœnia primò
Imperat, & reliquam Vulcano fulminat urbem.
Postquam digna satis compescuit ultio Dircen,
Iámque novo didicit servire Bœotia Regi,
Dispositis Macedo pariter patriáque domóque,
In Darium sævire parat. minùs ergo peritos
Armorum, minus audaces, famæque minoris *a*
Segregat, & patrijs tutelam deputat Argis,
Inde rates varijs rerum speciebus *acervat*, *b*
Nec tanto libuit paucas adhibere labori,
Námque quater ductus, nisi ter senarius obstet,
Navigij numerum quinquagenarius æquat.
Iámq. ubi velivolũ tenuit mare libera classis,
Intendítque fugã, nec iam ulla momordit arenã
Anchora, cùm patrio discederet incola portu,
Stridula, discussit concentibus aëra miris, *c*
Vox hominum præsaga mali, mistúsq. tubarũ
Infremuit clangor, totúmque remugijt æquor.
O patriæ natalis amor sic allicis omnes!
O quantum dulcoris habes! fugitiva per altum
Classis dum raptim patriæ furatur alumnos,
Sponte licèt properent, Persarũ invadere fines,
Nec trahat invitos ad prædæ præmia ductor;

Sola

a *famáque minores*. b onustat. c *æthera*.

Sola tamen revocat patriæ dulcedo volentes,
Nec sinit à patria divelli, mentis acumen,
Sed dulces, oculos animúmque retorquet, ad Argos,
Donec ab intuitu longè decrescere visus
Europæ defecit apex, portúsque recessit.
Tanta sub invicto bellandi corde voluptas *a*,
Tanta parentis erat oblivio, tanta sororum.
Solus ab Inachijs declinat lumina terris
Effrenus Macedo: qui cùm Cilicum priùs arva
Collibus eductis Asiámque emergere vidit,
Gaudet, & angustum vix gaudia tanta receptat *b*
Pectoris hospitium; remis incumbere nautas,
Nec solùm tensis ultrà se credere velis,
Lætitia damnante moram iubet. Ocyùs illi
Haud segnes per transtra parant assurgere dicto
Principis, & multo castigant verbere pontum.
Tantum aberat classis portus statione, lapillum
Quantũ funda potest celeri transmittere iactu:
Eminus emissà Pellæus arundine terram
Vulnerat hostilem, faustúmque hoc prędicat omen
Tota cohors, lætósque ferunt ad sidera plausus.
Nec mora, litoreis immergitur uncus arenis.
Exonerant *c* primò naves celeríque volatu
Exsiliunt, viridíque locant in litore castra.
Dêinde vacant epulis, ac dum solemnia tractant
Pocula, continuant seræ convivia nocti.
Tertia pars orbis, cuius ditione tèneri
Olim

a voluntas. *b recepit.* *c Exonerántq; rates primò.*

Olim dicta fuit, eius quoque nomen adepta est,
Hæc Asia est, vasto quam gurgite solis ab ortu
Terminat Oceanus, & ab Austro extendit in Arcton
A Borea Tanais, simul & Mœotidos unda
Claudit, ab Europa nostrũ discriminat æquor.
Huîc soli ex æquo cessit partitio mundi,
Cúmque sit una trium, solam hanc discindere mundum
Topographi perhibent, igitur breviore duabus
Contentis spatio, medium non invidet orbis:
Hîc situs est Asię, sed & illam mitis obumbrat *a*
Cæsaries nemorum, fluviorum cursus inundat,
Nobilium multa regionum laude superbit;
Hic dives gemmis elephantibus India barrit,
Bis serit, & fruges toties legit, instat ab Arcto
Caucasus, irriguo Paradisus spirat ab ortu,
Hæc habet Assyrios, Medos, & Persida, quarum
Parthia nunc nomen, quam Mesopotamia finit.
Hæc Babylõis opes, Chaldęáque regna receptat,
Hæc Arabum terras redolentes thure Sabæo,
In quibus ille labor Logicorum nascitur, una
Semper avis Phœnix, vicináque cinnama myrrhæ.
Hinc Syriam Euphrates, illinc *gens Armena* tangit,
Diluviíque memor Superis cælóque minatur.
Inde Palæstinæ cunctis supereminet una
Vnius.

a inumbrat.

Vnius Iudæa DEi, Ieroſolyma * terræ:
In centro poſita eſt; Vbi Virginis edita partu
Vita obijt, nec ſtare DEO moriente renatus
Suſtinuit, ſed pertremuit *a* perterritus orbis,
Tótque Aſiæ partes, quas ſi meus exaret omnes
Aut ſeriem ſcindet ſtylus, aut faſtidia gignet.
Iámque ſub auroram volucrum garrire ſolebat *b*
Et lucem tenui præcedere lingua ſuſurro.
Lucifer emeritæ confinia noctis agebat,
Aſtrorúmque fugam Solis præcurſor anhelo
Maturabat equo, facili cum membra ſopore
Solvit Alexander, igitur cum ſole retuſum
Proſpexit primo pelagus radióſque natantes,
Emicat ex templo caſtris, & in ardua montis
Erumpens, Aſiæ metitur lumine fines.
Hinc ubi vernantes Cereali gramine campos
Tot nemorũ ſaltus, tot prata virentibns herbis
Laſcivire videt, tot cinctas mœnibus urbes,
Tot Bacchi frutices, tot nuptas vitibus ulmos;
Iam ſatis eſt inquit Socij, mihi ſufficit una
Hæc regio, Europam vobis patriámq. relinquo.
Sic ait, & patrium ducibus ſubdividit orbem.
Nam timor ille ducum (tanta eſt fiducia fati)
Regnorũ quæcunq. iacent ſub cardine quadro
Iam ſibi parta putat, ſicà populantibus agros
Liberat, & pecorum raptus avertit ab hoſte.
Iámque iter arripiens Cilicum ſibi vindicat arces,

Con-

a contremuit. b *parabat.*

Conciliátque pij clementia principis urbes.
Pluris Alexandro fuit hæc ſollertia, quàm ſi
Sanguinis impenſa Martem tractaret, agítque
Pace vices belli, cum parcit & obruit hoſtem.
Inde rapit curſum Phrygíæq. per oppida tẽdit
Ilion, & ſtructos violato fædere muros
Idalióſque legit ſaltus, quibus ore venuſto
Inſignem puerum pedibus Iovis aliger *a* uncis
Arripuit, gratúmq. *b* tulit ſuper æthera munus;
Dúmque vetuſtatis ſaltem veſtigia quærit
Sedulus, *c* occurrit fluviali conſita rivo
Populus, Oenones ubi mœchi falce notata
Scripta latẽt Paridis, teneríq. leguntur amores,
Denſa ſubeſt vallis ubi litis cauſa iocoſæ
Tractata eſt, cùm iudicium temeravit adulter
Vnde mali labes, & prima effluxit origo
Iliaci caſus, & Pergama diluit ignis.
Nunc reputanda quidẽ parvi; ſed quãta fuerunt?
Conijcitur, teſtatur enim vetus illa ruina,
Ingens quàm fuerit e Troiæ menſura ruentis.
Tot bellatorum Macedo dum buſta pererrat,
Argolicos inter cineres, manéſque ſepultos,
Quos tamẽ accuſãt titulis epigrammata certis,
Ecce minora loco, quàm famâ vidit Achillis
Fortè ſepulcra ſui, tali diſtincta ſigillo;
Hectoris Aeacides domitor, clam, incautus, inermis
Occubui *d* Paridis traiectus arundine plantas.

Hæc

a *armiger.* b *placitúmque.* c *obijcitur.* d *Occubuit.* e *Quàm fuit immenſa*

Hæc brevitas regem ducis ad ſpectacula tanti
Compulit, & ſterilem mulſo ſatiavit arenam,
Et ſuffire locum ſumta properavit acerra:
O fortuna viri ſuperexcellentior, inquit,
Cuius Mæonium redolent præconia vatem,
Qui licèt exanimem diſtraxerit Hectora, robur,
Et patrem patriæ ſummum tamen illud honoris
Arbitror augmentum, quod tantum tantus habere
Poſt obitum meruit præconem laudis, Homerum;
O utinam noſtros, reſoluto corpore, tantis
Laudibus attollat non invida fama triumphos:
Nam cùm lata meas ſuſceperit area leges,
Cùm domitus Ganges, & cùm peſſumdatus Atlas,
Cùm vires Macedûm Boreas, cùm ſenſerit Hammon,
Et contentus erit, ſic ſolo principe mundus,
Vt ſolo ſole: hoc unum mihi deêſſe timebo,
Poſt mortem cineri ne deſit fama ſepulto,
Elyſiísque velim hãc ſolam præponere campis,
Neu vos excutiat cæpto, gens provida, bello,
Argolici, fortuna licèt quandóque minetur
Aſpera, quæ nunquam vultu perſiſtit *a* eodem.
Blanditijs indignus erit, mollíque potiri
Fortuna, qui dura pati, vel amara recuſat.
Nam quæ dura priùs fuerant molleſcere vidi,
Neu

a consistit.

Neu vos ſollicitos agat ignorantia veri,
Vnde hæc tanta meæ ſurgat fiducia menti,
Occultum hoc veſtris impertiar auribus unum.
Cũ patris interitu nutaret Græcia mœrens,
Pauſaniáſque ſcelus, & cædem cæde piâſſet,
Nocte ferè media, ſomnum ſuadentibus aſtris,
Pulvinar regale premens penetralibus altis
Solus eram, ſocios laxabat inertia ſomni:
At mea pervigiles urebant pectora curæ,
Cúmque ſuper regni ratio novitate labaret,
Incertus ſequerérne hoſtes, patriámne tuerer?
In neutro ſtabilis facturus utrúmque videbar,
Ecce locum ſubita radiantem lampade ſenſi,
Et cæleſte iubar noctis caligine preſſa
Irrupiſſe fores, tenebráſque dieſcere vidi,
Cum timor *urgeret* mentem, teſtémque pavoris
Sentirem trepidos ſudorem errare *a* per artus,
Adfuit ætheriis, hominem ſi dicere fas eſt,
Ingenua gravitate, plagis, quem barbara texit
Multiplici veſtis mixtim diſtincta colore,
Cuius, ut ire ſolet filo radiante Sacerdos,
Gemmea flammãtes tangebat *b* fimbria plãtas.
Aurea roriſluos criſpabat lamina crines,
Pectoris in medio biſſeni ſchemate miro
Ardebant lapides, gemmarum luce ſuperbi.
Neſcio quod nomen, prætendere viſa figuris
Signabat mediã tetragrammata lamina frõtem,
Sed quoniam mihi barbaries incognita linguæ
Huius erat, legere hanc me nõ valuiſſe *c* fatebor.
Præ-

a exire. b *lambebat.* c *potuiſſe.*

Præſulis occultum caput amplexante tiara,
Péſque verecundus talari veſte latebat,
Qui niſi me verbis prior aggrederetur, habebam
Quod breviter poſsé ſcitari, quis? quid? & unde?
Egredere ô Macedûm fortiſſime finib⁹, inquit,
A patrijs, omnémque tibi peſſumdabo gentem.
At ſi me tibi fortè vides occurrere talem,
Parce meis, dixit, ſuperas deceſſit [a] in auras,
Diſcedénſque domum miro perfudit odore:
HOC Duce dura manus, hoc Principe bella movetis;
Sic fatur, celeréſque gradus ad caſtra retorquet.
Vera tamen docuit: etenim cùm victor adire
Poſt Tyron everſam multa legione pararet
Ieruſalem, templúmque Dei violare, domóſque
Velle putaretur, invicti principis iram
Præveniens urbis ſacro comitante ſenatu
Exierat tali ſummus cum veſte Sacerdos,
Qualem in ſiderio rex Præſule viderat antè,
Quem tamquam cognoſcat, equo deſcendit, eúmque
Pronus adoravit, cunctis mirantibus, illum
Impendiſſe homini decus, unum quod ſibi pridé
Iuſſerat impendi, tunc rex legione ſequentûm
Exclusâ, paucis intrat comitantibus urbem,
Et quod ab Hebræis monitus fuit, obtulit illic
Pacifica, & multo ditavit munere templum,
Iámque valefaciens indulto Marte beatæ
Vrbis perpetuo donavit munere cives.

CAPI-

a *ſuperáſque receſſit.*

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI II.

PRæparat ad pugnam Darium Perſásque Secundus,
Scribit Alexandro Darius, populúmque recenſet,
At Macedo fatale jugum mucrone reſolvit,
Seq; ſibi recipit, morbum curante Philippo,
Stant hinc inde acies, Cilicum concluſa jugoſis
Faucibus, injuſti Siſenem premit alea fati.
Spernitur à Perſis ducibus, licet utile docti
Conſilium Thymodis *, placuit committere fatis
Omne ſimul robur, ſocios hortatur ad arma
Acer Uterque ducum, plaudentibus adſonat aër. a

a æther.

ALE-

ALEXANDRIDOS
LIBER II.

ULtorem magnum patrię, iam fata minantem,
Nuntia Perſarum diſcurrens fama per urbes,
Deſidiæ torpore gravis, luxúque ſoluti,
Terrifico ſtrepitu Darij concuſſerat aures,
Qui licet imperio maior, munitior armis,
Obſequijs a regum, pretioſo ditior ære
Viribus excedens, ævo maturior eſſet
Bellatore novo; tamen experientia Martis,
Qua deſuetus erat, & pax diuturna labantes
Impulerant regis animos, ut in omnibus eſſet
Inferior duce, quo poterat præſtantior eſſe,
Si mens tanta foret pugnandi, quanta facultas,
Ne depreſſa b tamen terrore, minúſque rigoris c
Regia maieſtas videatur habere, ſuperbo
Intonat ore minas Darius, gentéſque ſubactas
Colligit in caſtris, cuius per regna volante
Ocyùs edicto, ruit omnis in arma iuventus.
Interea à Dario, ne nil feciſſe videri
Poſſit, Alexandro legatur epiſtola talis:
Rex Regum Darius, conſanguineúſque Deorũ
Scribit Alexandro famulo. Licet indole clarus,
Parce

a *Obſequio.* b *deprenſa.* c *vigoris.*

Parce puer teneris & adhuc creſcentibus annis,
Non eſt apta legi, quæ non maturuit arbos,
Quos tibi ſumſiſti, temerarius exue cultus
Armorum, & caſtæ gremio te redde parentis
Queque tuæ potiùs ætati congrua, miſi
Lora tibi, teretémque pilam, forulóſq. capaces
In ſumptus comitum, fomenta viæque levamẽ;
At ſi tanta tuum a vexat veſania pectus
Vt paci lites, & amico præferat hoſtem:
Non equites, verùm furiata mente clientes
Emittam, qui te correptum verbere, duris
Affligant pœnis: tenebríſq. perennibus abdant b
Frendit Alexander modicè turbatus, eíſque
Qui ſibi detulerant Medi mandata Tyranni,
Procinctè ſubicit: Meliúſque, interpretor, inquit,
Et magis egregriè, veſtri munuſcula regis;
Forma rotunda pilæ ſphæra ſpeciémq. rotundi
Quẽ mihi ſubijciam, pulchrè determinat orbis.
His in ſubjectos mihi Perſas utar habenis,
Cùm victor Darij veteres effregero gazas:
Sic ait, & formæ regalis imagine ceris
Impreſſa, vario legatos munere donat.
At Darius quamvis, fama mediante, recepto
Memnonis exceſſu labefacto pectore nutet,
Aſpera fortunæ tamen in contraria torquens c
Concluſus procerum ſerie, peditúmque catervis
Tendit ad Euphraten, ubi tot radiantibus auro
Gentibus explicitis, diffuſis æquore vaſto,

B Tot

a *tuam veſania mentem.* b *addant.* c *vertens.*

Tot populis vires dedit in commune videndas?
Elatúſque animo vallum circumdedit, unde
Primo ſole locum feriente, recenſuit omnes,
Xerxis ad exemplum, donec naſcentibus aſtris,
Noctivagę *a* Phœbes pręcederet Heſperꝰ ortũ,
Egreditur vallo, viridéſque effuſa per agros
Infinita phalanx, numerúmq. *recognita* vincit,
Spargitur, & ſpeciem maioris copia complet; *b*
Sic ubi balantes ad paſcua veris ituræ
Vt totidem reddat paſtor, quot fudit *c* ovile
Manè novo, numerãtur oves, quas anxia ſortis,
Ne minuat numerum lupus, upilione ſiniſtro,
Capripedi Fauno commendat ſedula Baucis.
At prior in Magnum Darij congreſſus, & acris
Pugna, ſub illuſtri adverſę, duce Memnone, partis,
Millia nobilium tenuit ſexcenta virorum,
Quos licèt inferior numero, ſed fortior armis
Fudit Alexander; expugnatámque ſuorum
Viribus intravit Midæ prædivitis aulam
Gordieum veteres, Sardis dixêre *minores* *d*
Hîc Aſiam refluis undarum curſibus arctant
Faucibus anguſtis gemini confinia Ponti,
Hîc abutróque mari diſtans Sangarius æquè
Litoribus, tamen alternis, communicat undas.
Hîc Iovis in templo Midæ patris alta coruſcãt
Plauſtra, iugúmque vetus Aſiæ fatale, ſed eius
Funibus inter ſe ſubeuntibus *e* arte latenti
Com-

a Montivagæ. b *præbet.* c *fundit.* d *moderni.* e *coëuntibus.*

Complosíſque iterum, ſpatioſo tempore nemo
Vel reperire caput poterat, vel ſolvere nodos;
Certa fides, urbis ita diſpoſuiſſe tenacem
Fatorum ſeriem, qui vincula ſolveret, illum
Regno totius Aſiæ debere potiri.
Movit Alexandrum ſupplendi fata cupido,
Extollénſque iugum, nexus diſſolvere tentat,
Luctatúſque brevi dum ſe contendere fruſtra
Conſpicit, adſtantes ne triſte retunderet *a* omen:
Quid refert, inquit, Proceres *b*, quâ ſcilicet arte
Quóque modo tacitæ pateant ænigmata ſortis?
Dixit, & arrepto nodos mucrone recidit.
Vnde vel eluſit ſortem, vel ſorte recluſit. *c*
Hinc venit Ancyram, miſſis qui Marte retundant
Cappadocum gentes, quibꝰ in ſua jura redactis,
Manè iter accelerat Macedo, ſpatióque diei
Vnius, ſtadia rapidis *d* quingenta peregit
Greſſibus, accelerans pavidũ prævertere regẽ,
Quippe graves aditus Aſiæ, faucéſque locorum
Anguſtas metuens, Cilicum jam plana tenentĩ
Obvius ire parat Dario, qui primus Eoo
Cùm Sol roriflua ſtillaret lampade, caſtra
Movit ab Euphrate, *e* lituis cava ſaxa reſultãt,
Reſpondent valles, ictúſque fragoribus aër
Ingeminat ſtrepitus, agitántq. tonitrua nubes.

a reverberet. b *Socij.* c *reſolvit.* d Virg. *Limináque laurúſque—* e *Brevis ante Liq. producitur Græcis.*

Hîc fragor in caſtris: ſed & hîc erat agminis ordo.
Ignem quem Perſæ ſacrum, æternúmque vocabant,
Axibus auratis argentea prætulit ara:
Alba, Iovis currus, ſeries ducebat equorum;
Cælatáſque decem gemmis, auróq. quadrigas.
Tam cultu variæ, quàm lingua & moribus, uno
Agmine bis ſenæ comitantur in ordine gentes.
Quóſque Immortales mentitur opinio vulgi,
Mille ferè decies plauſtris auróque feruntur:
At conſanguinei Regis, muliebriter omnes
Millia prætextis ter quinque feruntur amicti.
Mole gravi, medius radijs ſtellantibus auro,
Invehitur Darius curru, quem ſtipat utrínque
Effigies numeroſa deûm, quem prædicat ardor,
Gemmarum,& luxûs opulentia barbara regũ. a
Deſuper ardentis fervorem temperat æſtûs
Fictilis aurata pendens Iovis armiger b ala,
Hunc haſtata decem præcedunt millia, quorum
Aurum cuſpis habet, argentea candet arundo,
Præterea Darius præclaros ſanguine reges
Contiguos lateri præceperat ire ducentos.
Neve ſit in promptu Danais penetrare tribunal
Regis, munitis peditum præſtantibus armis
Clauditur extremum ter denis millibus agmẽ:
Subſequitur Medi plenus genitrice Tyranni
Currus,& uxor adeſt, natíque,& tota ſupellex
Regia, pellicibus totidem, ſub pondere tanto

Quin-

a *regem.* b *aliger.*

Quinquaginta ferè ſuſpirant plauſtra vehendis.
Moris erat Perſis Ducibus, tunc temporis omnem
Ducere in arma domum, cum tolli ſigna iuberent.
Sexcentis ſequitur invecta pecunia mulis,
Tercentúmque onerat dorſo ſurgente camelos.
Plurimus hoc agmen centenis millibus ambit
Funditor, & levibus fundæ, jaculator habenis:
Vltima procedit levis armatura virorum
Excedens numerum, pedibúsq. attritus,& axe,
Aurea pulvereus involvit ſidera turbo,
Interea Macedo profugis vaſtantibus arva
Ciliciæ deſerta videns, rapit agmina ductor
Ad loca, quæ Cyri dixerunt caſtra priores,
Præmiſſis igitur, duce Parmenione, catervis,
Tarſum ſeminecem Perſarum ſervat ab igne;
Hic, ut ſcripta ferunt, illuſtri claruit ortu,
Per quem præcipuè cæcis, errore ſubacto
Gentibus emerſit radius, fideíque lucerna;
Purus & illimis, mediam perlabitur urbem
Cydnus, qui gelidos haurit de fontibus amnes
Contentus ſele eſt, nulláſque aliunde ruentis
Admittit torrentis aquas, ſed gurgite ludit
Calculus,& refugo lapſu laſcivit arena;
Hic primùm didicit Magnus durare ſalutem
Nulli continuam, ſed miſta adverſa ſecundis, a
Impulit hîc regem vis præſumptiva ſuperbum,

a in MS. altero, ſequentes duo verſus omiſſi.

Quæ potuit potiùs laudis jactantia dici.
Ergo cum casu luctari fata videres,
Quæq. adspirabat cœptis, fors prospera, paullò
Substitit, & Macedûm spem desperare coëgit.
Aestus erat, medius cum Sole tenente Leonem
Iulius arderet, medióque sub axe diei
Arida Ciliciæ, fiderat *a* vapor igneus arva,
Perfusus Macedo sudore & pulvere, membra,
Temperie fluvij captus, speciéque liquoris,
Corpore adhuc calido subjectis insilit undis;
Horruit extemplò gelido perfusa liquore
Tota viri moles, ubi non invenit apertas
Spiritus *hîc venas* corpúsque reliquit inane
Frigore, vitalis calor intercluſus, aquarum;
Fluctuat afflictus rex, exanimísque suorum
Extrahitur manibus, oritur per castra tumultus
Flebilis, & Graiûm ruit in lamenta juventus;
Flos juvenum Macedo, quis te impetus inter amicos
Nudum, quis casus inopina morte subegit?
Improba mobilior folio fortuna caduco,
Tigribus asperior, diris immitior *b* hydris
Tisiphone horridior, monstróq cruentior omni
Cur metis ante diem florentes Principis annos?
Hactenus extiteras mater, quis te impulit illi
Velle novercari? quem promissum sibi regem
Mundº adoptabat? Sed quis manet exitus illos,
Optime rex, quibus à patria tua castra secutis

Non

a *findit.* b *inimicior.*

Non licet in patriam, loca per deserta revertî?
Numquid nos sine te medios mittemur in hostes?
Sed quis dignus erit tanto succedere regi?
Audijt hæc, ut fortè rotã volvendo fatiscens
Cæca sedebat humi fortuna, animámque resumens
Surgit, & Argolicos, subridens ore sereno,
Increpat usque metus, & secum pauca susurrat:
Inscia mens hominum quanta caligine fati
Presia jacet! quæ me toties injusta lacessit,
Jus reliquis proprium licet exercere Deabus,
Me solam excipiunt, quæ dum bona confero magnis
Laudibus, extollor *a* si quando retraxero rebus
Imperiosa manum, rea criminis arguor, ac si
Naturæ stabilis sub condicione teneri
Possem, si semper apud omnes una manerem?
Aut eadem, jam non meritò fortuna vocarer;
Lex mihi naturæ posita est sine lege moveri,
Soláque mobilitas stabilem facit; Hæc ubi dicta
Liberior regis jam morbida membra revisit
Spiritus, & solitos paullisper habere meatus
Cœpit, sed nimius urebat viscera morbus;
Qui tamen attollens erecto lumine vultum:
Ergo, ait, in castris victum sine Marte cruentus
Victor Alexandrum capiet? *b* nam proximus hostis

a *attollor.* b *rapiet.*

Non medicos ſegnes, non Critica tempora morbi,
Exſpectare ſinit, ſpolijs ululabit ademtis
Hoſtica barbaries, at rex inglorius exſul,
Nudus in hoſtili, ſine laude jacebit arena.
Si tamen in medicis eſt, ut reparare ſalutem
Arte queant medica, faveat medicina, ſciántq.
Me non tam ſpatium vitæ, quam quærere belli.
Nec tam mortis agit me, quam dilatio Martis.
Nam licèt æger adhuc, ſi ſaltem ſtare meorum
Ante aciem potero, curſu fugitiva rapaci
Terga dabunt Perſæ, Danaíque ſequentur ovantes.
Impetus hic regis, præcépsque libido cohortes
Moverat ancipites, ne feſtinatio curæ
Augeret morbum, ſed enim ſpondente Philippo
Qui comes eſt â patre datus cuſtóſque ſalutis,
Tres rutili reditus Phœbi tamen anxius ægrè
Exſpectat, morbíq. fugam reditúmque ſalutis;
Hîc præmiſſa ducis perturbat epiſtola regem,
Quæ medicum damnat, auro tedáque ſororis
Corruptum à Dario. jam tertia ſparſerat ignes
Explicitum tenebris rutilos aurora per orbem.
Cogitur inſontis hauſturus pocula Ductor
De medici dubitare fide, ſed potio poſtquam
Exhauſta eſt, chartam dextra nutante legendam
Porrigit Archigeni, quam dum legit ille, legentis

Nulla notare poteſt in vultu ſigna timoris.
Atque ita ſubridens: Bone Rex exclude timorē,
Laxa animum curis, ſine *a* vim medicaminis huius
In venas recipi; qui me tibi detulit (audi)
Aut ut ſic pereas, reliquis ardentiùs optat
Sedulus, aut noſtra marceſcit lividus arte,
(Veriùs ut fatear) aut in tua damna protervit,
Qui notat innocuum ſceleris, qui proditionis
Arguit inſontem, meritò non creditur inſons.
Nam reus unde reum ſe noverit, illud acerbè
Objiciet, ſic injuſtè quandóque ligatur
Iuſtus, & injuſtos abſolvit curia mendax.
Hęc ubi dicta, metum jubet evaneſcere regis.
Ergo ubi tranſmiſſum medicamen ad intima, venas
Imbuit, emeriti perierunt ſemina morbi.
Exhilarat vultum color, & pallore peremto,
Emergit facies niveo liquefacta rubore;
Mens redit, & virtus rediviva renaſcitur intus,
Concurrunt proceres, avidi ſpectare Philippum
Illius injiciunt jucundi brachia collo,
Húncq. Patrem Patriæ, ſervatorémq. ſalutant;
Rex cum ſol rutilo radiaret craſtinus axe,
Inſigni provectus *b* equo, per caſtra videndum
Se dedit, & pavidis excuſſit mentibus omnem
Segnitiem, vultúque ſuos, ac voce refecit.
Inde ubi finitimas exercitus obruit urbes,

a *à curis.* b *prævectus.*

Et ſacra pro dubia, quæ voverat ante, ſalute
Perſolvit Superis; ferratos mœnibus Iſſi
Applicuit cuneos, ubi Parmenio venienti
Occurrens, urbi deſertæ à civibus infert.
Quæritur hîc inter proceres, an debeat ultra
Extendi bellis acies, potiúſne ſit hoſtis
Opperiendus ibi? placuit ſententia tandem
Hæc potior ducibus, inter montana jugoſis
Faucibus, hîc fatis committere robur utrúmque, *a*
Quippe pares illîc acies utriúſque Tyranni,
Parmenio cenſet, anguſta valle, futuras.
At Siſenes, quia rem tacitè ſuppreſſerat, auro
Creditur à Dario furtim corruptus, eúmque
Mors injuſta ferit, non ignorante tyranno.
Iámque ſuperveniens Græcis equitatus ab oris,
Exilio comitante fugam, duce * *Thymode*, caſtris
Infertur Darij, regíque ſalubre propinans
Conſilium ſuadet, ut, dum licet, axe citato
Obliquum retro flectat iter, curſúque volucri
Pulvereo repetat ſpatioſos æquore campos:
Aut ſi degenerem pudeat retrocedere regem,
Converſo ne fortè gradu vertatur in omen
Triſte ſuis, ſaltem gazas, & pondera belli
Dividat in partes, ut ſi fortuna, quod abſit,
Faverit Argolicis in primo Marte, ſuperſit
Copia,

a utrinque.

Copia, quóq. *a* recẽs ruat in diſcrimina pubes;
Non mediocris enim furor eſt exponere bellis,
Vno, velle ſemel fortunæ cuncta, ſub ictu.
Vtile conſilium dederat, ſed inutile viſum eſt
Principibus Perſis, quorum prævertere regem
Mens erat, ut merita deleret *b* morte Quirites
Conductos, etenim gazas diſpergere Græcos
Velle putant, ut ſic ſpolijs & rebus onuſti
Ad regem Macedûm redeant, pacémque reforment.
Rex, ut mitis erat, ſatis ac tractabilis, aures
Obſtruit his monitis, & pectore ſaucius: Abſit
O proceres, ait, ut noſtro dominetur in ævo
Dedecus hoc, perdámne viros mea caſtra ſecutos *c*
Caſtra fidémque meam? numquam tam ſæva ſeveros,
Iámque ſeneſcentes, infamia polluat annos;
Sic ait, & grates referens abſolvit Achivos,
Sed regredi regem, profugus ne fortè putetur,
Dedecori adſcribit, jam jam committere bellũ
Ardet, & anguſtos inter decernere montes,
De gaza primò definit, eóque jubente
Maxima cũ cuneis pars eſt trãsvecta Damaſcũ,
More tamen veterum ſervato, regia conjux
Et ſoror, & proles, in caſtris fata ſequuntur.
Certus abhinc Darius, cũ poſterus exſeret orbẽ
Luciferum Titan regum concurrere vires,
Aſcendit tumulum, modico qui colle tumebat,

a quaque. b *damnaret.* c *ſequentes.*

Caſtrorum medius, patulis ubi frondea ramis
Laurus odoriferas celabat crinibus herbas;
Sæpè ſub hac memorant carmen ſilveſtre canentes
Nympharum vidiſſe choros, Satyróſque procaces.
Fons cadit à læva, quem cęſpite gramen obumbrat
Purpureo, veríſque latens ſub veſte jocatur
Rivulus, & lento rigat inferiora [a] meatu
Garrulus, & ſtrepitu facit obſurdeſcere montes.
Hic mater Cybele, Zephyrum tibi Flora maritans
Pullulat, & vallem fecundat gratia fontis;
Qualiter Alpinis ſpumoſo vertice ſaxis
Deſcendit Rhodanus, ubi Maximianus Eoos
Extinxit cuneos, cum ſanguinis unda meatum
Fluminis adjuvit fuſa legione *virorum*
Permiſtúſque cruor erupit in æthera, ſpreto
Aggere terrarum, totúmque rigavit Agaunum.
Hinc ad ſuppoſitas vulgi procerúmq. cohortes
Pacifici Darius obliquans luminis orbem,
Accitis ducibus priùs, in diſcrimen ituros
Segregat in partes, demum ſic orſus, adultas
Ore pio ſpirante preces, ſolóque mereri
Debuit aſpectu, facies matura favorem.
Heredes Superûm Perſæ, gens unica bello,
Cûi genus à priſci deſcendit origine Beli,
Qui primus meruit *venerandus imagine dia*

Inter

[a] *Interiora.*

Inter Cælicolas ſolio ſtellante locari,
Solvite corda metu, [a] furor eſt, pugnámque vocari
Dedecet, in Dominũ cũ ſervus abutitur armis;
Vltio, non bellũ eſt, ſervos ubi ſceptra rebelles
Corripiunt, captóſq. domant, patriámq. tuétur;
Ille puer ſpurius regni moderámen adeptus
Cuncta ſibi ceſſura ratus, fervore juventæ
Ducitur, & caſus ruit improviſus in omnes,
Et pugnando mori mavult, quam cedere victus,
Et jam ſpe vacuus, animo lenteſcit inani,
Damnorúmque memor, quæ Granicus intulit amnis,
Incipit afflictis partim diffidere rebus,
Prô pudor! in rerum dominos quibus omne metallum
Servit, ſervî inopes, pauci, ſine viribus audent.
Scire velim Macedo, quib⁹, inſpirante Megæra,
Artibus, illius Cyri te poſſe potiri
Imperio jactas? cûi Lydia, Crœſus & omnes
Curvavere genu quocúnque ſub axe tyranni.
Qui licèt extinctus, me Succeſſore, ſuperſtes
Regnat, & in vivo vivit fortuna ſepulti.
Si veterũ monumenta manent, ſi mẽte recordor
Scripta patrum memori, quis nos à ſtirpe Gigantum
Ignoret duxiſſe genus? quis bella Deorum,
Quis coctum laterem, ſtructámque bitumine turrim

Neſciat

[a] *corde metum.*

Neſciat à proavis? magnæque quis immemor urbis
Cuî dedit æternum labij confuſio nomen?
Ergo agite ô Proceres, patrium revocate vigorẽ
Pro Patria ſtate, & Patriæ titulis, & honori
Invigilate, decet: ne pauper & advena victor
Conculcet pedibus veterum *a* monumenta parentum,
At ſi quem veſtrûm, quod abominor, improbus hoſtis
Excutiat campo, profugúmque per arva fatiget,
Si mihi, ſi patriæ, ſi civibus arma negatis,
Vxores ſaltem, ac nati, quos hoſtica clades
Obteret *b* in caſtris moneant in caſtra *c* reverti
Non tamen id vereor quin jam victoria Perſis
Applaudat ducibus, etenim ludente *d* favilla
Ardere in ſomnis Macedûm tentoria vidi,
Veſanúmque ducem ritu Babylonis amictum,
Purpureo luxu ſubeuntem mœnibus urbis
Ad me perlatum, dehînc evaneſcere raptum.
Quid moror? æternum teſtor jubar, aurea Solis
Lumina, cûi dedimus noſtris in finibus ortum,
Hoſtis erit quicúmque fugæ laxabit habenas.
Plura locuturo celeri pede nuntius adfert,
Deſerviſſe locum Græcos, pavidáſque cohortes
Conſuluiſſe fugæ, jam per compendia ſaltûs
Ad Pelagus rapuiſſe gradum, pérq. ardua rupis
Præcipitâſſe viam, mollem ſic Principis aurem
Paſcit adulator, fluitat percuſſus inani
Lætitia,

a terram &c. b *obruet.* c *bella.* d *plaudente.*

Lætitia, damnátque moras. Exercitus ergo
Flumine tranſmiſſo per ſaxa per invia *a* raptim
Quærit iter, profugúmque parat prævertere regem.
Quò ruitis peritura cohors *b*? juvenémne putatis
Invictũ fugere hunc, qui quovis crimine credit
Turpius eſſe fugam? qui ne fugiatis inertes,
Hoc ſolùm metuit, etenim ſi forrè daretur
Optio talis ei, fugiens an vincere mallet
Quàm vinci à profugis, hoſtíque reſiſtere victus?
Forſitan ambigeret, utrũ minus eſſet honoris.
Iam Chaldæa cohors, Iſſon feſtina propinquans
Proditur excubijs, auri lapidúmque nitore
Fulgurat armorum ſeries, graditúrque rapaci
Turbine, pulvereo furata volumine ſolem.
Providus aërea currens ſpeculator ab arce
Nuntiat Argolicis, Babylonis adeſſe tyrannum,
Et genus omne hominum: vix credere ſuſtinet ille,
Quẽ belli mora ſola movet, prior ergo manîplis
Intonat: Arma, arma ô Danai. prior urbe relicta
Fulminat in Perſas, ſequitur galeata juventus.
Sic ruit in prædam jejuna fauce Lycaon,
Cuius opem ſicco mendicat ab ubere pendens
Vagitus prolis, tandémque impegit in agros
Cædis

a avia. b *manus.*

Cædis amica fames, vacuis concepta ſub antris.
Stat pecus attonitum, quod nec fugere audet, & ipſum
Si fugiat, nemoris alios incurret hiatus.
Copula diripitur canibus, quos ore canoro,
Et baculo, & palmis irritat ab aggere paſtor;
Haud aliter Macedûm rex debacchatur in illam
Barbariem, quæ nunc profugum pavitare ferebat,
Hos ubi diſcretis acies adverſa catervis
Aſpicit in bellum ſubito prodire volatu,
Spem ſibi mentitam metuens, in prœlia mente
Conſternata ruit, ſed vox & in arma ruentûm
Impetus, & diſcors exercitus agmina turbat.
Quippe viæ [a] potiùs, quàm bello, hoſtíque terendo
Aptus erat miles, Darius tamen agmine rurſus
Diſpoſito, cautè ſecum deliberat, hoſtem
Milite conſulto vi circumcingere multa,
Vtile propoſitum [b] regíque ſuíſque ſalubre
Quod ratus eſt, verùm ratione potentior omni
Diſcuſſit fortuna procax, quæ ſola tuetur
Tuta, gravata levat, quaſſat rata, fœdera rumpit,
Infirmat firmum, fixum movet, ardua frangit.
Iam Macedûm ſeries certo ſtabilita tenore,

In-

a *fugæ.* b *conſilium.*

Inque acies diſtincta ſuas, montana tenebat:
Rex ſtabilem peditum tamquam inſuperabile vallum
Oppoſuit Perſis, in prima fronte, phalangem;
In cornu dextro præfecti jura * *Nicanor*
Parmenionis habet, illi Ptolomæus, Amyntas,
Perdiccas, Cœnus, Clytus & Meleager adhærent,
Vnuſquiſque ſui dux agminis, at tibi lævum
Commiſſum eſt cornu, qui nulli Marte ſecundus
Parmenio, ſequitur *Craterus generoſus* eíſque
Iungitur Antigonus & turbidus enſe *Philottus.*
Hoſtibus expoſitus ante omnia ſigna ſuorum
Cornipedem vexans in dextro Marte coruſcat
Caſſide flammanti, gladióque tremendus, & haſta,
Armipotens Macedo, lateri junctiſſimus hæret
Conſcius arcani [a] ſtudio par regis & ævo,
Sed longè roſea præſtans Hephæſtio forma,
Præcedens igitur hilaris vexilla Quiritûm,
Præfectos prece ſollicitat, blanditur amicè,
Conſolidat dubios, animos audentibus auget,
Errantes reprimit, ſparſáſque recolligit alas,
Spe libertatis ſervos, tenues, & avaros

Invi-

a *arcanis.*

Invitat pretio, lentè gradientibus haſta
Innuit, ut properent, nunc hos, nunc circuit illos;
Nunc arcus tractare monet, *a* nunc fundere glandes,
Si procul inſiſtant acies, nunc hoſte propinquo
Rem gladio, peragant *b*, nunc quærant fata bipenni
Dúmque gradus inhibent, hæc illis pauca profatur:
Martia progenies, quorum ditione teneri
Legibus adſtringi, totus deſiderat orbis,
Ecce dies optata, parat quâ provida nobis
Solvere promiſſum toties fortuna triumphum,
Cuius in Europa dudum præludia ſenſi
Cùm genus Aonidûm, totámque à ſedibus urbem
Deléſtis, ſolóque metu domuiſtis Athenas;
Cernitis imbelles auro fulgère catervas,
Cernitis ut gemmis agmen muliebre coruſcet?
Prætendunt prædæ plus, quàm diſcriminis; aurum
Vincendum eſt ferro, tantùm didicere minari
Deliciæ *c* molles, gladios & vulnus abhorrent.
Lethifer illorum ſcrutatus viſcera mucro
Cùm ſemel hoſtili reſperſerit arva cruore,
Per ſaltus per ſaxa fugæ divortia quærent.
Quanta mei vobis ſit cura, probare licebit
Cùm gladios hebetes, fractos cũ videro, quaſſoſ
lctibus

a tentare. b *gerere nunc quærere.* c *Divitiæ.*

Ictibus umbones; ferientis dextera mentis
Exprimet affectum, tantùm ſub pectore vobis
Carus Alexander, quantùm permiſerit enſis.
Vincite jàm victos, gladio qui parcit in hoſtem,
Ipſe ſibi eſt hoſtis. Vitam qui prorogat hoſti,
Derogat ille ſuæ, non eſt clementia, bello
Hoſtibus eſſe pium; gravis eſt ſibi, dignáque cædi
Cædis parca manus, ſegnes incurrere mortem,
Dum pavitant, audent, ſed non occurrere morti;
A Perſis ducibus quoties illata Pelaſgis
Mentibus occurrunt injuria, prœlia, cædes,
Creditis eſſe ſatis patrum luere acta nepotes?
Plurimus in pœnas populus non ſufficit iſte.
Europæ ſtrages, Aſiæ penſabo ruinis:
Media cum Dario Xerxis commiſſa piabit.
Me duce ſigna duces producite, me duce vallum
Sternite, confertos incedite cæde per hoſtes.
Prœlia non ſpolium mecum diſcernite, cedant
Præmia præda meis, mihi gloria ſufficit una:
Rem vobis, mihi nomen amo. Sic fatur, & ecce
Concurrunt acies, Perſæ clamore ſoluto
Horriſonis vexant tenues ululatibus auras,
Claſſica terrifico diſtringunt arva boatu,
Fit ſonus utrínque, & lituis illiditur aër,
Et referunt raucos montana cacumina cantus,
Quæque ſonos iterat purum ſine corpore nomen

Re-

Reſponſura fuit numquam tot vocibus Echo;
Arma tamen Darij multo ſudore fabrili
Parta micant, referúntque virûm monumenta priorum,
Aemulus ad litem, jubar inſuperabile Solis
Invitat clypeus, ſepteno fuſilis orbe,
Fulget origo patrum Darij, gentíſque profanus
Ordo Gigantęę, quorũ ſub Principe Memrot,
Sennaar in campo videas concurrere fratres
Terrigenas, ubi diluvij dum fata retractant,
Coctile ſurgit opus, ſermo prior omnibus unus,
Scinditur in varias, dictu mirabile, linguas;
Parte micans alia ſacram molitur ad urbem
Rex Chaldæus iter, fulgent inſignia Patrum
Prœlia, & Hebræa celebres de gente triumphi,
Victoris ſequitur dejecto lumine currum
Intercepta [a] Tribus, muris templóque redactis
In planum, hoſtilis infertur mœnibus urbis
Privatus ſolio, gemina cum luce, tyrannus;
Ne tamen obſcurent veterum præconia regum
Quorundam maculæ, ſculptoris dextera magnam
Præterijt ſeriem, quã prætermittere viſum eſt;
Inter tot memoranda ducum, regúmque triumphos,
Agreſti victu paſtum, & fluvialibus undis
Turpe fuit regem verſa mugire figura,
Rurſus in effigiem ſenſu redeunte priorem.

Præ-

a *Captinata.*

Præterijt vixiſſe patrem, quem filius amens
Ne numquam ſolus patria regnaret in urbe
Conſilio Ioachim, prô dedecus! alite diro
Membratim lacerum ſparſiſſe per avia fertur,
Vltima pars clypei, Perſarum nobile regnum
Inchoat, in ſacro libantem Balthaſar auro,
Scribentíſque manum, converſáque fata notantis
Aſpicias, cujus occultum ænigma reſolvit
Vir Deſiderij, ſed totum circuit orbem
Atque oras ambit clypei celeberrima Cyri
Hiſtoria: á tanto ſuperari principe gaudet
Lydia, & ambiguo deceptus Apolline Crœſus.
Auſa tamen Tomyris belli tentare tumultus,
Viribus opponit vires, bellóque retundit,
Infractum bellis, & iniquo ſidere mergit
Tot titulis illuſtre caput, prô gloria fallax
Imperij! prô quanta patent ludibria ſortis
Humanæ! Cyrum terræ pelagíque potentem,
Delicias orbis, quem ſummo culmine rerum
Extulerat virtus, quem fama locârat in aſtris,
Qui rector, compóſque ſui, qui totus & unus
Malleus orbis erat, imbellis ſemina fregit.
Parcite mortales animos attollere faſtu, [a]
Collatis opibus, aſpernaríque minores,
Parcite victores ingrati vivere ſummo
Victori, vires, ſceptrum, diadema, triumphos,
Divitias, dare qui potuit, auferre valebit.

CAPI-

a *extollere.*

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI III.

TErtius arma canit, populósque in fata ruentes,
Vincuntur Persæ, Darij pretiosa supellex
Diripitur, soror & mater capiuntur, & uxor,
Septennísque puer; capta Sidone, Tyróque
Funditus eversa, magno discrimine Gaza
Vincitur, & Libycus à paucis vincitur Hammon.
Præterea Darius reparato robore, rursus
Maior in arma ruit, sit seditionis origo
In castris Macedûm, Lunæ defectus, & ecce
Consulti Vates, duro de tempore tractant.

ALE-

ALEXANDRIDOS
LIBER III.

IAm fragor armorum iam strages bellica vincit
Clangorem lituûm, subtexunt astra sagittæ,
Missiliúmque frequens obnubilat aëra nimbus:
Primus in oppositos, prætenta cuspide, Persas
Ocyùs emisso, tormenti turbine, saxo
Torquet equum Macedo, quà confertissima regum
Auro scuta micãt, ubi plurima gemma superbis
Scintillat galeis, quà (formidabile visu)
Aurivomis patulas absorbens faucibus auras
Igniti Dario præfertur forma draconis.
Quærentíque ducem quem primo vulnere dignum
Obruat, obijcitur Syriæ præfectus *Arettas*
Cuius ab aurata volitans, ac pendulus hasta
Vindicat astra leo, galeam carbunculus urit,
Primus Alexandri tremebundo traijcit ictu
Chaldęus clypeum, sed fraxinus asseris arctum
Nõ patiens aditum, a fracto crepat arida ligno,
Gnaviter occurrens ferro Pellæus Arettæ
Dissipat umbonem, quà barbara bulla diescit
Principis in clypeo, nec eo contenta trilicis
Loricæ

a *formidans*

Loricæ *diffringit* opus *a* cordíſque vagatur
Per latebras, animámque bibit lethalis arundo.
Occidit occiſus, largòque foramine manans
Purpurat arva cruor: regem clamore fatetur
Altiſono viciſſe ſuum, primúmque tuliſſe
Primitias belli, fauſtum ſibi prædicat omen
Græca phalanx, lętóſque ferunt ad ſidera plauſus
Denſantur cunei, Clytus & Ptolomæus in armis
Conſpicui, tanta levitate feruntur in hoſtes
In tauros quantùm geminos *b* rapit *c* ira leones
Quos ſtimulat iejuna fames, cauſſámq. furoris
Adjuvat, excuſſæ gravis obliquatio caudæ.
Hîc Ptolomæus equo, partum Dodanta ſupinat
Tempora transfixum, cerebróque fluente gementem,
At conto Clytus Artophilon evertere tentat.
Inque vicem ſeſe feriunt, Clypeíſque retuſa
Vtráque diſſiluit obtuſo lancea ferro.
Quadrupedi quadrupes, armóque opponitur armus,
Pectora pectoribus, orbísque retunditur orbe,
Thorax thorace, &gemit obruta caſſide caſſis.
Nec mora poplitibus ambo cecidere remiſſis
Vectores, vectíque ſimul, ſimiléſque peremtis,
Exanimes jacuere diu: ſed corpora poſtquam
Convaluêre, prior reparato robore *ſurſum d*
In

a *diſſarcit*. b *quanta*. c *premit*. d *rectum*.

Inque pedes ſeſe recipit Clytus, Artophilóq.
Surgere conanti, ſolo furialiter ictu
Demetit enſe caput, & terræ mandat humandum.
Prædítus eloquio bello, ſpeciéque, ſiniſtro
Fuderat in cornu Græcum Mazæus Iollam,
Vltor adeſt agilis ſtricto mucrone *Philottas*,
Et quia Mazæum ſonipes amoverat *a* Othim,
Cominus aggreditur, cuius latus enſe bipertit:
Interea multa ſudantem cæde *Philottam*
Hyrcani cingunt equites, quorũ agmina rumpit
Impiger Antigonus, Cœnus, *Craterúſque, furénſque*
Parmenio, ſine quo nil umquam carmine dignum
Geſſit Alexander, ſed quæ provenerit illi
Talio pro meritis, magis arbitror eſſe ſilendum.
Antigoni jacet enſe Phylax, Mida cuſpide Cœni,
Amphilochum *Craterus ſternit*, quem caſſide rupta
Abſtrahit exanimem curru, jungítque ruenti
Automedonta ſuũ, jam viſcera rupta trahenté.
More ſuo ruit in Perſas damnatus iniquo
Sidere Parmenio, cûi regibus ortus Iſannes,
Et Dimus incutiunt haſtas lateri, manet ille
Immotus, ſtabilítq. animũ *b* pavitantis Oreſtę,
Qui pedes exeſæ tendebat in ardua rupis.
Hunc ſimul intuitus perfoſſum pectus Iſannem

C Sternit

a *ſubmoverat*. b *fugam*.

Sternit equo, profugúmq. equitem reſtaurat in arma,
Inſtantémq. Dimum, rapto mucrone, lacerto,
Cornipedis planta terit, invalidúmque relinquit:
His Agilon, his addit Elan, Arabémque Cherampum,
Parte alia furit Eumenides, Perſáſque laceſſit,
Nunc gladio, nunc miſſilibus, mucrone Diaſpé
Deijcit, Endochij telum pulmone cruentat.
Diſijcit oſſa virûm, procerũ conculcat acervos.
Nec minùs in dextro dum pugnat Marte * *Nicanor*,
Sanguine ſpargit agros, humectat cędib⁹ equor,
Cûi juvenis facie dives, ſed ditior ortu,
Quippe genus claro referens à ſanguine Cyri
Obviat Eclimus, clypeúmque * *Nicanoris* ictu
Provocat, ut laterem tecti vaga veris in ortu
Grando ferire ſolet, ſed reſpuit aëris jram
Tuta domus, verùm durato corde * *Nicanor*
Irruit in facinus miſerandæ cædis [a], eúmque,
Quà candens oculis aperit lorica feneſtram,
Cuſpide percellit, & lumine privat utroque.
Dúmque per unius aditum ſcelus auſa cucurrit
Fraxinus, alterius extinxit luminis uſum;
Stabat in adverſo diſcriminis agmine duri
Clara propago Nini, princeps * *Ninivitæ* Neguſar,
Doctus in objectos dubia ſævire ſecuri,

Doctus

a *ſortis.*

Doctus & à tergo jaculis inceſſere fata,
Nunc jaculis, nunc enſe furit, [a] nunc verò bipenni
Excutiens cerebrum, jaculo perfoderat Helim
Actoriden, Dorylum dextro viduaverat armo,
Fuderat Hermogenem cæſa cervice ſecuri,
Hunc ubi multimoda vaſtantem cæde Pelaſgos
Intuitus ſtricto celer advolat enſe *Philottas*,
Quáque ſuper conum lucem vomit igne pyropus,
Perfundit galeam, ſed lubrica diſcutit ictum:
Non impunè tamen deſcendit mucro, ſiniſtram
Quã ſibi fortè manũ frontem prætenderat ante
Amputat: ecce parat ulciſci dextra ſororem,
Cædibus expoſita, & cædis ſecura, ſecurim
Librat, & adſtanti caſum caſura minatur,
Ereptámque ſibi gemeret fortaſſe *Philottas*
Ante dies animam, ſed equo prælatus Amyntas
Oppoſuit clypeum, quem miro tranſijt [b] ictu
Machina terribilis, medióque umbone retenta eſt,
Retrahere ardenti, quà jungitur ulna lacerto,
Enſe viri inſtantis à pectore cæſa receſſit.
Excitat interdum vires dolor, ille reciſis
In bello manibus, ſe corpus inutile cernens,
Quod potuit fecit, & equo ſe objecit Iollæ,
Tréſque ruêre ſimul, perijt perfoſſus Iollas,
Et Sonipes jaculis, ſed nec tibi dure Neguſar
Miſſilium grando, [c] nec tanta ruina pepercit.

a *ferit.* b *trajicit.* c *nimbus.*

Iam latet herba madens, terrámque cadavera
celant,
Arva natant ſanie, replentur *a* ſanguine valles,
Largus utrínque cruor, ſed maior inebriat agros
Perſarum ſtrages, rareſcit barbarus hoſtis,
Tabeſcítque animo, licèt infinitus, eúmque
Pauca manus Macedûm, non ceſſat cædere,
quorum
Defectum nimium *b* fervens audacia ſupplet.
His igitur jam terga fugę ſpondentibus, *c* inſtat
Ceu fulmen *d* Macedo, pérque invia tela, per
enſes,
Pérque globos equitum, peditum ſtipante co-
rona,
Ad Darium moderatur iter, ſed contrahit a-
gmen
Oxatres, Dario quo nemo propinquior ortu,
Hîc dolor, hîc gemitus, perit acris utrínque iu-
ventus,
Involuítque ducum mors uno turbine turbam,
Seminat in Perſas lethi genus omne, cruentas
Excutiens Bellona manus; gemit ille recluſo
Gutture, trajecto jacet ille per ilia ferro:
Hunc *ſparus exanimat*, *e* hunc fundit funda,
per artus
Ille vomit ſaniem fractis cervicibus, illi
Inteſtina cadunt, alium ſibi vindicat enſis,
Hic obit, hic *f* obijt, hic palpitat, ille quieſcit

a *complentur.* b *numeri.* c *præbentibus.*
d *Fulmineus.* e *excerebrat.* f *ille.*

Stabat ab oppoſitis *a* niveis pretioſus *b* in
armis
Memphites Zoloas, quo nemo peritior aſtris
Mundanas prænôſſe vices, quo ſidere frugis
Defectum patiatur ager, quis frugifer annus,
Vnde nives producat hiems, quæ veris in ortu
Temperies impinguet humum, cur ardeat æ-
ſtas,
Quidque det Autumno maturis cingier uvis,
Circulus an poſſit quadrari, an Muſica formet
Cæleſtes modulos, vel quæ proportio rerum
Quattuor inter ſe, novit quis ſidera ſeptem
Impetus obliquo rapiat contraria mundo,
Quot diſtent à ſe gradibus, quę ſtella nocivum
Impediat ſævire Senem, quo ſidere fiat
Obice propitius, Martem quis temperet ignis,
Quam ſibi quisque domum quærat, quod ſidus
iniſto
Imperet hemicyclo, motus rimatur, & horas
Colligit, eventus hominum perpendit in aſtris.
Parva loquor, totum claudit ſub pectore cæ-
lum;
His ergo in ſtellis mortem ſibi fata minari
Contemplatus erat, ſed enim quia vertere fati
Non poterat ſeriem, penetrare audebat ad i-
pſum
Rectorem Macedûm, toto conamine poſcens
A tanto cecidiſſe viro, vitámque peroſus,
Mortem parturiens in prima fronte furoris

a *oppoſito.* b *ſpecioſus.*

Occurrebat ei currúque premebat ab alto
Grandine miſſilium pertuſum principis orbé,
Nec ſolùm jaculis, ſed voce probríſque laceſſit,
Atque ita: Nectanebi[a] non inficianda propago,
Dedecus æternum matris, cur vulnera perdis
Ignavos agitans? in me converte furorem,
Si quid adhuc virtutis habes, me contere, cuius
Militiam claudit ſeptemplicis arca Sophiæ,
Et caput aſtriferum ſibi vindicat utraque laurus.
Motus Alexander miſeretur obire volentis,
Ac placidè ſubicit: Prô monſtrum! quisquis es, inquit,
Vive precor, moriénſque ſuum ne deſtrue tantis
Artibus hoſpitium, numquam mea dextera ſudet,
Vel rubeat gladius cerebro, tam multa ſcienti;
Vtilis es mundo: quis te impulit error ad amnes
Tendere velle ſtygos, ubi nulla ſcientia floret?
Dixit, *b* at ille pedes terræ ſe mandat, eíque,
Quâ ſe diſſocians ocream lorica relinquit, *c*
Sauciat enſe femur, & dedicat arva cruore.
Infremuit Macedo, Zolóæque ut parcere poſſet
Admiſſum procul egit equum, ſic ergo remotus

Con-

a *Neptanabi.* b *Dixerat ille.* c *reliquit*

Continuit bilem, verùm Meleager in illum
Irruit, & Zoloæ, quà cruri tibia nubit,
Cædit utrumque genu, tum cetera turba jacentem
Comminuunt in fruſta virum, ſtellíſque reponunt.
Tunc verò in Darium pondus diſcriminis omne
Converſum eſt: quid agat? videt arva cruore ſuorum
Pinguia, ſe circa videt exanimata jacere
Corpora tot procerum, [*fugiúntque quibus ſuperantè*
Fidebat potiùs [a]] quin viſcera fuſa trahentes
Inter equos auriga jacet, cervice reciſa.
Dum dubitat, fugiátne pedes, ſeſéve laboret
Perdere? Perdiccas jaculum jaculatur, at illud
Se capiti adfigit, cerebrum tamen oſſa tuentur:
Excutitur Darius curru, nec ſuſtinet ultra
Ferre aciem, turbámque pedes declinat, & inter
Degeneres, profugóſque legit compendia ſaltûs,
Donec ei ſonipes oblatus ab Auſone, magnum
Tranſtulit Euphraten, ac ſe Babylona recepit,
Hunc ubi fortunam *b* belli mortíſque ruinam
Evaſiſſe fugâ ſenſit Mazæus, & illi
Quorum victoris animi excellentia nondum
Evelli à campo, Martíſque furore ſinebat

C 4 Ex-

a *Ambo hæc hemiſtichia incluſa, in altero MS. emittuntur.* b *furtivâ.*

Extemplo turbata malis, audacia tantos
Deſtituens motus, didicit ſervire timori.
Inque metum converſa fides, fugit agmine facto
Turba ducum, partéſque labant, ubi ſumma movetur, *a*
Cúmque caput nutat, turbari membra neceſſe eſt.
Cæditur à tergo populus, furit altera cædes,
Pro domino patriáq. mori dum poſſet honeſtè,
Dedecoris, mortíſque luem fugiendo meretur.
Iam ſatur ad loculum redit enſis, & ipſe Pelaſgos
Victores victor à cæde recedere cogens,
Ad gazas properare jubet, rapiendáque gazæ *b*
Munera, quæ ſaltûs jacet intercluſa latebris,
It celer, & partas partitur partibus æquis
Victor opes, onerantur equi, gemit axis avarus,
Iam ſatur eſt, aurúmque vomit ſummo tenus ore
Sacculus, & nexus refugit, ſpernítque ligari,
Feſſa legendo *c* manus, non eſt ſatiata legendo.
Quin caligæ, patulíque ſinus turgere docentur.
Itur in imbelles, agmen muliebre, catervas,
Quarũ ubi marmoreo rapuêre monilia collo,
Extorquêt *d* torques, & inaures perdidit auris,
Itur in amplexus nuptarum, virginitáſque
Vim patitur, coit in patulo, tractátque pudenda
Sanguinolenta manus, coitus pars altera labem Con-

a *moventur.* b *prada.* c *ligando.* d *Extorti.*

Contrahit inceſtûs, verùm pars altera luget,
Et venit ad veniam, patientis námque reatum
Vis illata levat, minuítque coactio culpam.
Maieſtate tamen ſalva, ſalvóque pudore
Tota domus Darij, genitrix & regia conjux
Et ſoror, & natus (tanta eſt clementia regis)
Curribus auratis in Dorica caſtra vehuntur.
Et matrem Darij ſic tractat, *a* ut hanc ſibi matrem
Eligat, uxori det *b* nomen habere ſororis:
Septennem puerum in natum ſibi mitis adoptet. *c*
Tant' enim virtutis amor tunc temporis, illo
Pectore regnabat, ſi perduraſſet *d* in illo
Ille tenor, non eſt quo denigrare valeret
Crimine candentem titulis infamia famam,
Verùm ubi regales, Perſarum rebus adeptis,
Deliciæ poſuêre modum, ſuaſítque licere
Illicitum & licitum, genitrix Opulentia luxûs,
Corripuit fortuna phyſin, curſúque retorto
Subſtitit unda prior, vitiorum cautibus hærens.
Qui pius ergo priùs erat hoſtibus, hoſtis amicis,
Impius in cædes, & bella domeſtica demum
Converſus, ratus illicitum nil eſſe tyranno;
Præterea, quis prætereat ſummum ſibi patrem
Vſurpaſſe *e* Iovem? nam ſe genitum Iove credi
Imperat, & credit hominẽ tranſgreſſa poteſtas,

C 5 Séque

a *In Matrem ſibi ſe ſic temperat*---- b *dat* c *adoptat.* d *permanſiſſet.* e *uſurpare*

Séque hominem faſtidit homo, minimúmque videtur
Eſſe ſibi, cùm ſit inter mortalia ſummus.
Mittitur interea cum Parmenione Damaſcũ
Miles, ut à victis extorqueat urbe repôſtas
Relliquias gazæ, ſed jam cenſebat habendas
Victori Præfectus opes, dominóque priori
Proditor infidus, cautè quos traderet hoſti
Traxerat urbe ſuos, fortunæ námque meatu
Mutato, mutatus erat, ſic unius uno
Crimine Perſarum, cæſis tot millibus ipſe
Cum reliquis cecidit, Dario ſolamen id unum
Damnorum, luctúſque fuit, cùm nuntius ipſum
Artificem ſceleris afferret in agmine primo
Arte perîſſe ſua, nec iniquam ſuſtinet ultra
Dicere fortunam, quæ juſta lance rependit
Sontibus interdum, proût fraus ignava meretur.
Hæc Dario medicina mali, ſic pæne malorum
Omnia cum quodam veniunt incommoda fructu.
Septimus accenſo Phœbea lampade mundo
Preſſerat aſtra dies, cùm rex pro more peracto
Funeris obſequio tendit Sidona, vetuſtam
Phœnicum gentem, quibus in ſua jura redactis,
Ad Tyrios convertit iter, quos omne paratos
Martis ad examen, murique abrupta tuentes,
Gaudet Alexander ſuſpecta cominus urbe,
Inveniſſe viros, tot propugnacula muris
Edita; diſpoſitæ longo ſtant ordine turres,

Quæ

Quæ lapidum valeant refugos eludere jactus.
At quacúmque aditum molitur ſaxea moles,
Adſunt obtenta a clypeorum crate clientes.
Plurimus hîc fundit fundam jaculator, & arcum,
Plurima ſuppoſitis mortem balliſta minatur.
Verùm ubi longa dies afflictis civibus urbem
Navali modò congreſſu, modò Marte pedeſtri
Fregit, & appoſitis utrínq. ad mœnia Graiûm
Navibus, hoſtiles diſſolvit b machina muros:
Abſque aliquo perijt diſcrimine ſexus & ætas
Omnis, & à nullo ſcelus æquo judice penſans
Abſtinuit gladius, etenim cùm mœnia nondum
Cingeret obſidio, miſſos à rege Quirites
Paci ut conſulerent, anguſto in tempore civca
Et pace, & medij violato fœdere juris,
Implicuêre neci legatos, unde tyranno
Infenſi, nec enim veniam meruêre mereri,
In quibus & veniæ, & pacis legatio nullam
Invenit veniam, Macedo jubet ocyùs omnes
Cladibus involui, præter quos templa tuentur;
Fit fragor & planctus, crebreſcit flebile murmur,
Aurea femineus perſtringit ſidera clamor,
Dúmque in præcipiti rerum diſcrimine nutant,
Quá magis incumbit ventorum ſpiritus urbi,
Subſtituunt ignem, volat ad faſtigia flammæ

a *obiecta.* b *impegit.*

Inflammata fames, & eo magis eſurit ignis,
Quò plures tabulata cibos, alimentáque præbent.
Miſta plebe patres pereunt, genus omnibus unum
Mortis, ſed ſpecies moriendi non fuit una;
Iſte pyram ut fugiat, *a* gladios incurrit, at ille,
Vt gladios fugiat, medios ſe mittit in ignes;
Nonnullos, alia mortem dum morte caverent
Vrbis ſemirutæ lapſos de mœnibus, ultro
Aequorei vehèmens abſorbuit amnis hiatus,
Occultas alij latebras, vacuóſque penates
Quærentes laqueos jugulis aptare parabant,
Et mortem fecêre ſibi, ne morte perirent
Inflicta á Graijs, alios divortia mortis *b*
Quærere dum puduit, pro jure & legibus urbis,
In faciem patriæ libertatémque tuendo
Elegêre mori, mortis genus iſtud honeſtum,
Et labi ſine labe fuit, non cedere, cædi,
Cæderéque & cędi *c* dum non cędantur inulti.
Occurrunt, *d* & materiam ferientibus adfert
Gens devota neci, feriunt, feriuntur & ipſi:
Dúmque necem patiuntur, agunt, ad utrúmque parati;
Nec minus excidium conjux Cytherëius infert;
Solvitur in cineres ab Agenore condita primò
Nobilis illa Tyrus, quæ, ſi præclara merentur

Vatum

a *reverens.* b *Martis.* c *cadere quàm cadi.* d *Concurrunt.*

Vatum dicta fidem, famæ ſi credere dignum eſt,
Vocum ſola notas, & rerum ſola figuras
Aut didicit prior, aut docuit; Sic ergo tot annis
Indomitam indomitus domuit Macedûm furor urbem
Verùm vera fides & pax divina ſub ipſo
Chriſtorum Chriſto *a* reparatis mœnibus urbē
Reſtituêre, ubi *plebs veri ſtudioſa* flagránsque
Thuribulo mentis, Crucifixi nomen adorat,
Cuius ſunt aliæ ſepteni climatis urbes
Quas patria ditione tenet, longúmque tenebit.
Præmonuiſſe alias poterat Tyrus obruta gentes;
Nequa ſub Eoo regio præſumeret orbe
Pellæi dêinceps, *b* Macedûmque laceſſere vires
Gaza tamen Dariũ, *c* cauſsámq. ſecuta priorē,
Auſa parem, ſuperos muris excludere tentat,
Fortunam ſi fortè fides evertere poſſit;
Dúmque ſuum Mars explet opus, dum cæde cruenta
Et damno partis utriúſque protervit utrínque;
Barbarus ad regem veniens, ut transfuga, ferrum
Occultans clypeo, Magni caput appetit enſe,
Sed quia fatorum ſtat inevitabilis ordo,
Eventúſque hominum ſeries immobilis arctat,
Erravit temulenta manus, ferróque perire

Non

a Alludit Poeta ad tempus quo Tyrus Francis parebat. b *nomen.* c *ſuperis.*

Non patitur Lacheſis, cûi jam fatale venenum
Confectúmque diu lethæa *pixide clauſum*
Lurida condiderat mediante favore ſuorum
Porrectura duci dea poſt duo luſtra bibendum.
Hîc Arabis dextram, quia ſic erravit eodem
Quem malè libravit *a* rex imperat enſe recidi:
Quíque priùs ſopitus erat jam fraude recenti,
Martius evigilat furor, & ſub corde calenti
Ira recrudeſcit, dúmque inſtat turbidus hoſti,
Auſa nefas, lævum perſtringit fraxinus armum,
Et medium cruris eliſit ſaxea moles:
Sed licet accepto bis vulnere, non tamen acri
Deſtitit incepto Macedo, ſed prodigus auræ
Vitalis, ſcindit cuneos, ipſúmque tyrannum
Obruit, *b* & victis urbem tradentibus intrat.
Hinc ubi diſpoſuit procerum diſcretio regno,
Tendit in Ægyptum, qua ſub ditione redacta,
Ardet rex Libyci ſedes Hammonis adire,
Difficiles aditus, iter intolerabile, quamvis
Fortibus & paucis: rorem ſitit arida tellus,
Et cœlum mendicat aquas, æſtúque perenni
Marceſcit *c* regio, & ſteriles moriuntur arenæ,
Cúmque tenax ſabulum ſolem concepit *d* & arva *e*
Impulſúque pedum concrevit turbo, procellas
Hîc

a vibravit. b *obterit.* c *Increſcit.* d *ſuſcepit.* e *æuram.*

Hîc Syrtes habuêre ſuas, hîc altera ſicco
Scylla mari latrat, hîc pulverulenta Charybdis;
Pulvereos vomit ille globos; jacet ille ſepultus
In ſabulo, fortaſſis eos leviore procella
Puniſſet mare Neptuni, quàm pulveris æquor.
Nuſquam culta virent, hominis veſtigia nuſquam,
Nuſquã terra oculis, nuſquã ſeſe objicit arbor.
Iam quater irriguos libraverat aëre currus,
Memnonis impendẽs lacrymas aurora ſepulcro,
Cùm Macedûm rector, & cetera turba ſuperſtes
Hammonis ſubiêre nemus, fontémq, biberunt,
Quẽ ſatis indignũ eſt inter memoranda ſilere;
Cùm ſol frenat equos, tepidos habet unda meatus,
Frigidior glacie eſt, quando ferventior arva
Exurit Titan, mediæ fervore diei;
Axe ſub Heſperio cùm jam præſepia mundans
Solis equos ſtabulare mari parat hoſpita Tethys,
Ambroſiámque locat, & liberat ora lupatis:
Frigoris excluſo paullùm torpore tepeſcit
Fons Iovis, ac Phœbo torrentior æſtuat idem,
Cùm mundũ madidis medius ſopor irrigat alis;
Quóq. magis Phœbus ſolidum feſtinat ad ortũ,
Tantò plus ſoliti reminiſcitur unda teporis,
Et nocturnus eam cogit decreſcere fervor,
Donec Phœbeo rurſus langueſcit in ortu.
Rex ubi conſulto lætus Iove munera ſolvit,
Regreditur Memphim licet affectaret aduſtas
Aethio-

Aethiopum gentes,& inhoſpita Memnonis arva,
Auroræ ſedes, atque invia ſolis adire.
Sed durum Martis & inexpugnabile [a] tempus,
Et præfixa,dies mundi viſura tumultus,
Et ſtrages pugnæ, quam maturaverat hoſtis,
Vicina inſtabat, poſitámque regentis in arcto
Cogit ab incepto mentem deſiſtere voto,
Arctabant rigidam maiora negotia mentem,
Interea Darij reparato robore, totus
Conjuratus adeſt inprœlia mundus, eúmque
Præteriti pudor & ſpes incentiva futuri
Rurſus in arma vocant,coëunt in caſtra Quirites
Permiſti agricolis, queritur ceſſare ligones
Radicoſus ager, & ſentibus obſita tellus,
Suſpirant ad plauſtra boves, dorſúmque cameli
Barbaries gentis, elephantes bellica preſſit
Machina, turrito gradientes agmine, nec ſe
Bubalus abſentat, numquam tot millibus Argos
Aggrediens hominum ſiccavit flumina Xerxes.
Sed neque tam multas collegit in Aulide gentes
Vltor adulterij, cùm claſſi defuit æquor,
Virgineúſque cruor monitu Calchantis iniqui
Deterſit facinus, & ventos ſanguine ſolvit;
Miratur Macedo, tot millibus antè redactis
In nihilum, plures rediviva morte renaſci

Ad

[a] *inevitabile.*

Ad mortem populos rurſúſque ad bella vocari.
Non ſecus Antæum Libycis Iove natus arenis
Poſt lapſum ſtupuit maiorem ſurgere, donec
Sublatum rapiens: Vana ſpe duceris, inquit,
Hîc [a] Antæe cades. Vel cum tot cæde ſuorum
Fecundam capitum domuit Tirynthius Hydram.
Iámq. per Euphraten diſcriminis immemor omnis
Contemtor numeri, rapidum tranſegerat agmen
Terrarum domitor, exuſtáſque ignibus urbes,
Quas aditurus erat,fumantéſque invenit agros,
Quos duce Mazæo Darius præceperat uri
Vt tali articulo fortunæ flectere curſum
Poſſit, & *exutos Cereali munere frugum*
Cogeret audaci Graios deſiſtere cœpto,
Deſperare aditum per ſaxa rigentia flammis,
Moliríque fugam, dum cuncta exuſta viderent,
Et loca feta igni, & viduatos gramine colles
Otia cùm ſulci gemerent, victúmque negaret
Is cinerem reſoluta Ceres. Sed ſorte ſecunda
Vſus Alexander, ad ſummi ſemper honoris
Adſpirans apicem, Tigri velocior ipſo,
Tigri, qui celeri ſortitur ab impete nomen,
Tigris aquas ſuperat, qui gurgite ſaxa volutans
Grandia, marmoreas exit truculentus in undas.
Nec mora, ne Dario regni penetrare liceret
Interiora ſui, canis ut venaticus altis

Occul-

[a] *huc.*

Occultum ſilvis Actæona, nare ſagaci
Veſtigat, vel qui venator Gallicus aprum
Irato ſequitur ſtringens venabula ferro,
Haud aliter Dariũ venatur, & * *Arbela* præter
Caſtra locat, quem cæde ſua, quem fraude ſuorum
Infamem facturus erat, periturus eodem,
Fixerat infauſto jam tunc tentoria vico.
Tempus erat dubiam cogens palleſcere lucẽ,
Sed neque lux, neque nox imponit nomen, utrúmque eſt,
Et neutrum, tenui diſcrimine; verius ergo
Ambiguum cum ſit, dixêre Crepuſcula a *noſtri*,
Heſperus irriguum jam maturaverat ortum,
Iámque minante oculis caligine, ſidera ſolis
Supplere officium, luna mediante, parabant;
Cum Phœbe mundo fratris manifeſta receſſu
Exhilarans hominum naſcenti climata gyro
Palluit, & primò defectus paſſa nitoris,
Demum ſanguineo penitùs ſuffuſa rubore
Fœdavit lumen, Macedûmque exterruit ipſos *b*
Cum vulgo proceres; cùm tantum *c* frenderet hoſtis,
Cúmque inſtaret eis, invito Numine belli
Præfinita dies, parti feralis utrique,
Cælóque aſpicerent minitantia ſidera, tantum
Exhorrere nefas, atque id portendere ſignum.
Non mirum nutare animos armíſque refertas
Dormitare manus, trepidant concuſſa recenti
Corda

a *Graci.* b *omnes.* c *terra infrenderet.*

Corda metu, & rauco crudeſcunt murmure caſtra;
Incauſa Macedo eſt, culpámque refundit in ipſum
Seditioſa cohors, jam tædet in ultima mundi
Invitos à rege trahi, montana queruntur
Invia, deſertas Vulcano vindice terras;
Vrbes & fluvios admittere nolle nocentes,
Velle hominum Dominos, Dijs indignantibus, eſſe,
Aſtra infenſa ſibi, ſolitúmque negantia lumen,
Inſcriptos homini, Regem tranſcendere, ſines,
Affectare polum, patriæ contemnere ſedes,
Vnius ad laudem tot inire pericula, tantas
Fortunæ variare vices, jam vulgus in iſtos
Exierat queſtus, jam ſeditione moveri
Cæperat, eventu cùm Rex interritus omne
Concilium vocat, & vates quibus arte magiſtra
Aſtrorum dederat divina peritia *a* nomen,
Conſulit, & lunæ quæ cauſſa infecerit orbem?
Quid Superi ſuper his *b* caveant? quæ ænigmata fati
Significare velint? jubet in commune referri.
Inter ſortilegos vatum, ſtelláſque ſequentes
Maior *c* Ariſtander, ſterili iam marcidus ævo;
Parcite, ait, vanis inceſſere fata querelis,
Fata regunt ſtellas, & quos ab origine curſus,
Quæ

a *potentia.* b *hoc.* c *Stabat.*

Quæ loca, quos motus, vel quod *a* portendere magnus
Ille ſator rerum dedit, hoc certo ordine ſervant;
Nec quidquam mutare queunt de mente profunda,
Quidquid ab ęterno prævíderit illa, futurũ eſt.
Seu terræ incumbens extendat littora Tethys
Gurgitis augmento, ſeu tellus ſubruat urbes,
Concurſu *b* laterum, ſeu morbidus inſluat aër,
Seu tenebris fuſcare diem, ſeu cornua lunæ
Caligare velit, ſeu tardiùs jre galerum *c*,
Omnia deſcendunt à ſummo Conſule rerum.
Quo niſi conſulto, nihil eſt quod ſidera poſſint.
Inde eſt quod lunæ palleſcit luridus orbis,
Cùm terram ſubitura ſuos abſcondere vultus
Fertur, & humano parat evaneſcere viſu.
Vel cùm fraterno premitur ſplendore Diana,
Qualiter accenſæ jubar, igniculùmque lucernæ
Invida *d* maioris obſcurat flamma camini,
Dogma tamen veterum non vile, patrúmque ſecutus
Memphios, haud dubitem Græcorum dicere ſolem,
Perſarum lunam, cum deficit ille, ruinam
Graîum, Perſarum cum deficit illa notari.

Dixit

a *quid.* b *concuſſu.* c *planetam.* d *vivida.*

Dixit & exemplis veterum *a* pro teſte reſolvit
Perſidis acta ducum, quibus incumbente flagello
Fortunæ, obſcuro lugubris Cynthia cornu
Palluerat; ſtetit ergo ratum, quod cana ſenectas
Arguerat, meruítque fidem ſententia vatis;
Editáque in medium eſt, flexit pavitantia vulgi
Corda ſuperſtitio, qua nil diſtrictius *b* ad ſe
Inclinat turbam, rapit *c* ora, manúſq. refrenat,
Quæ cum ſæva, potens, mutabilis æſtuat æſtu
Multivagæ mentis, vana ſi fortè movetur
Religione ducum, ſpreto moderamine vatum
Imperium ſubit *c*, & regũ contemnit habenas.
Ergo ubi torpentes ſpes & fiducia fati
Erexit mentes, armis, dum corda calerent,
Vtendum ratus eſt Macedo, ne frigeat ardens
Impetus, extemplo velli tentoria, circa
Noctis iter medium jubet, & præcedit ovantes
In primis, raro contentus milite, turmas.

CAPI-

a *utens.* b *adſtrictus.* c *regit.*

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI IV.

QUartus ad uxoris Darij lacrymabile funus
Convertit Magnum, Darium lamenta fatigant,
Falsáque suspicio, legati certa reportant
Ad Darium responsa, adstant hinc inde parati
Ad bellum cunei, terretur imagine belli,
Conciliúmque vocat Macedo, responsa suorum
Reijcit, & somnum differt in tempora lucis.
Excitus à somno a *perniciter induit arma,*
Præmunítque suos verbis & rebus: & ecce
Concurrunt acies, penetrátque in sidera clamor.

ALE-

a somnis.

ALEXANDRIDOS
LIBER IV.

LVridus, & piceo suffusus lumina fumo,
Quartus anhelanti ferales ante tumultus
Lucifer ibat equo, steriléſque a effusa per agros
Inter arenosi subiectum gurgitis amnem,
Et montem summo parientem b vertice nubes
Desertum rapiebat iter, spe ducta Pelasgûm
Imperiosa phalanx; cum regia decidit uxor
Captivarum inter molles collapsa catervas,
Quam dolor, absentísque viri, patriæque jacentis,
Continuúſque viæ labor, exspirare coëgit.
Non secus indoluit regum fortissimus ille,
Et pius eversor, quam si cecidisse peremtas
Nuntius adferret una cum matre sorores;
Et lacrymis, quales Darius fudisset, obortis
Exiit in planctum iuvenis iam cana senectus:
Funeris assedit loculo, & quæ rara tyrannis
Semper

a *virides.* b *Et silvas summo parientes.*—

Semper ineſt, fregit pietas generoſa rigorem
Principis indomiti, lacrymáſque extorſit ab hoſte.
Poſt raptum ſemel hanc inſpexerat; at [a] pretioſa
Reginæ ſpecies non incentiva furoris
Cauſſa ſibi fuerat, cuſtodem ſe eſſe pudoris
Maluit, & formæ, neutrúmque ſibi temerare
Gloria maior erat, quàm ſi violaret utrumque.
Nuntius ad Darium medijs elapſus Achivis
It ſpado * *Tyriotes*, quem ſciſſa veſte cruentis
Vnguibus, & lacero ſuper ora jacente capillo,
Et vultum multo lacrymarum flumine merſum
Vt vidit; Ne differ, ait, turbare, ſalutis
Si quid adhuc ſupereſt in me, mihi ſolve timorem
In luctum, didici miſer eſſe, malíſque retundi,
Hoc ſolamẽ, & hęc miſero medicina malorum,
Sortem noſſe ſuam; ludibria cruda meorum,
Atque ipſis adfers omni graviora flagello,
Quod tamẽ ipſe loqui timeo. Tunc excipit ille:
Quantuſcunq. poteſt reginis (inquit) ab illis
Cedere, qui parent, honor & reverentia *ceſſit* [b]
A victore Tuis; verùm tua nobilis illa
Et ſoror & conjux, quod vix præſumo fateri,
Exijt à medio, corpúſque reliquit inane.
Tunc verò in gemitum & planctum converſa videres
Caſtra,

a *&*. b *tantus.*

Caſtra, ſenex jacet exanimis, fœdátque verendam
Pulvere canitiem infelix, ideóque peremtam
Vxorem, quia caſta pati probra nollet, apud ſe
Neſcius affirmat, unóque ſpadone retento
Excludit reliquos, jurat ſpado, nulla tuliſſe.
Damna pudoris eam, nil importaſſe moleſti
Raptorem raptæ, verùm geſſiſſe mariti
Officium lacrymis, & dignas indole tanta
Solviſſe exequias; hinc ſollicitudine miſta
Suſpicio, graviter animum trajecit amantis;
Aeſtuat æger amans, à conſuetudine ſtupri
Ortum conjectans raptæ & raptoris amorem:
Hæc captiva, inquit, & forma & ſanguine clarens,
Hic dominus fuit, & juvenis, voluiſſe probatur,
Quod potuiſſe patet, his æſtuat anxia curis
Languida mens Darij, donec teſtante Penates,
Et Superos, ſervo caſtam vixiſſe maritam.
Facta fides Dario; tollens ad ſidera palmas,
Et faciem irriguo lacrymarum fonte madentem:
Summe Deûm Pater, inquit, & una potentia rerum
Dij patrij, & quorum nutu ſtat Perſicus [a] orbis,
Primùm quæſo mihi regnum ſtabilite, meíſque:
Quod mihi jam tolli ſi præfinîſtis, & à me

a *ſpharicus.*

Transferri fati jubet imperiosa voluntas
Regnum Asiæ, me post, hic tam pius hostis habeto
Tam clemens victor. Dixit, superósq. profusis
Invitat lacrymis, ut vocem fata sequantur.
Et quamquam frustra, jam pace bis antè petita
Consilia in bellum converterat, hostis amore
Victus & exemplo, cum Palladis arbore tutos
Præfectos equitum, quibus allegatio pacis
Commissa est, jubet ire decem, quorum unus Achillas,
Qui quantùm eloquio reliquis, tam præstitit ævo,
Sic cœpit: Darium, rex clementissime, pacem
Vt toties à te peteret, vis nulla subegit, a
Sed tua, qua satis es in nostros usus, ab illo
Expressit pietas; matrem, pia pignora, natos,
Absentes tantùm, non captos sensimus, harum
Quæ superant, custos pius, & tutela pudoris,
Haud secus ac genitor curã geris, omine fausto
Reginas dicis, hostilísque immemor iræ
Fortunæ speciem pateris retinere prioris:
Luridus in vultu color, & liventia fletu
Lumina, *convincunt* b quanto clementior hoste
Hostis es, & facies aufert velamina menti,
Talis erat Darij, cum legaremur ab illo
Qualis Alexandri patet, uxorem tamen ille
Tu luges hostem: clypeum jam læva teneret
Iam stares acie, jam te vibraret in hostem
Ful-

a *coegit.* b *conjiciunt.*

Fulmineus * *Bucephal*, jam te sentiret in armis
Horrificum Darius, nisi coniugis eius humandę
Cura moraretur: rata sit concordia, natam
Non sine dote offert Darius tibi, quidquid ubiq.
Terrarum est inter Phryxei litoris oram,
Euphratémque, tibi, nata mediante, precatur,
In dotem capito, teneatur filius obses
Et fidei & pacis: redeat comitata duabus
Virginibus mater, quarum ter dena talentûm
Millia sunt a pretium, fulvo decocta metallo.
Quod nisi te Superi maiori pectore fultum
Humanósque artus divina mente beâssent,
Tempus erat, quo nõ solùm pacem dare, verùm
Poscere deberes, & fœdus inire; vidésne
Quantus in arma ruat Darius? quot ab orbe remoto
Excierit gentes? quot classib' æquor obumbret?
Nec mare navigio, nec castris terra locandis
Sufficit, objectæ claudunt maris ostia puppes,
Quid moror? unus habet, quas non habet area vires.
Magnus ut accepit Darij responsa, citatis
In cœtum ducibus, quidnam super his sit agendum
Consulit, ambiguum videas mussare senatum,
Et siluisse diu perhibetur curia, donec
Parmenio, cuius non tam facundia sollers
Quàm constans animus, nec ei tam dicere promptum,

a *sint.*

Portia quàm facere eſt : Dudum redimentibus, inquit,
Reddendos fore cenſuerã, cùm maxima poſſet
Ex ipſis, qui vel ob iter periêre, vel arctis
Compedibus lapſi fugêre, pecunia reddi:
Id quoq. nunc cenſemus, ut auri pondere tanto
Imbellis populus, genitrix cum prole gemella
Permutetur anus, quæ Græcorum agmen, itérque
Impediunt potiùs, tam latum & nobile regnum
Condicione potes nanciſcier, abſque tuorum
Sanguinis impenſa, ſed nec reor hactenus Iſtrũ
Inter, & Euphratem tot poſſediſſe jacentes
Quemquam alium terras, tamen & graviora ſuperſunt.
Inſpice quanta petas, quantúmque reliqueris orbis
Poſt tergum domiti, patriam, non Bactra, vel Indos
Pectore habe memori: poſt fortia geſta reverti
Tutiùs in patriam eſt, quàm vivere ſemper in armis.
Conſulis arbitriũ tulit ægrè Magnus: Et, à me,
Si eſſem Parmenion oblata pecunia palmæ
Præferretur, ait, mallémque inglorius ire, a
Quàm ſine divitijs palmam cum laude mereri.
At nunc ſecurus ſub paupertatis amictu
Regnat Alexander, regem me glorior eſſe,
Non mercatorem; fortunæ venditor abſit.

Nil

a *eſſe.*

Nil venale mihi eſt. ſi reddendos fore conſtat,
Gratiùs hoc gratis reddi, donóque remitti
Cenſeo quàm cenſu, pretium ſi dona ſequatur, a
Gratia non ſequitur, nec habent commercia grates.
Hæc ubi dicta ſuper reſponſo conſulis: intrò
Legatos jubet admitti, Darióque referri:
Quòd clementer, ait, feci, quódque indole dignum,
Naturæ tribuiſſe meæ, non eius honori
Me ſcierit, me femineum non ſentiet hoſtem
Agmen, Alexandrum tutò contemnere poſſunt
Soli contemti, non infero talibus arma,
Qui nequeant armis uti, quibus arma negavit
Naturæ pigra mollities, armatus oportet
Sit, quemcúmque odijs aut ira fecero dignum;
Quod ſi fortè bonæ fidei invigilaret, & b à me
Expeteret pacem, totóque recederet orbe,
Ambigerem fortaſſis, an id concedere vellem,
Cúmque meos modò pollicitis, ad proditionẽ
Sollicitet Dari⁹, modò munere palpet amicos,
Vt mea fatali maturent fata veneno,
Perſequar ad mortem: neque enim mihi, iuſtus ut hoſtis
Prœlia molitur, verùm ut ſicarius, immo,
Vt verum fatear, ut latro, veneficus inſtat.
Condicio pacis quam vos prætenditis, illi,
Si tulero acceptam, palmam conferre videtur
Quæ trans Euphratem conſiſtunt, omnia nobis

a *ſequantur.* b *ut.*

In dotem adfertis,*a* unde & vos arbitror esse
Oblitos, ubi colloquimur, mea transijt ala
Euphratem, metan dotis mea castra relinquũt.
Pellite ab hinc regem Macedûm, ut vestrum
sciat esse
Quod mihi donatis, multùm mihi præstat
honoris,
Si me Mazæo generum pręponere quærit;
Ite reportantes vestro hæc mea dicta tyranno:
Quidquid habet Darius, quæcumque amisit, &
ipsum,
Esse mei juris, & pugnæ & *b* præmia Graijûm.
Sic ait, & Persas celeres in castra remittit;
Mittitur à Dario Mazæus, ut occupet, hostis
Quos aditurus erat colles, & plana viarum.
Interea Macedo condivit aromate corpus
Vxoris Darij, tumulúmque in vertice rupis
Imperat excidi, quem structum schemate miro
Erexit celeber digitis Hebræus Apelles
Nec solùm reges & nomina gentis Achææ,
Sed Genesis notat Historias, ab origine mundi
Incipiens: aderat confusis partibus hyle,
Et globus informis vario distincta colore
Quattuor impressis pariens elementa sigillis. *c*
Hîc Operum series, quæ Sex operata Diebus
Est D as, inter quæ, auro spirante nitorem,
Luciferum, & rutilis lambentib⁹ aëra gemmis,
De tenebris primam videas emergere lucem.
Dignior hîc inter animas ratione carentes

De

a *offertis*. b *Graijs*. c *figuris*.

De limo formatur homo, quem costa fefellit
Propria, lethifero colubri seducta veneno.
Exclusis patribus, primáque à matre receptis
Ignea virgulti *a* limen romphæa *tuetur*
Inde Cain profugus Bigami non effugit arcum,
Pullulat humanum genus, & polluta propago,
Decedit virtus, vitium succedit, adhærent
Coniugio illicito, pietas rectúmque recedunt;
Factorem, si triste notes in imagine signum,
Pœnituisse putes, hominem fecisse. laborat
Arcifaber *b* gen⁹ omne animę claudũtur in arca.
Post refugos fluctus replet octonarius orbem;
Vinea plantatur, & inebriat uva parentem.
Hîc Patriarcharum seriem specialius *c* aurum
Exprimit, emeritos videas ridere parentes;
Venantémque Esau, turmísque redire duabus
Luctaríque Iacob; sequitur distractio Ioseph,
Et dolus, & carcer, & transmigratio prima;
Hîc dolet Ægyptus denis percussa flagellis;
Transvehit Hebræos, equitatus regis & arma
Subruit, & puro livescit Pontus in auro.
Hîc populum manna desertis pascit in arvis; *d*
Lex datur; & potum sitienti petra popinat;
Succedit Ben Nun Mosi post bella sepulto,
Natio subijcitur, Iordanes contrahit amnes
Post cineres Iericho * *furtum reus eluit* Achor,
Persolvit * Iosue naturæ debita, postquam

a — *custodit virgulti romphæa limen*. b *Archifaber*. c *speculatius*. d *agris*.

Funiculo patrium diviſit fratribus orbem,
Iudicibus tandem populum ſupponit Apelles.
Inter quos Samſon fortiſſimus, attamen *a* illum
Fortior excæcat preciſo *b* Dalila crine.
Rúthque Moabitis viduata priore marito,
In genus Hebræum felici fœdere tranſit.
Altera picturæ ſequitur diſtinctio, Reges
Aggrediens, funúſque Heli Samuelis ab ortu,
Murmurat in Silo populus; de * Beniamin exit
Qui regat Hebræos, ſed enim quia diſſonat eius
Principio finis, Iſai de ſemine princeps
Præficitur populo, qui contudit arma Goliæ,
Inque acie belli cum prole, cadente tyranno,
Regia deſertos damnat maledictio montes.
Hîc * Aſael, Abnérque cadunt, incurrit * Vrias
Quam tulerat mortem, patricidam detinet arbor,
Quem fodit haſta viri, patriam lugere putares
Effigiem; ſed poſtquam humanitus accidit illi,
Conſtruitur templum, vivunt mandata ſepulti
Pacifico regnante, patris, nec ſacra tuetur
Ara Ioab, Semeíque vorax intercipit enſis,
Conſilio juvenum *perdurat c* ſchiſma perenne
Cum populo regum, *d* lis eſt de divite regno,
Quodcumque alterutrum præclarè geſſit, eodem

Mar-

a *& tamen.* b *pretioſo.* c *phariſæat.*
d *Et populi, & regum.*

Marmore docta manus, & res & nomina pingit;
Ne tamen infamet gentem, & genus, idola *a* regum
Sordes fraterni, Samariæ, Numina regni
Præterit, & funus * Ieſabel de turre cadentis,
Mórſque tacetur Achab, & vinea ſanguine parta.
Non ibi cum ſocio Quinquagenarius ardet.
Sed gens ſacra Baal gladio feriuntur * Heliæ,
Diſcipulúſque dolet non comparere magiſtrũ;
Quos tamen illuſtres declarat pagina reges
Altior ordo tenet, Ezechias idola purgat,
Et revocat longo ſopitas tempore leges:
Hîc ægrotantem videas, ſolíſque recurſum,
Et clarum titulis celebrantem Paſcha * Ioſiam;
Præter quos nullus regnavit in omnib⁹ expers
Labis apoſtaticæ, nullúſque à crimine mundus.
Ecce Prophetarum quo Rege & tempore quiſque
Scripſerit, effigies habet altior ordo locatas;
Hîc Signum dat Achaz: Ecce, inquit filius Amos,
Virgo concipiet. hîc ſub Ioachim * Ieremias
Occaſum dolet, &: Dominum nova monſtra creâſſe
In terra, *b* muliérque virum circumdabit, inquit,
Et ſtans Ezechiel poſt captam à gentibus urbẽ,

a *Æolicè.* b *terris.*

Se vidiſſe refert, clauſam per ſæcula Portam,
Scilicet intactæ deſignans virginis alvum.
Occidetur, ait Daniel, poſt *temporis illas*
Hebdomadas Chriſtus: Vatũ biſſena ſequuntur
Nomina, cum titulis & in unum conſona dicta.
Vltima pars regnum Cyri, populíque regreſſum
Sub duce * Zorobabel habet, hîc reparatio tẽpli
Pingitur, Hiſtoria non prętermittitur Eſther
Cauſſáque mortis Aman, ſtolidæque ſuperbia Vaſti,
Hîc ſedet in tenebris privatus luce * Tobias,
In caſtríſq. necat Holofernen maſcula Iudith,
Totáque picturæ ſeries finitur in Eſdra.
Magnus ut exequijs tumulo de more peractis
Inferias ſolvit, feſtinus caſtra moveri
Imperat, & rapido curſu bacchatur in hoſtem,
Et Menidam raro contentum *b* milite campos
Explorare jubet, ubi rex Perſæque laterent,
Quo procul inſpecto Mazæus præpete curſu
Contraxit turmas, & ſeſe in caſtra recepit;
At Darius patulis avidus decernere campis
Inſtaurat bellorum *c* acies, cuneóſq. pererrans,
Pectora tã monitis onerat *d* quã pręſtruit armis.
Iam loca Pellæus caſtris elegerat, unde
Aurea Perſarum poterant tentoria cerni;
Iam vexilla ducum ſpatio diſtantia parvo
Iam ſtabant acies, hinc inde volare videres
Ventorum facili *e* incurſu per inane dracones;
Cum

a *ſeptûaginta.* b *contemtum.* c *bellis.* d *armat* e *impulſu faciliper---*

Cũ Macedûm furor infremuit, ſtrepitúq. ſoluto,
In Perſas raucis ſtridoribus impulit auras;
Nec minus adverſi certant elidere Perſæ
Horrifico clangore polum, tremit orbis & axis
Ad ſonitum, tremulóq. genu vix ſuſtinet Atlas
Perpetuum pondus, rurſus nova bella gigantum
Orta putans *reſilit replicatis vocibus* Echo,
Et patulæ rauco reſpondent gutture valles,
Armatas inhibere manus, populíque furorem
Vix potuit Macedo, quin excitus ordine rupto
Frenderet, incuſſóq. gradu, raperetur in hoſtem.
Sed quia jam feſſus emenſo Cynthius orbe
Obtenebrans faciem, ne funera tanta videret,
Emerito, mergi certabat in æquora, curru.
Ipſe jacit vallum, & Graijs edicit eodem
Caſtra locare loco: paretur, & aggere facto
Se rapit ad tumulum, quo totũ cominus hoſtẽ,
Et ſparſas oculis potuit revocare phalanges;
Totáque venturi facies diſcriminis illi
Obijcitur, videt armiſonas radiare cohortes,
Diſtinctas acies, phaleris, auróque ſuperbas,
Barbariem populi, confuſáque murmura vocũ
Audit, & horriſonus aures percellit equorum
Hinnitus, quæ cuncta viro, ſi credere fas eſt,
Incuſſêre metum, facilémque ad nobile pectus
Córque giganteum reor aſcendiſſe pavorem.
Non alio Typhis curarum fluctuat æſtu
Cûi blandita diu Zephyri *moderatio a* ſolo
Flamine contentam ducit ſine remige puppim,
Nerei-

D 6

a *moderantia.*

Nereidúmq. chor⁹ placidis epulatus *a* in undis
Si procul inſtantes videat fervere procellas,
Et celeres phocas imis à ſedibus Auſter
Præmittens madidis jam verberat aëra pennis,
Inclamat ſocios laxíſque rudentibus ipſe
Convolat ad clavum, lateríque apluſtre maritat;
Non ſecus ut vidit tot millibus arva prementes
Barbaricos inſtare globos, jam credere fas eſt
Magnanimum timuiſſe ducem; vocat ergo Quirites,
Seu dubiæ mentis quid agat, ſeu veriùs ut ſic
Experiatur eos, quæ ſint tractanda, requirens:
Expectata diu tandem ſententia docti
Parmenionis habet; *b* Ope noctis eis opus eſſe,
Et furto potiùs, quàm bello cenſet agendum.
Attonitos ſubito caſu, caligine noctis
Oppreſſos placidæ torpore quietis, inertes,
Moribus & linguis diſcordes poſſe repelli
Ex facili, aut cædi gladijs, aut cedere victos.
Nam ſi res agitur de luce, horrenda Scytharum
Corpora, & intonſis inviſi crinibus Indi,
Et quos Bactra creant, immenſa ſtatura gigantum
Occurrent *c* oculis, & inani quaſſa pavore
Pectora terribiles poterunt pervertere formæ;
Addit, & à paucis hominum tot millia gentis
Nec circumfundi, nec bello poſſe moveri;
Præterea Darium probat elegiſſe jacentes
Planitie

a *epulatur*. b *adeſt*. c *occurrunt*.

Planitie campos, & non, ut contigit antè,
Ciliciæ anguſtas inter decernere fauces;
Tota ferè Macedûm laudat manus hoc, & in unum
Conſonat, hos inter Polypercon, nocte fruendũ
Aſſerit, & poſitum Grajis in nocte triumphum.
Hunc rex intuitus; neque enim jam Parmenionem
Suſtinet arguere, & tumidis offendere dictis,
Quem modò conſultum ſatyra percuſſerat acri:
Hic latronis, ait, mos, & ſollertia furum eſt,
Quam mihi ſuggeritis, quorũ ſpes unica, voti
Summa, nocere dolis, & fallere fraude latenti.
Gloria noſtra dolo non militat, ut nihil obſtet
Quod mihi candorem famæ fuligine labis
Obfuſcare *a* queat, jam non anguſtia ſaltus,
Et Cilicum fauces, Dariíve abſentia ſegnis,
Nec furtiva placent timidæ ſuffragia noctis.
Aggrediar de luce viros, victoria quam nos
Molimur gladijs, aut nulla ſit, aut ſit honeſta.
Malo pœniteat fortunæ, & ſortis iniquæ
Regem, quàm pudeat parti de nocte triumphi.
Vincere non tanti eſt, ut me viciſſe dolosè
Poſteritas legat, & minuat verſutia palmam, *b*
Quin, ne fallantur, ne comperiantur ab hoſte,
Perſarum vigiles, & in armis ſtare catervas
Compertum eſt, igitur veſtris impendite curam
Corporibus, ſomnóque operi reparate diurno,
Vici-

a *Obſcurare*. b *famam*.

Vicinæ memores motus inſtare diei,
Quæ vobis *a* medium peſſum dare debeat orbẽ.
Hiſque peroratis redit in tentoria miles.
Econtra Darius Perſas haud ſegnius armat,
Præmunítque ſuos, facturum conijcit hoſtem
Quæ *b* facturus erat, ſi Parmenionis haberet
Conſilium vires, mandunt, alimenta furoris,
Quadrupedes frenos, phaleratáq. terga relucẽt,
Ignibus accenſis acies ardere videntur,
Sideribus certant galeæ, clypeíſque retuſis
Inveniſſe pares flammas ſtupet arduus æther,
Et metuit cælum fieri ne terra laboret;
Nec minimum gaudet nox, inſtar habere diei.
Nam pro ſole ſibi Darij datur æmula Phœbi
Caſſis, & in ſummo lampas ſedet ignea cono,
Sideráque noctis obſcurans, ſoláque Solis
Solius radijs indignans cedere, quantùm
Lumine cedit ei, tantùm præjudícat illis.
Mille micant lapides in gyrum, nullus eorum
Quem jubar ardoris non diſputet eſſe pyropũ.
Invaſit ſubitis concuſſum motibus ingens
Agmen utrumque timor, jámque auſa fovere ſecundum
Aurea ſponda Iovem, ſed non ſpondere ſoporẽ,
Implicitum curis corpus regale tenebat.
Nunc placet in dextrum cuneum de vertice montis
Mittere Graiugenas, nunc lævũ frangere cornu,
Et nunc oppoſitis occurrere frontibus hoſti,
Moli-

a *nobis*. b *Quod*.

Molitur modò falcatos eludere *a* currus,
Inſomnémque trahit, agitat dum talia noctem
Nec capit anguſtum curarum *b* millia pectus,
Inſula multifidi quã Tybridis alueus ambit,
Eſt ipſo reverenda loco, quam vindicat orbis
Imperijque caput, quadris ubi firma columnis
Stat ſita, ſub clivo lunaris in aëre motus,
Regia, reginæ cuius Victoria nomen,
Mille patet foribus, tremulíſque ſonora lapillis
Intremit attactu, totíque immurmurat orbi
Cardo ſemel flexus, ad limina prima ſuſurrat,
Introitúmque tenet, curarum *b* ſedula mater
Ambitio pernox, ſolio ſedet intus eburno
Diva, triumphales lauros moderante *c* capillos
Munifica munita manu, cingúntque ſorores
Eius utrumque latus, & regia tecta coronant
Perpetuæ comites. Lyrico modulamine carmẽ
Immortale canens & in ævum Gloria vivax,
Maieſtáſque prem ens, rugoſo ſæcula faſtu,
Conciliánſque ſibi facilem Reverentia plebem,
Et Dea quæ leges armat, quæ jura tuetur
Iuſtitia, in neutram declinans munere partem:
Aſſidet his, ſtabilítq. Deæ Clementia regnum,
Sola docens *miſeri* miſereri & parcere victis:
Has inter locuples, ſed barbara moribus adſtat
Fomentum vitij, genitríxque Pecunia luxûs,
Pacifico reliquis prælibans oſcula vultu,
Immemor eſt *e* odij finis Concordia belli
Et

a *elidere*. b *cauſſarum*. c *mordente*. d *eſtque*.

Et Pax *arva colens*, & pleno Copia cornu
Applausus à fronte sedent, qui seria ludis
Miscentes, divam vario oblectamine mulcent;
Et favor ambiguus, & blęso subdolus ore
Risus adulator, commentáque ludicra Divæ
Singula *pollicibus* aptant, & musica circùm
Instrumenta sonãt, numeros aptante Camœna.
Hæc ubi tot curas volventem pectore Magnum
Vidit, perpetuos cui continuare triumphos
A cunis dederat, metuens ne fortè futuri
Naufragium Martis insomnes mergeret artus,
Emicat extemplo, velatáque nubis amictu,
Antra quietis adit, & desidis atria Somni;
Atque ita: Surge pater, Macedûmque illabere regi
Dum jacet, & curis animum corpúsque relaxat.
Dixerat: ille gravis vix se torpore soluto
Excutiens, madidas libravit *a* in aëra pennas,
Quo-se-cumque rapit lethæo tacta liquore
Sidera dormitant, solitos oblita meatus.
Ergo ubi torpenti Græcorum castra volatu
Attigit, expulso curarum examine, totus *b*
Principis incubuit castris atque imbuit eius
Rore *soporifero* respersa medullitus ossa.
Sic animum regis priùs anxietate gravatum
Altior oppressit resoluto corpore somnus,
Possedítque diu, donec caligne mersa
Noctis,

a *Vibravit*. b *stratis*.

Noctis, Hyperborei languerent sidera plaustri,
Aetheriósque celer stimularet Lucifer ignes:
Et jam pestiferæ ducens præsagia lucis
Prodierat Titan, Nabatheis luridus undis,
Conveniunt proceres orta jam luce Pelasgi
Ad regem, insolito thalamis de more *a* vacantem *b*
Mirantes: aliàs vigiles excire solebat,
Et stimulare pigros, & maturare morantes:
At nunc cùm summi discriminis arceat hora
Quòd premat alterutram fatali turbine turbã,
Explicitum curis, torpore quietis inertem
Mirantur juvenem: sunt qui latitare paventem,
Celantémque metum tenebris, nec cedere somno
Credere sustineant, tutorum corporis eius
Nemo vel intrare propiúsve accedere fidit,
Nec munire latus armis sine voce jubentis,
Ire nec in turmas audet sine principe miles:
Parmenio, ne quà bellum ratione moretur,
Vtile consilium ratus est, ut corpora curent,
Vtq. cibos sumant, pronunciat ergo tribunus: *c*
Iámque movente gradus adversa parte, necesse
His erat exire: stratum tunc denique regis
Dux adijt, quem sæpe vocans, cùm voce nequiret,
Excivit leviore manu: Lux, inquit, obortaest
Nunc

a *dormire*. b *incentem*. c *tribunis*.

Nunc ego te moneo molles excludere ſomnos,
Quæ te tanta quies tenuit? jam Meda propinquant
Agmina, jam cuneos admovit cominus hoſtis,
Iã Bellona furit, ſed adhuc exſpectat in ermis *a*
Imperium tua turba tuum: rigor ille vigoris
Et virtus animi, quæ numquam fracta reſedit
Hæc ubi nunc? ſanè vigilum pigritantia ſomno
Corda ciere ſoles: Crede, inquit Martius heros,
Admitti ſomnum mihi non potuiſſe, priuſquã
Exonerata graves poſuiſſent pectora curas.
Miranti ſine fine duci, quòd libera curis
Pectora dixiſſet Macedo, ſed quærere cauſſam
Non tamen audenti: Cùm vicos ureret, inquit,
Hoſtis, cùm vaſtaret agros, exſcinderet urbes,
Cùm fugeret, ſeſe diffidens credere fatis,
Iuſta mihi tunc cauſſa metûs, oneratáque curis
Mens erat, alternam non admiſſura quietem.
At nunc cùm Darius coram me totus, & eius
Copia tota mihi ſeſe præſentet in armis,
Nec fugiens poſſit divortia quærere Martis,
Quod metuam nihil eſt. ſed quid moror? ite parati,
Vt mos eſt, aliàs replicabo licentiùs iſta.
Dixit: & armari lituo præcone, Pelasgos
Imperat *b* ipſe ſuis aptat munimina membris,
Ærea crure tenus ſerpens, deſcendit in *c* imos
Squama pedes, natum mordacis acumine dentis
Caſtigare moras, & pennas addere, plantis
Cal-

a in armis. b *Iuſſit &.* c *ad.*

Calcar ineſt, ut cum profugos prævertere curſu
Tentabit, ſi vox non excitet, aut tuba lentum
Cornipedem, ſaltem ſtimulos lat⁹ audiat acres.
At lęves *a* humeros, & pectus herile tuetur
Vertice dependens triplici toga ferrea nexu,
Quę *b* teretes ulnas maculis circumligat uncis,
Sed parcens oculis, hoſtem dat poſſe videri.
Tutior ut lateat duplici protecta galero
Corporis humani pars dignior, ærea caſſis
Imprimitur capiti, flammantibus ignea criſtis:
Inſeritur lateri, rivos factura cruoris
Dira lues, gladius, per quem Iovis atria nigri
Manibus exſpectant vacuos implere Penates.
Poſcitur hîc * *Bucephal*, cûi rex ut p̃pete ſaltu
Inſedit, domuítque ferum, domitor ferus orbis,
Læva manus clypeo felici fœdere nubit,
Sic tamen ut frænis æquo jungatur amore,
Fraxinus in dextra eſt, cuius flagrante coruſcat
Vexillo cuſpis, & verberat aſtra leone.
Nõ magis in *c* primo duri diſcrimine Martis
Hunc alacrem vidêre ſui, veniente ſuorum
In medium Magno, ſpes ſana reſuſcitat ægrum
Agmen, & in vultu victoria viſa ſedere eſt.
Ipſe ſuis igitur diſtinguens partibus agmen,
Diſponens *d* aciem, quo debuit ordine, currus
Falcatos Dario, quæ ſpes eſt ſola triumphi,
Excipere ordinibus laxis, cætúque ſoluto,
Cuctare jubet, & non impune vagari
Aurigas & equos, ſed eos involuere telis.
Dúm-

a latos. b *Et.* c *à.* d *Diſponénſque.*

Dúmque monet, munítque ſuos, dum pectora dictis
Roborat, elapſus à Medis transfuga Medus
Tranſmeat *a* ad regẽ Macedûm, qui ferrea terræ
Inſtrumenta refert aſtu mandata *b* latenti,
(Muricibus nomen) quibus etſi *c* viribus hoſtem
Vincere non poſſit, retinere tenacibus uncis
Sperat, & occulta Grajos ſorbere ruina.
Quo ſimul *d* accepto, Medus ne ficta loquatur,
Ne capiat ſermone ſuos, rex imperat *e* illum
Servari, tamen ipſe locum fecítque notari
Monſtraríque ſuis, ubi rex Babylonius arte
Fretus Vlyſſea terræ mandaverat uncos.
Neve repulſa dolis ſuccumberet ardua virtus,
Omnibus oſtendi jubet, oſtenſúmque caveri
Suſpectum de fraude locum, tunc verò fluentes
Præcedens acies, verbo nutúque loquaci
Ad lites animans: Veſtris labor ultimus, inquit,
Præ manibus ſocij, bellum quod Granicus amnis
Vidit, & anguſto Cilicum victoria ſaltu
Quid laudis, quid honoris habet? *f* niſi fine beato
Terminet extremum Deus & fortuna triumphum?
Sed Fortuna *dea eſt, atq. hæc* pro viribus adſtans
Semper Alexandro, tam ſub me ſceptra tenere Quam

a *Tranſvolat.* b *mandaſſe.* c *ut ſi.* d *ſemel.* e *præcipit.* f *habent.*

Quàm ſub me *a* gaudet alios regnare potentes,
Hæc, ubi me Macedûm moderantem Græcia vidit
Frena, meos ex tunc promovit, eíſque nocere
Velle licèt liceat, ſed non audere licebit.
Iſta nihil, præter numerum diſcriminis adfert,
Tam populoſa cohors, ſed *b* ad hoc fortuna laborat,
(Quam pudet exiguos toties numerare triumphos)
Vt mihi vincendum ſemel, & ſimul adferat orbem.
Tantò pluris erit nobis victoria, quantò
A paucis partam de pluribus eſſe liquebit.
Ite per imbelles, gladio ductore, catervas:
Cernitis ut ſolem gemmis auróque coruſci *c*
Obſcurent clypei? lapidúmque ſuperbia conos
Occupet ardentes, ut purpura veſtiat agros?
Vincere quis nolit, ubi ſic in bella venitur?
Quis niſi mentis inops oblatum reſpuat aurũ?
Congeſtas Orientis opes, Arabúmque laborem,
In promptu capere *d* eſt. menti ſi pareat enſis,
Si cupido cordi gladij reſpondeat ictus,
Si tam cædis amans animus, ſitiénſque cruoris
Quàm ſitiens auri, veſtrum eſt quodcumque videtis:
Non adſcribo meum, tantùm mihi vincite, prædam Divi-

a *ſe.* b *&.* c *coruſcum.* d *rapere.*

Dividite inter vos, qui mecum vincere certas *a*
Participem me laudis habes, *b* tibi cetera tolle,
Exemplar virtutis habe formámque gerendi
Martis, Alexandrum, niſi primus in agmine primo
Rex apparuerit, ſi tergum verterit hoſti
Excuſatus eris, veniámque merebitur ille
Qui fugiet, ſi *c* lentus agam, *d* ſi verò remiſsè
Nil aggreſſus ero, ſi numquam dixero forti:
I prior, i, ſed in arma veni præcedere iuſſus,
Tunc demum ſocios ſum dignus habere ſequaces:
Exemplo moveat *e* fortes, documenta vigoris
Exhibeat, quicumque regit. Sic fatur, & ecce
Concurrunt acies: it tantus ad æthera clamor
Et vulgi ſtrepitus, quantus ſi diſſona mundi
In chaos antiquum recidiva lite relabens
Machina corrueret, rerum compage ſoluta,
Horriſonum concuſſa darent elementa fragorem.

CAPI-

a curas. b *habe.* c *qui.* d *agit.* e *moneat.*

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI V.

QUintus habet ſtrages varias, & funera caris
Deplorata ſuis; victos apud * Arbela *Perſas.*
Conſulit Arſacides a *duro de tempore tractans,*
An potius ſit ei reparato robore latis
Medorũ regnis rurſus concurrere b *fatis?*
Sed proceres hærent. Ad donativa manîplos
Convocat Aeacides, & donis vulnera curat.
Ecce vir illuſtris, & non inglorius illa
Præcedente acie, ſtipatus prole virili
Mazaus, regem Babylonis mœnibus infert.

ALE-

* Arſamides. *b* committere.

ALEXANDRIDOS

LIBER V.

LEge Numæ regis lata de menſibus olim,
Quintus ab ancipiti deſcendens ordine Iano
Menſis erat, roſeis diſtinguens partibus annum,
Et gemino plauſu gaudebant, hoſpite Phœbo,
Ledęi fratres, prima cùm parte diei
Concurrêre duces, emenſo tempore, cuius
Prævidiſſe luem Medis Perſíſque futuram
Creditur, & Daniel ſcripto mandaſſe latenti.
Adfuit à gelidis *a* veniens Aquilonib⁹ Hircus,
Vltio divina, proléſque Philippica, Magnus;
Quem procul ut vidit galea flammante coruſcum
Indus Ariſtomenes, denis elephanta flagellis
Prodigus excutiens medicata cuſpide ferrum
Immerſit *b* clypeo, ſed eo lorica retuſo
Tutatur corpus, at Magnus arundine monſtro
Obviat, & quà ſe lateri promuſcide iungit,
Vitales aperit ferro mediante latebras.

Fi-

a *ſiccis*. b *immiſit*.

Fit fragor ingentem monſtro faciente ruinam:
Sed cùm præcipiti cecidiſſet bellua lapſu,
Vltor Ariſtomenen, & parcere neſcius enſis
Acephalũ reddit: Noſtra eſt victoria, noſtra eſt,
Ingeminant Græci: Perſæ glomerantur in unũ,
Miſſiliúmq. frequens regẽ circumvolat imber.
Sed nec geſa *a* movẽt, nec ſęvior enſe bipennis:
Quem duce fortuna virtus infracta tuetur,
Ille per inſertos invictus & impiger enſes,
Teláque *per*rumpens *b* volat, ignorátq. moveri.
Ferreus armatos contundens malleus artus,
Quo feriente cadunt, Elephaz Pharaone creat⁹,
Et Pharos Orchanides, Elephaz gladio, Pharos haſta, *c*
Hic eques, ille pedes, Ægyptius hic, Syrus ille.
Sicca priùs, ſterilíſque diu jam flumine fuſi
Sanguinis humet humus, jámq. *d* unda cruoris inundat
Telluris venas, cadit infinita viciſſim
Perſarum, Macedûmque manus: jacet enſe
* *Philotta*
Henos & Caman, Henos quia fuderat enſe
Euryphilum, Caman, quia Laomedonta ſecuri:
Ibat Alexandro vulnus lethale daturus,
Si ſineret fortuna, Geon, maris incola rubri,
Informis facie, quem creditur una gigantum,
Quippe giganteis ducens à fratribus ortum,
Æthiopi peperiſſe viro, qui corpore matrem

E Im-

a *tela*. b *prorumpens*. c *enſe*. d *--imbuit unda cruoris*.

Immani referens,nigróque a colore parentem,
Quos terrere nequit nigredine, corpore terret.
Fuderat ergo viros,clava ter quinque trinodi,
Agmina dum Graiûm ſinvoſo turbine rumpẽs
Ad Magnum molitur iter:ceu diſſipat acri
Dente canes Nemeæus aper, cûi ſudat apertis
Spuma labris, dorſo, valli riget inſtar acuti,
Seta minax, humeróque canes ſupereminet omnes,
Nunc hos, à læva, dextra nunc fulminat illos,
Nunc caput in renes obliquat,rurſus ab illis
In latus oppoſitum,partémque tuetur utrámq.
Se non ignarus volucri defendere gyro.
Ventũ erat ad regem, miratur Martius heros
Viſa mole viri,dúmque arduus ille cruentam
Erigeret clavam, clamoſo gutture regi
Intonat;Heus,inquit,quis te furor egit in hoſtẽ
Magne giganteum? quem ſidereas Iovis arces
Affectâſſe legis,à quo vix fulmine tandem
Tutus in ætheria manſit Saturnius arce?
Nondum finierat, agili cùm torta lacerto
Pinus Alexandri, medio ſtetit ore loquentis,
Faucibus adſtringens b linguã,ne deroget ultra
Cælicolis,ſed adhuc ſtantem,telúmque cruentũ
Mandentẽ,Macedo tum demum admiſs9 equini
Pectoris impulſu quatit, explicitúmq. per art9
Reddit humo natum, plangit percuſſa jacentẽ,
Mater humus prolem,tantúmq.dat icta fragorẽ,
Quant9,ubi annoſam,ſed adhuc radice ſuperbã

Mon-

a *aliúmque.* b *adfigens.*

Montibus evellit Boreæ violentia quercum.
Concurrunt Argiva phalanx,ſtratúmq. Geonta
Confodiunt jaculis,gladióſq. in viſcera condũt,
Quẽ tandem lacerum vultus, ac mille retuſum
Pectora vulnerib9, Acherõtis ad antra remittũt.
Parte furens alia,Perſarum a proterit agmen
Inclytus ille Clytus, cuius ſoror ubere Magnum
Lactavit proprio, ſed quę proveneritilli
Gratia pro meritis, magis arbitror eſſe ſilendũ:
Hunc ubi germani reſperſum ſanguine vidit
Sanga Damaſcenus, fraterno motus amore,
Ter gemitum dedit, & repetita medullitus alto
Pectore confuſam repetunt b ſuſpiria vocem,
Cúmq. trib9 jaculis, frendens explere nequiret
Pectoris affectum, ſtricto mucrone, micanti
Emicuit curru, quáque huîc flagrante pyropo
Ardebat caſſis, claro caput arguit ictu,
Et niſi loricæ latuiſſet tuta galero,
Ploraſſet cerebrum, terebrata caſſide, cervix.
Sed licet attonitus mananti ſanguine Sangæ:
Non tamen ignarus gladio reſpondet,idémque
Quod modò trãſierat primi per vulnera fratris
Balneat alterius intra præcordia ferrum.
Diriguit primò ſpectata cæde ſuorum
Metha d pater,nec quos lacrymarum funderet imbres
Invenit facies,etenim dolor intus obortas
Sorbuerat lacrymas; & compluit intima cordis
Arida, decrepitæ faciei debitus imber,

a *Parthorum.* b *reprimunt.* c *viſcera.* d *Mecha.*

Supplevítque vices oculorum flebile pectus.
Palluit exanimis, dextra languente, gelato
Corde ſenex,& mors in vultu viſa ſedere eſt:
Mox ut *a* mens redijt,redivivo ſanguine, tandé
Singultum medias interrumpente querelas:
Túne duos, inquit, tortor ſæviſſime, fratres.
Túne duos ante ora patris mucrone voraſti?
Non veritus patris emeriti, miſeríque parentis
Præcipitare dies? ſed ut ulterius tibi nullum
Non pateat facinus, ferro, fera tigris, eodem,
Quo mea, me coram, rupiſti viſcera, ferro
Iunge patrem natis, & funera terna remitte
Coniugis & fratrum, viduę plangenda parenti:
Siqua tamen coniux, ſi quis tibi filius heres,
Aut ſoror aut mater, Parcarum vindice filo,
Quod doleo doleant,& idem,quod lugeo plangant.

Dixit, & imbelli jaculatus miſſile dextra
Torſit in ora Clyti,quod vix umbone moratum
Ocyùs avellit Clytus, & quà ſacra retortis *b*
Canities nemoroſa pilis vergebat in armos
Hiſpida lethàli pertundit *c* gùttura ferro:
Ille ruens cecidit, viſu miſerabile, natos
Inter ſemineces,prolémque amplexus utrámq.
Tendit ad infernam natis comitantibus urbem.

Iámque propinquârat *d* regali prodita luxu
Ipſa acies Darij, currúque micabat ab alto
Rex,regẽ innumera lapidum prodente lucerna,
Obſtupuit tanta percuſſus luce * *Nicanor*

Vtque

a *vbi.* b *recurvis.* c *perfodit.* d *ppinquabat.*

Vtque erat in dextro cornu dux agminis,illuc,
Applicuit cuneum belli, quem ſorte regebat
Commiſſum, primis arriſit ſubdola geſtis
Eius, & excepit blandè fortuna ruentem *a*
Parmenione ſatum, vix obſtitit unda clientûm
Primo congreſſu,ſtabilémque * *Nicanoris* alam
Suſtinuit tepidè, donec Rhemnon Arabites *b*
Turbidus in medios ruit, obſitus imbre Quiritûm,
Et ſtabilit profugos, mentéſque redintegrat ægras.

Statur:& immotis figunt veſtigia plantis,
Eminus occumbunt jaculis, & turbine fundæ,
Cominus & gladio, cerebrum ſitiente ſecuri,
Interdum livore ſudûm, verubúſque cruentis
Rem peragunt pedites,ſedes *c* implentur avari
Ditis, & umbriferi domus inſatiabilis antri, *d*
Rumpere fila manu non ſufficit una ſororũ,
Abjectáque colo Clotho,Lachesíſque virorum
Fata metunt, unámque duæ juvêre ſorores.
Miſta plebe duces pereunt utrinque, ſed inter
Millia tot procerum, ſpeciali laude refulgens
Inclytus emicuit *e* numeroſa cæde * *Nicanor*,
Pérq. tot objectos *f* veſtigat Rhemnona Perſas,
Nil actum credens fuſis tot millibus, ipſum
Cum vide at ſupereſſe ducem,dominúmque cohortis,
Nec mora conſpicui turba cedente ſuorum

a *furentem.* b *Arabarches.* c *ſedéſque* d *auri.* e *enituit.* f *adverſos.*

Concurrêre duo, ferit horrifer *a* aſtra boatus,
Et populi quatit arva fragor, ferrata coactis *b*
Cornipedũ pedibus putres terit ungula glebas,
Cominus admiſſi ſibi *congrediuntur*, *c* uterq.
Cuſpide prætenta Superos agnovit in ictu
Propitios, crudéque licet pulſatus acerno
Stipite manſit eques tamen, hinc vacuata propinquum
Vertitur ad capulum manus ærea, caſſide caſſa
Erumpens d rigat arva cruor, nec ſuſtinet iras
Mucronis clypeus, genibus cecidere remiſſis
Vectores, vectíque ſimul, prior enſe retecto *e*
Surgit * Parmenides, & pectora Rhemnõis acer
Arctat utroque genu, donec vitalia Parthi,
Et ventris latebras, capulo tenus induit enſis.
Extemplo turbati Arabes, & lite relicta,
Vertere terga parant, ſed quos Hyrcania gignit
Conſpicuos in Marte, *f* ſupervenit ala Quiritũ
Excedens numerũ, incluſúmq.* *Nicanora* vallo
Armiſonæ ſepis, facta ſtatione, coronant;
Obruitur primò jaculis, ſtrepit ærea caſſis
Glandibus & ſaxis, tantámque ſibi lacer orbis
Obſtupet innaſci veterato *g* robore ſilvam;
Iámque pedes, ulnęque labant, miſtóque cruore
Membra *lavat*, *h* ſudor, ſed mẽs, infractáq. virt⁹,
Et princeps anim⁹ capto ſub corpore regnat, *i*
Tótque laceſſitus jaculis, & cæſtibus ille
Murus

a *enſifer*. b *ſubactas*. c *vicinantur*. d *profluidus*. e *retento*. f *morte*. g *veterano*. h *lavit* i *regnant*.

Murus Alexandri, ſed non ſine nomine tandem
Procubuit, *a* multámque ſua cum ſtrage ruinam
Perſarum, trahit unius damnoſa ruina.
Qualis Romulea *b* cecidit cùm turris in urbe,
Turbine fulmineo vicinas obruit ædes.
Interea, Macedûm planctu pulſatus acerbo,
Advolat orbatâ catulis violentior *c* vrsâ
Dilvuium mundi Macedo, pavet obvia turba
Principis occurſum, fugiúntque per ávia curſu
Præcipiti dociles vitam præferre triumpho,
Vnus Alexandro reliquis fugientibus inſtat
Memnonides *Sthenelus*, cuius, lanugine prima,
Signabat roſeas, facies nimis æmula, malas,
Nobilis, & patrio referens à ſanguine Cyrum,
Cûi nuptura ſoror Darij, ſi cederet illi
Gloria Martis, erat, unde orta ſuperbia, Magno
Obvius ire parat, ſed nec reverentia patrum,
Nec favor ætatis, nec rerum copia mortem
Excutiunt, parili forma, ſed diſpare fato
Occurrit juveni laxis Hephęſtio frenis,
Et quà flammivomo rictu micat aurea *d* tigris,
Diſijcit umbonem, largóque foramine candens
Admittit ferrum laxo toga ferrea nexu,
Tranſit in occultas feralis arundo latebras
Pectoris, inque humeros nivea cervice reclivi,
Perpetuæ *Sthenelus* noctis caligine tectus
Fertur

a *Occubuit*. b *Romana*. c *truculentior*. d *area*.

Fertur, & æterno clauduntur lumina ſomno.
At lævo *a* cornu, cuî nulli Marte ſecundus
Parmenio præerat, diſcors Bellona furebat,
Sangvineis maculoſa fibris, *b* ſaniéque recenti
Delibuta comas, cûi ſpumeus axe citato *c*
Lumine terrifico tonitrûs & fulminis inſtar
Concitus occurrit ferali turbine frater.
Cui ſternit *d* furor ipſe vias, cedúntque furenti
Degeneres animi, comes indiviſa furoris
Præcipites rapit ira gradus, & fellea torquens
Lumina, contemnit humiles rationis habenas,
Impatiénſque moræ, levis & malè cuncta miniſtrans
Impetus, obliquos verſat in pulvere currus:
Vndíque ſucceſſus, ſed & infortunia miſtim
Circumfuſa volant, & mille à vertice Martis
Cum pallore ſuo, nutant per inania mortes.
Talis in amplexus veniens per colla ſororis
Brachia diffudit Deus horrifer; Ocyùs, inquit,
Labere cara ſoror, Macedûmque i nuntia regi:
Vana ſpe raperis, Darium quid perdere per te *e*
Inſcius affectas? ſcelus hoc à principe tanto
Amovêre Dij, nec fas ut dextera mundi
Sceptra tenens, madeat jugulo polluta ſenili.
Altera debetur Dario fortuna, ſuorum
Proditione cadet, celer ergo per arma, per hoſtes
Adſis, & varia populanti cæde Pelaſgos

Ilicet

a *incornu.* b *iubis.* c *cruento.* d *Conſternit.* e *regem.*

Ilicet occurras Mazæo, quippe rapinis
Et Macedûm ſpolijs inhiat, laxátque ſolutos
Compedibus Perſas, rurſus verſa vice vinclis
Mancipat Argivos, neque *a* enim tot ſufficit ultra
Millia Parmenio paucis inceſſere turmis.
Dixit, at *b* umbrifero Bellona citatior Auſtro
Fertur, & ad dextrum pertranſit ſtridula cornu,
Induiturque genas, horrendáque Palladis ora *c*
Gorgonis anguicomos prætendens ægide vultus,
Commemoránſque Dei breviter mandata receſſit,
Infecítque diem, ferali nube recedens.
Excutitur ſaltu Macedo, profugámque ſecutus
Voce Deam; Quocúmque venis Dea cardine, vanum
Spernim⁹ omen, ait, non *d*me divellet ab armis
Et curru Darij, licet impiger Ales ab alto
Miſſus Atlantiades verax *e* mihi nuntius ipſe *f*
Adferat *g* à Perſis raptas cum matre ſorores,
Ex Dario pendet noſtri ſpes unica voti;
Quem ſi perdidero, parvi mihi cetera, parvi
Perdita momenti: ſolum ſi vicero, ſolus
Perdita reſtituet, non eſt mihi perdere tanti,
Quod recipi poterit, ut non & vincere malim;
Sed neque ſi turris Darium ſeptemplice muro

a *nec.* b *&.* c *arma.* d *nec.* e *verum.* f *ipſas.* g *Nuntiet.*

Includat, licèt ardenti circumfluus unda
Sulfureis Acheron defendat mœnia ripis,
Eripiet fortuna mihi. Sic fatus, in armis
Se locat, & ſummo clypeum feriente lacerto
Orbem ſigniferum, ceu vallũ & mœnia, muro
Pectoris opponit, tendénſque in ſidera pinum,
Vertice ſublato, medius ruit hoſtis in hoſtes,
Flammantéſque *a* globos, torquens teſtatur adeſſe
Pulvis Alexandrum; fertur temone ſupino
Afer Ariſtides, pedibúſque attritus equinis
Occubuit *Pelias*, Libycis à Syrtibus Afer
Venerat, à Scythicis *Pelias* tetrarcha pruinis,
Hîc Afrũ *Craterus*, *Pelian* dejecit Amynthas:
Enſe jacet *Pelias*, haſtili corruit Afer,
Iungitur his Amilon terebrato gutture, rubrã
Exhalans animam, Baradámq. jacentibus addit
Antigonus, reprimitque globum Ptolomæus equeſtrem:
Nec minor Eumenidi ſtrages, nec gloria Cœni
Inferior Meleagre tua, truculentior inſtat
Perdiccas ſolito: cunctis cernentibus, ipſam
Ante aciem Darij Polypercon (nocte fruendum
Qui prius aſſeruit) redimit de luce patenter *b*
Conſilium de nocte datũ, furit *Attica c* pubes,
Mente nova, votóq. pari: furor omnibus idem,
Párque animus bello, dominóq. ſimillimus ipſi,
Vt quot Alexandri comites ſi Marte furentes
Comi-

2 *Fumantéſque.* b *patenti.* c *Inacha.*

Cominus aſpiceret, tot ſe gauderet habere
Magnus Alexandros; jam victoris fragor aures
Pulſabat Darij, jámque irrumpebat in ipſos
Conſortes lateris, funeſtæ turbo procellæ.
Aeger in adverſis animus ſapientis, & ægrè
Conſulit ipſe ſibi, cùm duro in tempore primis
Diffidit rebus, & ſpes langueſcit inermis:
Nam quid agat Darius? quo ſe regat ordine demens?
Cûi nec tuta fuga eſt, nec ſi velit ipſe morari,
Inveniet ſocios? nam de tot millibus antè
Quos ſibi crediderat, vix bello mille ſuperſunt,
Qui ſtent pro patria: pudor & reverentia famæ
Ne fugiãt, prohibent, contrà timor anxi[9] urget:
Dúmque vacillanti ſtupefactus pectore nutat,
Dum dubitat, capiátne fugam, vitámne peroſus
Se ſinat ipſe capi? Perſæ velut agmine facto
Mandant terga fugæ, rapiúntq. per arva, relicto
Rege, gradum: demum laxis invitus habenis
Nactus equum Darius, rorantia cæde ſuorum
Retrogrado fugit arva gradu; Quò tendis inertem
Rex periture fugam? neſcis, heu, perdite neſcis?
Quem fugias? hoſtes incurris, dum fugis hoſtẽ,
Incidis in Scyllam cupiens vitare Charybdim,
Beſſus, Narbaſanes, *a* rerum pars magna tuarũ,
Quos inter proceres humili de plebe locaſti
Non veriti temerare fidem, capitíſque verendi
Perdere canitiem, ſpreto moderamine juris
Prô

2 *Curt. Nabarzanes,*

Prô pudor! in domini conjurant fata clientes.
Magnus ut ablatum medio de limine mortis
Accepit Darium, regum ſuper oſſa cruentus
Fertur, & ingenti ſuper ipſa cadavera ſaltu
Inſequitur profugum, pęne incomitatus Achivis,
Immemor ipſe ſui, qualis *a* rapit impetus ignē
Sideris, & claris *b* diſtinguit nubila flammis.
Sed jam præcipiti per ſaxa, per invia ſaltu
Tranſierat*que* Lycum, paucis comitantibus, amnem
Belides, dubiúſque ſtetit, ſtratúmne furenti
Immerſurus aquę properaret frangere pontem,
Pellæo clauſurus iter, ſed ab hoſte premendos
Dira cæde ſuos timuit, ſi ponte reciſo
Securus fugiens Perſarum excluderet agmen;
Vtile propoſitum vicit reſpectus honeſti,
Præpoſuítque ſuos Darius ſibi; maluit ergo
Iuſtus inire fugam, potiúſque elegit apertam
Victori præbere viam, quàm claudere victis.
Fit fuga Perſarum, turbatóque ordine paſſim
Curritur ad pontem, *c* ſed & intolerabilis ęſtus,
Et duplicata ſitis curſu languentia torrent
Viſcera, & exhauſtos ſudor ſibi vindicat artus,
Pulmoníſque vagas agitant ſuſpiria cellas.
Vnde inopes undæ, nemorum per devia ducti,
Occulti laticis ſalientes quærere venas,
Omnibus incumbunt rivis, hauſtáque gulosè
Limoſi torrentis aqua, præcordia limo
Tenſa

a *qualem.* b *raris.* c *pacem.*

Tenſa rigent, prægnantem uterum ſimulare coactus
Triſte parit funus, concepto flumine, venter.
Nonnullis, avido fluviũ dum gutture ſorbent
Obſtruit occurrens vitales unda meatus
Aeráque in cæcis incluſum *intercipit* antris.
Sed neque tot turmas procerum vulgíque phalanges
Ad mortem ductore metu, ſine lege ruentes
Explicat unius anguſtia pontis, acervos
Vix capit unda tumens, fluvijque vorago cadentes;
Labuntur paſſim, lapſóſque involuit hiatus
Flũinis, & virides ſtupuêre cadavera Nymphę,
Languentes gladios, *a* & hebentia tela ſuorum
Intuitus Macedo, cùm jam declivis Olympus
Phœbeis legeretur equis, fumantibus arvis
Æthiopum, & ſolito paullóque remiſſiùs igne
Vreret Herculeas ſolis vicinia Gades,
Cauſſatus præceps in noctem tempus, ad illos,
Quos credebat adhuc in cornu ſtare ſiniſtro
Flectit iter, jámque in lęvum converterat arma,
Cùm præmiſſus eques à Parmenione, triumphũ
Nuntiat, & varijs afflictos cædibus hoſtes;
Dúmque reducuntur equites in caſtra, repentè
Vallibus emergens Perſarum apparuit agmen,
Exurens clypeis, galeíſque micantibus agros;
Qui primos inhibere gradus, & figere greſſum;
Demum

a *animos.*

Demum a ubi tam paucos Macedûm vidêre, cruentas
In Magnum vertêre acies. Rex ante Quiritûm
More ſuo gradiens vexilla, pericula Martis
Diſſimulans potiùs, quã ſpernens, illud ab hoſte
Concuſſum toties; ſed inex pugnabile caſtrum
Pectoris oppoſuit Perſis, nec defuit illi
Perpetua in dubijs rebus fortuna, cohortis
Præfectum mortis, & Martis amore furentem
Excipit, & celeri rimatur viſcera ferro;
Nec mora Lyſimachus, & gloria gentis Achęæ
Invaſêre Arabes paſſim, neutríſque pepercit
Martius ille furor, ubi nemo cadebat inultus;
Verùm cum Phœbi radijs, Atlantide ſtellâ
Iam vultus audente ſuos opponere Perſis,
Marte videretur fuga tutior, ordine rupto
Conſuluêre fugæ, laxíſque licenter habenis,
Nocte ferè media trajecti *b* fluminis amnem
* *Arbela* perveniunt, ubi rex Babylonius illos,
Quos ſecum fuga contulerat, lugubris & amens
Conſulit, & pariter duro de tempore tractat;
Cúmque repreſſiſſet queruli ſuſpiria cordis,
Relliquias Macedûm lacrymoſo lũine ſpectãs:
Fortûitos, inquit, toties mutare tumultus
Nunc adverſa pati, nunc exultare ſecundis,
Nunc caput incurvare malis, nunc tollere, ſortis
Humanę eſt; humilem ſic vidit Lydia Crœſum,
Sic ſic victorem verſa vice femina fregit:
Sic quoq. Thermopylæ Xerxem videre jacentẽ,
Et

a *Verùm.* b *tranſvecti.*

Et qui navigio a totum modò texerat æquor,
Vix licuit victo ſola cum nave reverti.
Nulla rei novitas pervertere fortia debet
Pectora, cùm nulla teneatur lege fidelis
Eſſe homini fortuna diu, ſpes unica victis,
Contra victorem rurſùm ſperare triumphum.
Nec dubito, quin victor agros aditurus, & urbes
Civibus ex hauſtas, & opimis rebus, & auro
Confertas, ubi gens avidiſſima, pectore *b* toto,
Viſceribus ſiccis, ſitiens lethale metallum
Tentabit ſedare ſitim, prædáque recenti
Conceptam ſatiare famem, nec inutile nobis
Id reor. Interea fines intactáque bellis
Regna petiturus, Medorúmque ultima, vires
Non ægrè reparabo meas, pretioſa ſupellex,
Caſtráque caſtratis, & multa pellice plena
Quanti ſint oneris, & quantùm bella gerentes
Impediant, uſu longo didicêre potentes;
His partis erit inferior, quibus antè remotis
Maior erat Macedo, ſpolijs vincetur onuſtus,
Qui vicit vacuus: non auro bella geruntur,
Sed ferro, non æs, non oppida regna tuentur,
Sed virtus, viréſque virûm: penetremus *ad ipſos c*
Medorum fines. in duris utile rebus,
Non dictu ſpecioſa ſequi docet ipſa facultas;
Non ſecus antiquos ſummo *d* molimine rerum
Novimus affectos *e* fortes *f* diſcrimine patres,
In-

a *navigijs,* b *gutture.* c *abactos.* d *primo.* e *afflictos.* f *ſortis.*

Indultis aliquot hoſtíque ſibíque diebus,
Fortunam reparâſſe ſuam, rurſúſque retuſis
Hoſtibus adverſa de parte tuliſſe triumphum.
Finierat Darius, vox plena timoris, *a* & ex-
ſpes
Viſa ſuis, cum tot opibus Babylona ſuperbam,
Et reliquas urbes, ſine defenſore relictas,
Eſſet Alexander primo fracturus Eoo.
Nulla videbatur reparandæ copia ſortis,
Sed neq. (quod ſupereſt) retinendi gratia regni:
Seu confirmato tamen agmine, ſive ſequenti
Imperium potiùs, quàm conſilium ducis, uno
Maturant animo Medorum viſere fines.
Nec mora, diſtribuēs celebres apud * *Arbela*
gazas
Munificus Macedo, tantis ardenter onuſto
Rebus, & inventâ ſatiato milite prædâ
Tranſcurrit * Syriam, pluvióq. citatior Auſtro,
Vi, vel amicitia ſuperatis *b* civibus, ardet
Obſita coctilibus intrare palatia muris,
Inſignémque olim tot regum laudibus urbem,
Cûi dedit æternum labij confuſio nomen:
Cúmque Semiramia tantùm diſtaret ab urbe,
Quantùm Sequanicis diſtat Dionyſius undis,
Ecce vir illuſtris ſtirpatus prole beata
Impiger occurrit Mazæus transfuga Regi,
Imperio Magni, ſeſe Babylonáque dedens,
Quem rex complexus avidè, vultúque benigno
Suſcipiens, tacitis ſuffocat gaudia votis,
Quippe

a *doloris.* * *i. Aſſyriam.* b *ſuperandis.*

Quippe laboris erat magni, longíq. paratûs,
Tot populis & tot munitam turribus urbem
Obſidione capi, niſi machina, Numine Divûm,
Coctile cęmentum crebro diſſolveret ictu,
Vírque manu doctus, *a* & non inglorius illa
Præcedenti acie, toties expertus in armis,
Exemplo poterat alios ad fœdera pacis
Invitare ſuo; Tunc verò cohortibus arte *b*
Diſpoſitis, iuſsíſq. ſequi, & retrocedere Perſis,
Agmine quadrato ſtupefactæ illabitur urbi;
Splendet in occurſum tanti Babylonia regis,
Et quas congeſſit veterum ſollertia regum
Exponuntur opes, ardent altaria gemmis;
Porticibúſque ſacris ſtatuæ reteguntur avitæ,
Per fora, per vicos, per compita, ſerica ridet
Veſtis, & aurivomis igneſcunt fana coronis,
Matronáſque graves annis, civéſque ſeveros,
Tegmina cælatis urunt bombycina monſtris:
Servus & ancillæ iuſſi ſplendeſcere luxu
Barbarico, inſolitos nequeunt ſufferre paratus,
Immemoréſq. ſui dum contemplantur amict⁹,
Iam ſe præſumunt, ſervos non eſſe, fateri.
Hóſque, quibus deêrat fallax opulentia, juſſit
Inter honoratos fulgere precaria veſtis,
Iam totum victoris iter laſcivia florum
Sparſerat, *c* & ramis viduata virentibus arbor.
Quocumque ingreditur certant *opobalſama d*
nardo,

Diviní

a *promptus.* b *arctè.* c *Texerat.* d *thymiamata thuri.*

Diviníque Arabum paſcuntur odoribus ignes,
Et matutino ſatiantur aromate nares,
Effera præfertur clauſtro indignata teneri
Tigris, & obſtruſi ferrato carcere pardi.
Incluſi caveis frendunt immanè leones,
Ft quæcumque tenet Hyrcanos beſtia *a* ſaltus.
Et ne præpediat oculos objecta ſequentûm
Turba frequens, gradibus transvecti *b* ad culmina tecti
Quàm plures, avidíque ſuum cognoſcere regem
Edita murorum longa ſtatione coronant.
Occurrunt lyricis modulantes cantibus odas
Cum citharis mimi, concordant cymbala ſiſtris,
Tympanaque *harmonijs* cedunt, nec defuit aures
Blandius humanas docilis *teſtudo movere*. *c*
Et quos Niliacæ tradunt mendacia gentis
Fatidicos, cælíque notis prænôſſe peritos
Sidereos motus, & ineluctabile *d* fatum
Memphitæ *e* vates currum victoris adorant:
Numquam tam celebri jactatrix Roma triumpho
Victorem *f* mirata ſuum tam divite luxu
Excepit: *g* ſeu cùm fuſo ſub Leucade Cæſar
* Antonîo, ſexti mutavit nomina menſis,
Lactandáſq. dedit hydris Cleopatra papillas. *h*
Seu

a *bellua*. b *evecti*. c *ſopire viella*. d *inevitabile*. e *Memphites*. f *excepit*. g *victorem*. * *ſynar*. h *mamillas*.

Seu poſt Emathias acies cùm ſanguine Magni
Iam ſatur irrupit Tarpeiam Iulius arcem:
Et meritò, nam ſi regum miranda recordaris,
Laudibus & titulis cures attollere juſtis,
Sive fide recolas quàm raro milite contra
Victores mundi, tenero ſub flore juventæ,
Quanta ſit aggreſſus Macedo, quàm tempore parvo
Totus Alexandri genibus ſe fuderit orbis,
Tota Ducum ſeries, vel quos Hiſpana Poëſis
Grandiloquo modulata ſtylo, vel Claudius altis
Verſibus inſignit, reſpectu principis huius,
Plebs erit, ut pigeat *Lucanum lumine tanto*
Cæſareum cecinisſe melos, Romæque ruinam;
Et Macedûm clarus ſuccumbat Honorius armis.
Si gemitu commota pio, votíſque ſuorum
Flebilibus, divina daret clementia talem
Francorum regem, toto radiaret in orbe
Haud mora, vera Fides, & noſtris fracta ſub armis
Parthia Baptiſmo renovari poſceret ultro:
Quæque diu jacuit effuſis mœnibus alta
Ad nomẽ Chriſti Carthago reſurgeret, & quę *a*
Sub * Carolo meruit Hiſpania ſolvere pœnas,
Erigeret *b* vexilla crucis, gens omnis, & omnis
Lingua *Deum* caneret, & non invita ſubiret
Sacrum ſub ſacro Rhemorum præſule fontem.

CAPI-

a *quæ*. b *Exigeret*.

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI VI.

SExtus Alexandrum luxu Babylonis, & auro
Corruptum oſtendit, caſtrenſia mune-ra certis
Diſtribuit numeris: a *armato milite fines*
Uxiacos intrat. Siſigambis liberat urbem
*Et * Medatem* b *precibus: à mœnibus in-clyta* c *fumat*
Eruta d *Perſepolis: Movet occurſus miſerorũ*
Turbatum regẽ: Darius diſcrimina Martis
Rurſus inire parat: hîc ſeditio patricidas
Separat à Dario, ſed eos innata ſimultas
Acceptos reddit, & credula pectora lactat; e
Nec fatum mutare valent decreta Patronis.

ALE-

a donis. b Curt. Madathem. c eruta. d Inclyta e placat.

ALEXANDRIDOS
LIBER VI.

ECce lues mundi regum timor ultimus! a ecce!
Quem toties poteras Babylon legiſſe futurum
Everſorem Aſiæ, ſacra quem prædixerat Hircũ
Pagina, quem gemini fracturum cornua regni,
Præſentem mirare virum, nec deſpice clauſum
Coctilibus ſeptis, qui latum amplectitur orbẽ,
Cuius inhorreſcunt audito nomine reges:
Rex erit ille tuus, à quo ſe poſceret omnis
Rege regi tellus, ſi perduraret in illa
Indole virtutum, qua cœperat ire poteſtas.
Aſpice quàm blandis, victos *b* moderetur habenis,
Aſpice quàm clemens inter tot proſpera victor:
Aſpice quàm mitis dictet jus gentibus: ut quos
Hoſtes imbellis habuit, cognoſcat in urbe
Cives, & bello quos vicit, vincat amore:
Hos tamẽ à tenero ſchola quos impreſſerat ęvo
Ornatus animi, poliendæ ſchemata vitæ,
Innatæ virtutis opus, ſolitúmque rigorem,
Fregerunt Babylonis opes, luxúſque vacantis
Deſi-

a *unicus*. b *victor*.

Desidiä populi, quia nil corruptius urbis
Moribus illius, nihil est instructiùs illis
Ad Veneris venale malum, cùm pectora multo
Incaluêre mero, si tantùm detur acerbi
Flagitij pretium, non uxores modò sponsi,
Sed prolem hospitib⁹ cogunt prostare parétes,
Sollemnes de nocte vident convivia ludos,
Quos patrio de more solent celebrare tyranni.
Hos inter luxus Babylonis, & otia Magnum
Ter deni tenuêre dies & quattuor, unde
Terrarum domitor exercitus ille, futurus
Debilior fuerat, si post convivia mensæ
Desidis, effrenum piger irrupisset in hostem:
Ergò Semiramijs postquam Mavortius heros
Finibus egressus Satrapenis adstitit *a* arvis,
Quędam, quę dederant patres, prędepta prioris
Militię, mutanda ratus, castrensia certos
Munera sub numeros arguta mente redegit,
Vtq. suos habeant *Ductores b* queq. Quiritum
Millia constituit, quibus indubitata probetur
Indicibus virtus equitum, dignúsque probatis
Exhibeatur honos, ne falsò præmia poscat
Qui tepidè gessit, ne sub probitatis amictu
Splendeat improbitas, & ne mercede negata
Perdiderit titulum, qui gessit fortia fortis.
Moris apud veteres Macedûm, patrémq. Philippum
Hactenus exstiterat, cùm tolli signa juberent,
Castra ciere tuba, quæ præpediente tumultu,
Armo-

a *constitit*. b * Chiliarchas.

Armorúmque sono non pertingebat ad omnes;
Sed sup hoc factũ *a* est, ut Parthica signa movẽdi
Luce, sit in signum fumus, de nocte vel ignis,
Néve quis alterius munus, vel fortia gesta
Vsurpasse, *b* suísue adscribere viribus ausit,
Vnumquemq. virum vice qua donatur, & actis
Contentũ jubet esse suis, monet, allicit, arctat, *c*
Fortes, conductos, cives, prece, munere, scripto.
Romulèos reges, subjecto legimus orbe,
In populos legem & caussas dictasse forenses,
Cùm Deus ultrices furias arceret Olympo
Omnipotens d terris, sed plus fuit arma tenentes
Legibus adstringi, quàm victis condere jura,
Et majus fuit armatos decreta rigoris
Suscipere in bello, quàm Ius in pace pacisci.
Hæc ubi maturè tractata, libentibus omnes
Accepêre animis: Susam tradentibus urbem
Civibus, & multis hilarato milite gazis
Agmen ad Vxiacas convertit turbidus arces,
Vxiacæ regionis onus, summámque regebat
Præfectus Medates, sanè vir fortis, & ingens
Exemplar fidei, pro qua suprema subire
Non veritus, verum Dario servavit *e* amicum.
Doctus ab indigenis iter esse latens & opertũ,
Civibus ignaris, Grajos quod ducat ad *f* urbem,
Delectis equitum tantum in discrimen ituris
Præfecit Macedo meriti Taurona probati:
Ipse *g* movens circa teneræ primordia lucis,
Angu-

a *cautum*. b *Vsurpare*. c *aptat*. d *Theodosius*. e *servabat*. f *in*. g *Ille*.

Anguſtas ſuperat fauces, aditúſque locorum,
Cæſáque materies faciendis cratibus apta,
Et pluteis curva teſtudine ſurgit in arcem,
Artificum ut ſtudijs, tali munimine tuta
Funditus erueret muros armata juventus:
Sed gravis acceſſus, cùm dura minetur acutis
Cautibus *a* & ſaxis ſuccidi neſcia tellus:
Nec ſolùm Macedo cum duro dimicat hoſte,
Sed locus eſt, cum quo pugnandum eſt, vi-
váque cautes
Nativo munita ſitu, tamen arcta ſubibant,
Et prærupta leves, duce præcedente, cohortes,
Quem tamen obiecta teſtudine, cùm peteretur
Eminus ex alto, telorum grandine, nec vi,
Nec prece, barbaricis poterant avellere muris.
Quippe inter primos galeato vertice primus
Fulminat in muros, nunc grandia ſaxa volutans
Nũc ſude ſuffodiens, nunc frangẽs arîete portas
Nunc tormenta rotat, Tormentũ flebile mundi,
Impellénſque ſuos; Pudeat jam, prô pudor! in-
quit,
Victores Aſiæ, ô ſocij, quibus antè tot urbes
Ceſsêre, exigui dormire ad mœnia caſtri:
Quæ loca, quod ſubſiſtat opus quis non ruat
agger
Ante manus Macedûm? quæ mœnia ſtare vel
arces
Suſtineant? ſolidis quæ fundamenta columnis
Inniti valeant, cùm ſenſerit altus adeſſe
Murus

a *Cotibus.*

Murus Alexandrum? quãvis æquandus Olympo
Corruet, & diſcent mihi *a ſe ſubmittere* turres,
Dixit, & in ſumma Tauron apparuit arce,
Quo ſemel aſpecto, Grajis audacia crevit,
Corripuítque pavor & deſperatio cives;
His, extrema pati, patriæque impendere vitam,
Illis corde ſedet fuga, ſi modò libera detur;
Maxima nubiferam ſe turba recepit in arcem.
Nec mora ter denis victorem flectere miſſis,
Vt liceat ſalva victos diſcedere *b* vita,
Triſte reportatur reſponſum à principe: nullum
Eſſe locum veniæ, parvas ſupereſſe doloris
Suppliciíque moras, torpent languore timoris
Percuſſi cives, dociles extrema vereri:
Dirigit ergo preces occulto calle per umbras
Ad matrem Darij * Medates ut mitiget iram
Principis, *c* ut victis & victæ parceret urbi,
Non ignarus ei *deferri*, *d* & matris honore
A victore coli. * Medates eius ſibi neptem
Duxerat, ad Darium cognato ſanguine ſpectãs.
Abnuit illa diu precibus concurrere, quam-
vis
Iuſta petant. Et: Fortunæ non congruit iſti
Qua nunc utor, *e* ait, tantos admittere faſtus.
Victorem qua fronte rogem captiva? repulſam
Ex merito patitur, qui *f* poſtulat ulteriùs, quàm
Promeruit, ſpes, quam meritum non prævenit,
à ſpe
Deviat,

a condeſcendere. b *abſcedere.* c *Regis, & ut victis.* d eam venerari. e *vexor.* f *quæ.*

Deviat, & verum dat ei præsumtio nomen.
Convenit, ut potiùs, quòd sim captiva, penés me
Cõtempler, quàm, quòd fuerī regina, recorder:
Tot precibus latis, vereor ne fessa resídat,
Néve fatigari queat *a* indulgentia regis.
Ista Sisigambis; *Medatis tamen icta dolore,
Scribit Alexandro; Victis si parcere nolit,
Luce frui * Medatem jam victum, jámq. fatentē
Sé peccasse, sinat; Quæ tunc moderatio Magni,
Quæ pietas fuerit, vel quæ constantia regis,
Arguit hoc unum: quòd non * Medati modò, verùm
Omnibus ignovit, & libertate priore
Concessa, captam captivis reddidit urbem,
Restituit captos *b* prisćis cultoribus agros,
Immunésque coli mandavit, & absque tributo:
Si vaga victori Dario fortuna dedisset
Vrbem præ manibus, non impetrasset ab illo
Plura parēs, quā, quę victis dedit hostib⁹ hostis.
Nec mora, divisis *c* cũ Parmenione catervis,
Imperat, ut Darium caute vestiget, eúmque
Campestri jubet ire via, tamen ipse retentis *d*
Delectis equitum, juga tendit in ardua, quorum
Perpetuum excurrit vergens in Persida dorsum.
Non aliàs Macedo graviora pericula passus:
Expertus didicit semper, variámque, fibíque
Dissimilem, & nulli fortunam stare perennem,
Pérque tot angustas, & quà via devia fauces,

Pér-

a possit clementia--- b *patrios*. c *diversis*. d *trecentis*.

Pérque tot anfractus, & qui vestigia nusquam *a*
Admittunt hominis, gradiens Pelleus, ab hoste
Desuper obruitur, & non impunè frequenter
Compulsus retroserre gradus, *b* multáq. suorũ
Sanguinis impensa, post tot discrimina, tandem
Hostica confregit collato robore signa:
Victáque sederunt victricibus arma sub armis.
Vix benè purgato, noctis caligine, cælo,
Trajiciens Macedo molimine pontis Araxem,
Persepolim festinus adit, captámque redegit
In cineres celebrem prisćis tot regibus urbem.
Divitijs tumidas cùm ceperit ante tot urbes,
Hujus opes alias opulentia barbara longè
Præterijt, luxum totius Persidis illuc
Intulerant Reges: sacrum penetralibus aurum,
Et rudis eruitur argenti massa vetusti,
Ex adytis rapitur non tantùm partus ad usum
Agger opum: nec ad hoc cõgessit avara vetustas
Quantùm, ut mirãtes traheret speculatio visûs.
Curritur ad *c* prædã citiùs, certatur & inter
Prædantes, *d* hostísque loco, truncatur amicus,
Cûi pretiosior est rapta, aut inventa rapina,
Caussa necis, pretiúmq. fuit, pretiosa supellex.
Et ꝙ quisq. rapit, jam non capit improb⁹, unde
Accidit, ut quod jam nõ accipit *e* æstimet illud.
Purpura diripitur, laceratur regia vestis
Artificum sudata manu, quæque aspera signis
Aurea vasa rigent, *cedunt in frusta dolabris*.

F 2 Nil

a numquam. b *pedem*. c *in*. d *Prædones*. e *occupat*.

Nil ſinit intactum, nullis contenta cupido;
Integra nulla manent membris ſimulacra revulſis,
Plus terroris habent mutilata, minúſq. decoris.
Exitus hic urbis, quæ tot regalibus olim
Floruerat titulis, & quæ tot gentibus una
Iura dabat quondam, ſpecialis & unicus ille
Europæ terror, decies cùm mille carinis
Obſtrueret totum, numeroſa claſſe, profundũ,
Neptunum *effo*ſſis immittere collibus auſa,
Auſáque montanis exponere lintea dorſis.
Perſarum reliquas urbes tenuêre ſecuti
Poſt Magnum reges, huius veſtigia nuſquam
Invenies, niſi ſtrata rapax oſtendat Araxes
Mœnia, marmoreis paullò diſtantia ripis.
Dixeris indignam, dignámve his cladibus urbẽ,
Ambigitur; nam cum ſubiturus mœnia Magnus
Pergeret, occurrunt *a* (agmen miſerabile viſu)
Captivi Macedûm tria millia, corpora cæſi,
Auribus orbati, pedibus, manibúſque reciſis,
Vel labra præciſi penitùs, vel lumine caſſi,
Aut aliqua à Perſis membrorum parte minuti:
Præterea quæ longa diu ludibria ſervet,
Frontibus impreſſa *b* eſt rudibus nota barbara ſignis.
Hos ubi, nõ homines verùm ſimulacra videri
Rex ratus, in primis tandem cognovit, obortis
Intepuit lacrymis, victórque exercitus ille
Flevit, & in ſubitum verſa eſt victoria luctum.

Rex

a *occurrit.* b *impoſita.*

Rex miſeros animi fortis jubet eſſe, daturum
Se quidquid peterent, viſuros dulcia rura
Divitis Europę, uxores, dulcéſque propinquos,
Spondet, & in patrio capturos cęſpite ſomnum;
Secedit vallo vulgus miſerabile, donec,
Quæ potiora petat, libra deliberet æqua.
His Aſiæ placuit conſiſtere finibus; illis
Dulcior eſt patrius, alieno cæſpite, cæſpes,
Quorum, quem celebrem docilis *a* facundia linguæ
Fecerat Eutition *b* ita creditur eſſe locutus:
Quem modò de tenebris, & clauſo carceris antro,
Vt peterem⁹ opem, puduit procedere, trunci
Corporis exitium patriæ quâ fronte valebis
Oſtentare tuæ, ſpectacula læta daturus?
Cum ſanè incertum, diſcrimina tanta tuliſſe
Pœniteat magis, an pudeat. benè fertur iniqua
Condicio, cum teſta latet. benè fertur amara
Condicio, miſeram ſi noſti abſcondere vitam;
Nulláque tam nota eſt miſeris, tam patria dulcis,
Quàm ſedes aliena, domus, ſine teſte prioris
Fortunæ; miſeros faciunt loca ſola beatos,
Quando beatarum ſubeunt oblivia rerum.
Qui totum ponunt in ſpe, vel amore ſuorum,
Quàm citò *conſueſcat c* lacrymarum areſcere rivus

a *docilis celebrem* b *Curt. Euctemon.* c *ſuſtineat.*

Ignorant: leviter veniunt, levitérque recedunt,
Blandiri dociles lacrymæ ; soláſque propinqui
Impendunt miſeris lacrymas. arentibus illis,
Cum lacrymis, areſcit amor, pietáſq. tuorum.[a]
Sors miſeri querula eſt ; felicis verò ſuperbus
Eſt ſtat⁹, & tumidę nulla eſt *miſeratio*,[b] mẽtis.
Quem faſtidit homo, non verè diligit : Ille
Verus amor, miſerum qui non faſtidit amicum:
Fortunam alterius dum tractat, quiſque recurrit
Ad propriam, & propriâ conſultâ ſorte, requirit
Tales exteriùs, qualem ſe noverit intus.
Fortunata parem ſolet alea quærere caſum.
Faſtidiſſe alius alium poteramus, & eſſe
Opprobrio miſtim, niſi mutua fata dediſſent
Omnibus æquales, inter tria millia, caſus ;
Vxores teneræ, quas in fervore juventæ
Duximus, & ſpretas ſumtis dimiſimus armis,
O quàm ſollemni in ſocialia fœdera vultu
Admittent Veneris viles ſine fomite truncos?
Partiríque volent genialia[c] fœdera lecti ;
Vſque adeò ſexus nobis[d] incognitus ille eſt.
Pectore femineo vernalis certior aura eſt,
Mollior eſt adamas, felici quæ ſolet eſſe
Dura viro, miſerum poterítne videre maritum?
Obſecro vos olim vitâ defuncta juventus,
Quærite, quas habitent ſemeſa cadavera, ſedes.
Quæramus puríli voto lugentibus aptum
Abiectíſque locum, ignotis lateamus in oris ;

Quas

a *ſuorum*. b *conpaſſio*. c *genialis*. d *vobis*.

Quas penès agnoſci miſeri jam cœpim⁹, immo
Quas penès inviſum jam deſinit[a] eſſe cadaver.
Hactenus Euticion. Cûi ſic oriundus Athenis
Theſeûs[b] objecit; Nemo æſtimat, inquit, amicũ
Corporis ex habitu, duræ ludibria ſortis
Nemo priùs penſat, non nos natura creatrix,
Sed contemptibiles hoſtis violentia fecit.
Omnibus eſſe malis, me judice, cenſeo dignũ,
Quẽ pudet eventûs, ſua cûi fortuna pudori eſt,
Deſperare ſolent, alios in tempore duro
Eſſe miſerturos *aliorum*, qui miſereri
Non vellent, ſi fata darent contraria fila:
Inclementis homo mentis, malè conjicit ex ſe,
Rara quòd humanæ ſedeat clementia menti,
Spe majus votóque, Deum[c] conferre videtis
Vxores, patriam, prolem, patrióſque penates.
Heus liceat clauſis erumpere carcere, lucem
Aëraq. antiquũ[d] patrióſque reſumere mores.
Cur miſer hîc, & ſervus eris, ſi patria detur
In votis? in qua tantùm miſer eſſe teneris:
Exſulibus tandem fortunæque ultima paſſis,
Eſt aliquid patrio ſe reddere poſſe ſepulcro:
Molliùs[e] oſſa cubant, manibus tumulata ſuorũ.
In Perſis maneant, Medorúmque aëra ſpirent,
Felices alij, quos diffidentia Patrum,
Vxorúmque poteſt avellere dulcibus arvis;
Me ſanè regis uſurum[f] munere conſtat,

a *desijt*. b *Curt. Theatetus*. c *Deos offerre*.
d *Aëraq. & linguam*. e *Molliter*. f *viſurũ*

Europam, patriámque ſequi, modò libera detur
Viſendi à Superis natalia rura poteſtas *a*
Finierat Theſeûs. ſed paucos repperit hujus
Voti participes, aliorum pectora vicit
Conſuetudo potens, naturâ fortior ipsâ;
Quorum conſilio concurrens Magnus, opimos
Non ſolùm partitur agros, ſed prodigus addit
Aes, varióſque greges, & læti farris acervos,
Ne *b* frumenta ſolo deſint, *c* cultoribus æra.
His ubi conſultè providit Martius heros,
Medorum ingreditur, reparato milite, fines
Præcipitíque legens Darij veſtigia curſu,
Ne fuga ſubripiat, pleni pars magna triumphi
Qui ſolus ſupereſt, pardis *d* inſtantior inſtat;
Sed jam Belides Ecbatana venerat, urbem
Medorum primam, decreverat inde ſubire
Bactrorum fines, ſed cum loqueretur adeſſe
Rumor Alexandrum, cuius ſatis, agmina cõtra,
Pennatóſque gradus, diſtantia longa *e* locorum
Nulla *f* videbatur, mutato pectore mutans
Conſilium, totos orditur in arma paratus,
Pugnandóque mori decrevit honeſtius eſſe,
Quàm victam toties fatis extendere vitam.
Vnde viæ comites, paullò conſiſtere juſſos,
Intuitus: Si me ignavis ſors æqua laboris
Iungeret, & mortem reputantibus, inquit, honeſtam,
Qualiſcúmque foret, potiùs dicenda tacerem,
Quàm

a *facultas.* b *Nec.* c *deſunt.* d *Parthis.* e *nulla.* f *Longa.*

Quàm verbo vellem conſumere tempus inani.
Sed maiore fide, quàm vellem, quámque decorũ
Eſſet, virtutis expertus robora veſtræ,
Iam didici, quàm ſit venerabile nomen amici,
Quàm ſincera fides, ſinceros inter amicos:
Tot rebus monitus præſumere debeo, tantis
Me dignum ſocijs, de tot caſtrenſibus antè,
Vnica Perſarum ſupereſtis gloria, qui me
Bis profugum victi, bis principis arma ſecuti.
Veſtra *a* fides, ſtabilémq. probans conſtantia mentem,
Efficiunt, ut non verear me credere regem;
Vt me Perſis adhuc auſit regnare fateri;
Qui potiùs caſtris victi elegiſtis adeſſe,
Victoris quàm ſigna ſequi, me judice digni,
Si mihi non liceat, pro me quibus ætheris ille
Dignas rector agat grates, quia non erit ulla
Neſcia tam recti, tam non obnoxia juſtis,
Surdáque poſteritas, quæ non vos efferat æquis
Laudibus in cælum, quæ non memoranda loquatur,
Quæ vos, & meriti taceat præconia veſtri.
Vivere per famam dabitur, poſt fata, ſepultis,
Sola mori neſcit, eclypis neſcia virtus:
Vnde fugæ latebras, quas ſemper abhorreo, quamvis
Molirer, virtute animi, tantóque meorum
Conſilio fretus, irem tamen obvius hoſti:
Exſulat in regno Darius: ſed quôuſque feretis

 Cives,

a *Vera.*

Cives, quòd patrio rex imperat advena regno?
Aut mihi defungi vita continget honesta,
Aut revocare meas afflictis hostibus urbes,
Et quæ perdidimus celeri reparare paratu.
Arbitrium victoris; an id censetis honestum
Victus ut exspectem, Darióque precaria detur
Mazæi exemplo, sola in regione potestas?
Qui modò totius Asiæ moderabar habenas,
Anne reservabor ad tantum dedecus, ut sim
Gloria victoris, in regni parte receptus?
Non erit, ut capitis decus hoc, aut *a* demere quisquam
Debeat, aut demtũ mihi, se mihi reddere jactet.
Imperium vivus perdam, privabor eodem,
Imperio, vitáque, die. pretiosa duobus
Mors Darium vita simul, & diademate privet. *b*
Si manet hic animus socij, si mens ea vobis,
Nemo supercilium Macedûm, fastúsq. nefandos
Cogetur post fata pati, sua dextera cuîque:
Aut modò finis erit, aut ultio digna malorum;
Ergo si Superi pia bella moventibus absunt,
Si facinus reputant justos defendere, saltem
Finis honestus erit, fortéque licebit honesto
Mortis more *c* mori: veterũ per Gesta parentũ,
Per pretiosa precor quondam præconia Patrũ,
Illustréq. viros, quibus hæc *d* subjecta tributũ
Gens Macedûm toties, & vectigalia solvit,
Obtestor miles, ut dignos stemmate tanto
Concipias animos, ut te contingat Olympo
Teste,

a *ut.* b *nudet.* c *amore.* d *hîc.*

Teste, vel egregia vinci, vel vincere pugnâ.
Hactenus Arsacides. Sed non excepit eodem
Verba cohors animo, dictis quoque debitus ille
Defuit applausus, quem persuadentibus audax
Reddere turba solet, præstruxerat omnia verus
Ora timor, donec Artabasus, *a* inter amicos
Regis p̃cipu⁹: *b* Nos, inquit, in arma sequemur
Vnanimes Regem, nobis erit exitus idem,
Qui tibi, qui patriæ; dubio *c* excepere loquentẽ
Assensu reliqui, raucósque dedêre tumultus:
Qualis in Aegæo desperans navita ponto,
In quem fluctivomus jam fracta puppe videtur
Conjurâsse Notus, socios solatur inertes,
Dissimulánsq metum, comitũ titubantia firmat
Pectora, & invicto parat ire per æquora vento.
At Bessus facinus jam præmeditatus acerbũ,
Narbasanésq. suus, numeroso milite cincti, *d*
Iam definierant Darium comprêndere vivum:
Vt si Magnus eos sequeretur, munere tanto,
Commodiùs possent victoris inire favorem.
Quod si præceleres evadere principis alas
Sors daret, auderent Dario regnare peremto,
Et vires reparare, novúmque lacessere Martem.
Narbasanes igitur sceleri jam tempora nact⁹
Opportuna suo: Scio Rex, quæ dixero, dixit,
Displicitura tibi, nec erit sententia cordi
Hęc mea grata tuo: Sed prægrave vulnus acerbo
Curatur ferro, gravis est medicina dolenti;

a *Curt. Artabazus.* b *conspicuus.* c *lento.* d *fulti.*

Aſperior ſanat graviores potio morbos,
Naufragiúmque timens, jacturâ ſæpe redemit
Navita, quæ *a* potuit, & damnis damna levavit.
Scis, quòd amara geris, adverſo Numine, bella,
Sors urgere tuos non deſinit aſpera Perſas,
Omnibus eſt tentata *b* modis fortuna, novíſque
Eſt opus ominibus: depone inſignia regni
Ad tempus, bone Rex, alij concede regendam
Imperij ſummam, qui nomen regis, & omen
Poſſideat, donec, Martis ceſſante procella,
Hoſtibus expulſis Aſia, juſto tibi regi
Reſtituat regnum: brevis exſpectatio facti
Huius erit, tot Bactra dabunt, totque *c* India gentes,
Vt maior belli moles, maiora ſuperſint
Robora, quàm bello quæ ſunt ex hauſta priori.
Cur in perniciem balantes, more bidentûm,
Irruimus? fortis animi eſt contemnere mortem,
Non odiſſe tamẽ vitam, ſed amare, virorum eſt:
Degeneres, & quos conſtat tædere laboris,
Compelluntur ad hoc, ut vitam ducere vile
Quid reputent, quid mirum? Ignavo vivere mors eſt:
Econtra nil eſt, quæ fortis & ardua virtus
Linquat inexpertum, movet omnia, & omnia tentat,
Tenditur ad mortem, cùm nil ſupereſſe videtur:
Vltimus ad mortem, poſt omnia fata, recurſus:
Ergò age Rex, Beſſo, ꝙ gratia temporis offert,

Ad

a quod. b *tentanda.* c *dabit.*

Ad Præſens committe tui moderamina regni,
Vt tibi reſtituat acceptum *a* tempore ſceptrũ.
Hæc ubi dicta: animos *b* vix temperat ille benignus
Et patiens rector: Iam te inveniſſe, cruentum
Inquit, mancipium, funeſti temporis horam
Comperio, facinus quâ patraturus acerbum
In dominum ſervus, Parcarum ſtamina ſolvas.
Hæc ait, & ſtricto poterat mucrone videri
Occurſurus *c* ei, niſi vultu ſupplice, Beſſus
Indignantis habens ſpeciem, multóque ſuorum
Agmine ſtipatus, Regem exoraret, eúmque,
Haud mora, vinciret, niſi nudũ conderet enſem.
Tunc verò à reliquis metari caſtra ſeorſum
Præcepêre ſuis: at regi Artabaſus, iræ
Conſulit, ut parcat, habeat pro tempore temp*:
Æqua mente feras, ait, errorémve tuorum,
Stultitiámve: gravis & præmaturus in armis
Inſtat Alexander, blando retinendus amore
Miles, ne ſanos turbet diſcordia ſenſus,
Neve à rege ſuos alienent Bactra Quirites:
Annuit *d* Arſacides, ſuperóſque & fata ſecutus,
Caſtra locat, mœror & deſparatio, victis
Indiviſa comes, animos illius obumbrat.
In caſtris igitur quæ jam rectore carebant,
Motus erat varius animorrum, & proxima Regi
Inſtabat funeſta dies, nec ut antè *regebat*
Imperij ſummam, ſolus tentoria ſervans

Regia

a accepto. b *animo.* c *Occiſurus eum.* d *Pa-ruit.*

Regia, pervigiles librans *a* in pectore curas:
At duo conceptũ jam mente, *b* cupidine regni,
Tractantes facinus, agitant, *c* sub pectore, regé
Non nisi cum magno comprêndi posse labore:
Non mediocris enim timor, & reverentia regũ
Regnat apud Persas, majestas regia magni
Ponderis esse solet, etiam gens barbara nomen
Regis inhorrescit, & quos in sorte secunda
Barbaries metuit, veneratur Numine pressos,
Vivit in adversis primæ moderatio *d* sortis,
Cûi semel exhibuit, impendit semper honorem:
Et quia tanta fides, & gratia regis in illa
Gente, palàm, vel vi, sine magna cæde suorum,
Non poterant Darium sceleris vincire ministri.
Ergo dolis operam dare, & excusare furorem
Decrevêre suum; simulanti voce, reverti,
Vt decet, & tanti se pœnituisse reatûs,
Ficturos extrema pati pro rege paratos.
Crastinus amissum noctis caligine mundum
Reddiderat Titan, & signum castra movendi
Iam dederat Darius, aderant cum milite multo
Participes sceleris, cautè prætendere docti
Officium sollemne foris, speciémque sequendi
Principis imperium, sed in alta *e* mente latebat
Occultum facinus, sceleríque protervia tanti:
Sceptrum præradians, & adhuc insignia regni
Gestabat Darius, currúque micabat *f* ab alto.
Prona jacebat humi supplex, veniámque pre-
cata *g* Seditio-

a *vibrans.* b *corde.* c *agitabant pect--*
d *veneratio.* e *arcta.* f *in.* g *rogabat.*

Seditiosa cohors, & sustinuit venerari
Tunc patricida ducem, quem post in vincula
servus *a*
Retrusurus erat, lacrymísque coëgit obortis
Credere Belidem, vultúmque rigare senilem
Fletibus irriguis, sed nec tunc fraudis amicos
Pœnituit sceleris, cùm certus uterque videret,
Quàm mitis naturæ hominẽ, regémq. virúmq.
Falleret; ille quidẽ securus, & immemor horę
Instantis, quam sors, & servus, uterque parabat:
Pellæi, Macedûmq. manus, (quæ sola timebat)
Effugere affectans, laxis properabat habenis
Maturare fugam, finésque subire remotos. *b*
At Patron Græci dux agminis, integer ævo,
Et stabilis fidei, Darij non fictus amicus,
Iam patricidarum comperta fraude, suorum
Millibus armatis pulchrè circumdatus, ibat
Contiguus regi, fandíque ut copia facta est:
Narbasanes, inquit, & Bessus *Maxime* regum,
Insidias in te conceptas ense cruento
Effutire parant, vitæ tibi terminus ista
Lux erit, aut illis, nos ergo corporis esse
Custodes patiare tui, tu *c* præcipe, dum res
Expedit, in nostris figi tentoria castris.
Liquimus Europã, nec Bactra, nec India nobis:
Arva, larémq., & spes in te congessimus omnes:
Esse tui custos externus, & advena nusquam *d*
Expeterem, fierique tuæ tutela salutis,
Si

a *servum.* b *repôstos.* c *tua.* d *num-*
quam.

Si tibi quemquam alium velle *a* hoc præstare
viderem:
Inclyta Patronem servati *b* gloria Regis *c*
Fecerat insignem; Siquis tamen hæc quoque,
si quis
Carmina nostra leget, *d* numquam Patrona
tacebit,
Gallica posteritas, vivet cum vate superstes
Gloria Patronis, nullum moritura per ævum.
Iam reor æterno caussarum sæcula fluxu *e*
Non temerè volvi, nemo temeraria credat,
Fortûitóque geri mundana negotia casu:
Omnia lege meant, quam rerum Conditor ille
Sanxit ab æterno; Darius cum vivere posset
Consilio Grajûm, fati decreta secutus:
Quamquã nota satis, expertáque sępius, inquit,
Sit mihi vestra fides, numquã tamen à populari
Gente recessurus, nec ab his divortia quæram,
Quos toties fovi, satis & levius mihi falli est,
Quã damnare meos, quidquid fortuna jubebit,
Inter eos me malo pati, quàm transfuga credi.
Si salvum jam me esse mei, si vivere nolunt,
Iam serò pereo, jam mortem ultroneus optó.
Attonitus Patron, & desperare coactus,
Consilio Regis, ad Græca revertitur amens
Agmina, pro recto, *f* justíque rigore, fidéque
Cuncta pati promptus. Bessus Patricida Pelasgę
Ignarus linguæ, tanti tamen ipse furoris

Con-

a *posse.* b *servandi.* c *regem.* d *legat.* e *nexu.* f *vero.*

Conscius, occultum rapit *a* ex interprete ver-
bum:
Iamque peremisset Darium, nisi crederet esse
Tutiùs, ut vivum Pellæo traderet hostem.
Quo potiore modo, sperabat *b* cædis amica
Concio, victoris sibi conciliare favorem:
Distulit ergo nefas in idonea tempora noctis,
Noctis, quando solent patrari turpia, noctis
Quando impune placent, quæ sunt de *c* luce
pudori,
Cùm timor est audax, & frons ignara pudoris. *d*
Tum Dario Bessus, grates agere, & venerari
Ficta mente studet, quòd perfida verba dolosi
Vitasset lepido, & pulchro sermone Quiritis,
Qui dum spectat *e* opes, Macedûm placare ty-
rannum
Hac regis cervice parat, funesta daturus
Munera, nec mirum, venalia constat habere
Omnia, venalem & ductum mercede Quiritẽ.
Vir sine pignoribus, lare, conjuge, pauper &
exsul
Emtorum pretijs, ut circumfertur arundo.
Annuit Arsacides, certè tamen omnia vera
Deferri à Græcis. *f* sed eo jam venerat, ut res
Æquè dura foret, & plena timoris, & exspes,
Non parere suis, & eis se credere nolle,
Quàm falli, & gladijs caput obiectare suorum.

CAPI-

a *capit.* b *credebat.* c *in.* d *ruboris.* e *exspectat.* f *Graijs.*

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI VII.

Septimus in dominum servos liber armat, & eius
Iustitiam ostendit, tandémque in vincula trudit.
Interea victos a vestigans Magnus, abactos
Confecit sceleris, confuso Marte, ministros.
Tunc demum Darij jaculis confossus, in ipsa
Morte Polistratio vivos cùm b quæreret amnes,
Extrẽas voces, & verba novissima mandat.
Inventum Macedo corpus rigat ubere fletu,
Ac sepelit: Rursus procerum, vulgíque tumultus
Comprimit, & rapido cursu bacchatur in hostem.

a Darium. *b* dum.

ALEXANDRIDOS
LIBER VII.

REstitit Hesperio mœrénsque in litore Phœbus.
Defixis hærebat equis, tristísque remissa
Luce retardabat venturæ noctis habenas,
Et tantum visura nefas Latonia, terris
Virgo morabatur roseos ostendere vultus;
Sed Lex æterno quæ condidit *a* omnia nodo,
Et sacer orbis Amor, quo cuncta regũtur, utrũq.
Corripuit, iussítque vices explere statutas.
Iámque vaporantem fumabat Tethyos unda
Vorticibus clausura diem, requiémq. petebat
Humanus cum sole labor, sed pœna manebat
Lugentem Darium, positúsque in vespere vitæ
Occasum facturus erat, cum vespere mundi.
Clauserat infelix tentoria, solus apud se,
De se consilians, sed debile semper & exspes
Consílium miseri, vitámque trahentis in arcto,
Et tandem *b* hoc secum; Quos me, pater impie Divûm,
Distrahis *c* in casus? Quò me parat alea fati
Perdere delicto? Superi! quo crimine tantas
Promerui pœnas? cui nec locus inter amicos,
Nec

a colligit. b *tamen.* c *Detrahis.*

Nec notos ſupereſt: nec enim ſecur[a], apud quos
Debueram dominus tutam deponere vitam:
Sed ſitit hanc animam, manifeſto ſævior hoſte,
Inque ſenis jugulum parat arma domeſticus
hoſtis.
Si fuit indignum, tanto diademate cingi,
Totiúſque Aſiæ Darium ditione potiri,
Si male ſubiectos rexit, ſi jura tyrannus
Publica, vel patrias tentavit ſolvere leges,
Si cives armis, populúmque tyrannide preſſit,
Si cùm judicio reſideret, cenſor iniquus
Avertit ſurdas, à cauſa pauperis, aures;
Si partem injuſtam corruptus munere fovit,
Si mihi perſuaſit funeſta pecunia, juſtum
Vendere judicium, ſi fundum triſtis avitum,
Et patrias vites, per me ſibi flevit ademptas
Filius exheres, ſi jura fidémque peroſus
In ſtadio mundi, non munda mente cucurri,
Iam mortem merui, fati nec [a] deprecor horam:
Iam ſatis eſt, Superi, veſtro quod munere vixi:
Crudeſcant furiæ Beſſo, [b] deſæviat in me
Narbaſanes, gelidóque ſenis perfuſa cruore
Tota domus, mœſtas [c] compeſcat Numinis iras.
Sed ſi juſtitiæ cultor, ſi jura ſecutus
Nil egi, niſi quod rationis littera dictat,
(In quantum natura ſinit, petulánſque nocivæ
Condicio carnis,) gladios removete clientûm
A domini jugulo, profit, vixiſſe per ævum
Innocuè Darium, mors convertatur in illos
Qui

a *non.* b *bello.* c *iuſtas.*

Qui meruêre mori, liceat mihi, vivere, profit
Simplicitas juſto, noceat *ſua noxa nocenti.* [a]
Quod ſi fixa Deûm manet imperioſa voluntas,
Si mihi fatorum ſeries immobilis, auras
Vitales auferre parat, vitámque coarctans
Atropos inciſum maturat rumpere filum:
Cur alij liceat de[b] me plùs, quàm mihi? vel cur
Narbaſani ſervatus ero, ſubtractus Achivis?
Numquid adhuc ſanguis, numquid mihi dex-
tera, numquid
Enſis, ut hanc dubitem fatis abſolvere vitam?
Sic ait, & gelido terebraſſet viſcera [c] ferro,
Sed ſpado, qui ſolus aderat, tentoria planctu
Caſtráque commovit, dêhinc irrupêre citati
Cum lacrymis [d] alij, Regẽ cecidiſſe gementes.
Barbarus in caſtris ululatus, & icta tremendo
Rura fragore tonant, tremulúſq. reliditur aër,
Nec capere arma ſui, gladios ne fortè clientes [e]
Incurrant, audent: ſed ne videantur iniquè
Deſeruiſſe Ducem, monet arma capeſſere Per-
ſas
Cum pietate fides: ſed terror vicit utrumque.
Exclusítque potens reverentia mortis, honeſtũ.
Ecce per attonitos rapientes agmina Perſas
Sacrilegi comites ſtrictis mucronibus adſunt,
Irrumpúntque aditus, & circumſtantibus, enſe
Diſperſis, Regem quem jam expiraſſe putabant
Vinciri faciunt, prô quanta licentia fati!
Quàm

a *noceátque nocentia ſonti.* b *in.* c *pectora.*
d *clamore.* e *clientûm.*

Quàm vaga quæ verſat humanos alea caſus !
Quem priùs aurato curru vidêre ſedentem,
Et tremuêre ſui, jam non ſuus ille, ſuorum
Vincitur manibus, & in *a* arcta ſede locatur:
Captivúmque trahit currûs anguſtia regem,
Attamen ut regis ſaltem pro nomine nullus
Non habeatur honor, vinciri præcipit aurêis
Compedib⁹ dominũ, truculentior aſpide ſervus.
Regia diripitur, ceu belli jure, ſupellex,
Vtque avidos preſſit inventa pecunia currus,
Per ſcelus extremum partis jam rebus, onuſti
Intendêre fugam. Quò tenditis agmine facto
Eoum facinus, ſceleris *b* fraudíſque miniſtri?
Quæ vos terra feret? ubi tanti tuta manebit *c*
Impoſtura mali? quis tutò ducere vitam
Sub ſervo poterit domini ſitiente cruorem?
Interea ſummis accincto *d* milite rebus,
Veſtigans Darii rapido *e* veſtigia curſu
Terrarum domitor, Ecbatana cingere, factâ
Obſidione, parat, profugúmque capeſſere regem,
Et delere armis everſam funditus urbem,
Extremámque manum longis imponere bellis:
Cùm tamen audiret *f* Darium fugiſſe: *g* fugæq.
Intentum celeri, liquiſſe Ecbatana, cæptum
Haud mora flectit *h* iter, & Perſidis arva relinquens,
Inſequitur profugos, animi calcaribus actus.

Et

a *iam.* b *ſcelerum.* c *latebit.* d *accito.* e *rapto.* f *audiſſet.* g *moviſſe.* h *linquit.*

Et quia *certa rapi a* famæ vulgaverat aura,
In *Medos* Dariũ, dehînc Bactra ſubire volentẽ,
In *Medos* ſævire *b* parat, ſed certior ipſum
Nuntius avertit, retruſum in vincula regem
Affirmans, ſeriémq. rei pulchro ordine pandẽs.
Horruit auditis Macedo, ducibúſque citatis:
Eſt brevis iſte labor, & præmia magna laboris
Qui ſupereſt, ſocij, Darium non hinc procul, inquit,
Deſtituêre ſui, vinctúmque ſuprema reſervant
Ad mala, fortunæ finem, metámque laborum: *c*
Aut jam ſuccubuit fatis, aut munere vitæ
Invitus fruitur: piger ergo citatiùs æquo
Caſtigandus equus, & præcipitandus in hoſtem
Eſt gradus, afflicto vitam donemus ut hoſti:
Non minùs eſt, poſtquã cœpit miſerabilis eſſe,
Parcere cõfracto, *d* quàm frangere poſſe rebellẽ.
Applaudunt proceres præcepto *e* regis, & inſtãt,
Séque ſecuturos per ſumma pericula ſpondẽt:
Ergo inito curſu mundi fatale Flagellum
Agmen agit Macedo, ſomnóq. medente, diurnũ
Non relevat feſſis requies nocturna laborem.
Talis in adverſos Iovis irruit ira Gigantes,
Fulmine quem dextram fingunt armâſſe Poëtæ.
Cum jam Centimanus cælo nodoſa Typhoeûs
Brachia porrigeret, Martem flammare videres,
Pallada vipereos clypeo protendere vultus,
Teláque fatali ſpargentem Delion arcu.

Ven-

a *tendentem.* b *tranſire.* c *malorum.* d *iam fracto.* e *reſponſo.*

Ventum erat in vicum ſtellis naſcentibus, in quo
Vinxerat Arſacidem, furiato pectore, Beſſus:
Occurrêre duo, qui prodigiale perosi
Flagitium Beſſi, patricidarum comitatu
Tutiùs eſſe putant, Macedûm ſe iungere caſtris:
His ducibus Macedo brevius jã deſide Phœbo
Eſt agreſſus iter, incedens ergo quadrato
Agmine, ſic cursũ moderatur, ut ultima primis
Conjungi poſſet acies, jam Delius æquis
Diſtichijs *a* ab utráque domo diſtabat, & ecce
Vivere adhuc regẽ, *b* Brocubel⁹ *c* transfuga, regi
Et tantùm ſtadiis affirmat abeſſe ducentis,
Sed caveatur, ait, ne ſic exercitus iſte
Aut incompoſitus eat, aut incurrat inermis
Armatas acies, patricidas acrius urit *d*
In cædem facinus, ubi deſperatio nullum
Iam venię ſupereſſe locum, ſub pectore, clamat,
His ſuper accenſi proceres, maiórque ſequendi
Crevit Alexandro ſervilia caſtra cupido.
Ergo fatigati, laxis fodiuntur habenis,
Et graviùs ſolito, ſtimulos audire iubentur
Quadrupedes, ſumtíſque volant per inania pennis:
Iam ſonus audiri ſtrepitúſque, fragórque rotarũ
Cœperat à Graiis, ut pars adverſa videri
Poſſet ab adverſis, niſi pulveris horrida nubes
Intuitum eriperet, paullò ſubſiſtere Græcos
Iuſſit

a fortè *Diſſidijs*. b *Darium*. c *Curt. Breculus*. d *armat*.

Iuſſit Alexander, donec ceſſante procella
Pulveris, hoſtiles poſſent agnoſcere turmas.
Beſſus in *a* obliquum ſedato pulvere lumen
Flexit, & aërei de vertice montis, anhelos
Vidit adeſſe viros, armorum luce Quirites
Fulgere, & peditum, ferro livere, *b* catervas:
Horruit aſpectu, & gelido labefacta pavore *c*
Pectora mõſtriferę tremuêrunt *d* conſcia culpę.
Econtra Macedûm viſo, gens aſpera, Beſſo,
Accelerat greſſum, fuſóque per ardua curſu,
Aeſtuat imparibus concurrere viribus hoſti;
Nam ſi tantum animi, tantúmq. vigoris haberet
Ad bellum Beſſus, & Martis munia, quantum
Ad facinus, tantúmq. valeret in agmine, quantùm
In geſtu ſceleris, & proditione valebat:
Pellęi poterat *e* Macedûmque repellere vires,
Vlciſcíque Aſiam: nam Beſſi caſtra ſequentes,
Barbarico tantùm præſtabant robore, quantùm
Et numero Grajis: ſomnóque, cibóque *f* refecti
Magna fatigatis pugnæ documenta *g* daturi,
Viribus alternam multùm conferre quietem.
Sed Macedûm terror, & formidabile terris
Nomen Alexandri, momentum nõ leve belli *h*
Avertit pavidos, & deſperare coëgit,
Vinci poſſe viros, fugit indignantibus armis
Seditioſa cohors, verſíſque in pectora dorſis,
Degeneres rapuêre fugam: tunc verò nefandi
Parti-

G

a *ut*. b *lucere*. c *cruore*. d *tenuerunt*. e *retundere* f *cibisq*. g *belli monumenta*. h *bellis*.

Participes sceleris, [a] accincti pectore toto
Ad scelus extremũ, Darium descendere curru,
Vtque alacer conscendat equũ, vitámq. laboret
Conservare fugâ, monitis hortantur, & instant,
Ille venenatos [b] monitus, & dicta repellit,
Vltoréque Deos testatur adesse: fidémque
Acris Alexandri lacrymis implorat obortis:
Séque negat scelerum comitari velle clientes;
Nullus, ait, mortis metus, aut violentia fati
Compellet Darium, scelerum se iungere castris;
Non habet ulteriùs, quod nostris cladib⁹ addat,
Fortunæ gladius: mors, quã patricida minatur,
Antidotum mœroris erit: mortísque venenum
Pro medicamentis, curáque laboris, habebo.
His super accensi patricidæ, corde sub alto,
Concipiunt bilem, dominúmque, patrémque, cruentis
Confodiunt jaculis, & in ipsum grandinis instar
Spicula conjiciunt, quem tandẽ vulnere multo
Pectora confossum, sparsúmque cruore relinquunt;
Et fugitiva sequi ne longiùs agmina possint,
Curribus assuetos juga regia ferre, jugales
Afficiunt telis, gladiísque, duósque [c] clientes,
Quos habuit comites in vita, mortis eidem
Esse iubent socios, & eodem funere mergunt.
Quo facto, ut tanti lateant vestigia monstri,
Divisêre fugam, festinat Bactra subire
Bessus, Narbasanes Hyrcanos visere saltus.
Dispersi fugiunt alii, [d] vel quò metus urget.
Vel spes, in dubiis semper comes optima rebus:
Quingenti tantùm se collegêre Quirites,
Qui pro iustitia, patriæque jacentis honore
Elegêre mori, Macedûmque resistere turmis;
Vel quia sperabant, armis extendere vitam,
Vel quia turpe fuit, regi supersse peremto.
Dum tamen ancipiti sermonum barbara motu
Definit legio, meliùsne sit hoste propinquo
Dedere terga fugæ, Grajísne opponere pectus?
Ecce triumphantis animi pernicibus alis
Vecta supervenit Macedũ man⁹, omnib⁹ arma
Omnibus & vires, & Martius omnibus ardor.
Iam fragor, & belli rursus nov⁹ ingruit [b] horror
Non [c] timido fuga, nõ [d] prodest audacia forti:
Cæduntur fortes, timidi capiuntur; & ecce!
Res indigna fide, dictu mirabile: plures
Captivi, quàm qui caperent, numerúmque ligantûm,
Prædonúmque, gravis excessit copia prædæ.
Non magna sine laude tamen, cecidêre rebelles
Adversæ partis, clari ter [e] mille Quirites.
Nec cædis rancor, nec funeris ira quievit,
Donec Alexandro, gladii revocante furorem,
Cædibus abstinuit, cædi devota juventus.
Tunc verò intactum pecudum [f] de more superstes
Agmen agebatur, nec erant vestigia toto

a *operis.* b *venenosos.* c *Affligunt gladijs.*

a *Diffugiunt alij sparsim.* b *ingerit.* c *Nec.* d *nec.* e *ceciderunt mille.* f *pecudis.*

Agmine, qui Darium Grajis oſtendere poſſent,
Singula ſcrutantur Perſarum plauſtra, nec uſquam
Dedecus inveniunt fati, regale cadaver.
Regis enim, trito deſerto calle, jugales,
Pectora confoſſi jaculis, in valle remota
Conſtiterant, mortem Darijque, ſuámque gementes.
Haud procul hinc querulus laſcivo murmure rivus
Labitur, & vernis ſolus dominatur in herbis;
Patrem rivus habet fontem, qui rupe profuſus
Purus, & expreſſis, per ſaxea viſcera, guttis,
Liquitur, *a* & ſiccas humectat nectare glebas.
Ad quem vir Macedo, poſt Martẽ feſſus anhelo
Ore, Polyſtratius, ſitis incumbente procella,
Ductus, ut arentes refoveret flumine fauces,
Curriculum Darij vitam exhalantis opertum
Pellibus abjectis, *b* jumentáque ſaucia vidit,
Vidit, & accedens confoſſum vulnere multo,
Invenit Darium, turbatum lumina, mortis *c*
Inter, & exiguæ poſitum confinia vitæ.
Cúmque rogaretur Indo ſermone: Quis eſſet?
Gaviſus, quantum perpendi, ex voce, dabatur:
Fortunæ præſentis, ait, mortíſque propinquæ,
Hoc unum Dario, & ſolum ſolamen habetur,
Quòd tecũ mihi nõ op⁹ eſt interprete lingua,
Quòd loquor extremùm diſcretis auribus, & *d*

Non

a *Liquitur.* b *adiectis.* c *lumina morte, Inter. &--- extrema.*

Non erit extremas incaſſum promere voces.
O quàm grata mihi Macedûm præſentia regis
Eſſet! ut audiret me tam pius hoſtis, & eius
Colloquio fruerer, ut mutua verba ferendo,
Sedaret veteres belli brevis *a* hora, querelas!
Quem quia fata negant, hoc, quiſquis es, accipe, & iſta
Perfer Alexandro: Poſt tot certamina, Magni *b*
Debitor intereo, multúmque obnoxius illi,
Quòd matrem Darij, prolémque modeſtus, & jræ
Immemor hoſtilis, clementi pectore fovit:
Quòd non hoſtilem, qualem decet eſſe tyrannum,
Sed regalem animum victis, vultúmque ſerenũ
Exhibuit victor, hoſtíque fidelior hoſtis,
Quàm noti civéſque mei: donata per illum
Vita meis; vitam quoq; ſurripuêre propinqui:
Regna quibus, vitámque dedi, miſerabile dictu,
Quorum præſidio, tutus vel ab hoſtibus eſſe
Debuerat Darius, ab eis occiſus, & inter
Hoſtes incolumis ſtans, labitur inter amicos.
His precor *c* à juſto reddatur Principe talis
Talio pro meritis, qualem patricida meretur.
Quámque repenſurus, mihi ſi fortuna triumphum
Conceſſiſſet, erã; nec enim hoc diſcrimine ſolo *d*

a *Sedaret noſtras veteres brevis--* b *magnus.* c *prior.* d *ſolùm.*

Alea verſatur mea, ſed communis eorum eſt,
Qui præſunt turbę, *a* & populi moderantur habenas:
In me cauſſa agitur; decernat pondere iuſto
Magnus, quæ tantum maneat vindicta reatum:
Quæ nova flagitij ſcelus expiet ultio tanti,
Quam ſi diſtulerit, vel fortè remiſſius æquo
Egerit, illuſtris minuetur opinio regis,
Decolor, & famæ multùm diverſa priori:
Adde, quòd à ſimili debet ſibi peſte cavere
Rex pius, & ſubiti vitare pericula caſus.
Et cùm iuſtitiæ ſtatus hinc verſetur, & illinc
Vtilitas, uno tueatur *b* utrúmque rigore.
Hoc unum Superos, votis inſtantibus, *c* oro,
Infernúmque chaos, ut euntibus ordine fatis,
Totus Alexandro famuletur ſubditus Orbis,
Magn⁹, & in magno dominetur Maxim⁹ Orbe.
Vtque mihi iuſti conceſſo jure ſepulcri
A rege extremi non invideantur honores.
Sic ait, & dextram, tamquã ſpeciale ferendũ *d*
Pignus Alexandro, Græco porrexit, eíque
Lethifer irrepſit per membra rigentia ſomnus,
Et ſacer erumpens luteo de carcere tandem
Spiritus, hoſpitium miſerabile carnis abhorrens
Prodiit, & tenues evaſit *e* liber in auras.
Felices animæ! dum vitalis calor artus
Erigit infuſos, ſi præguſtare daretur,
Quæ maneant manes, decreto tempore iuſtos
Præmia,

a *turmæ*. b *teneatur uterq*. c *morientibus*. d *ferendum*. e *vaneſcit*.

Præmia, quæ requies, & quàm contraria juſtis
Impius exſpectet, non nos funeſtus habendi
Irretiret amor, nec carnis amica libido
Viſcera torreret, ſed nec prædivite menſa,
Patria *a* ſorberet obſcenus jugera venter;
Sed neque ferrato detentus carcere Bacchus
Frenderet horrendùm, fracturus dolia, nec ſe
Incluſum gemeret ſine reſpiramine Liber.
Non adeò ambiret Cathedrę venalis honorẽ
Iam vetus ille Simon, non incentiva malorum
Pollueret ſacras funeſta pecunia ſedes;
Non adſpiraret, licet indole clarus aviti
Sanguinis, impubes ad Pontificale cacumen,
Donec eum mores, ſtudiorum fructus, & ætas
Eligerent, merito non ſuffragante parentum:
Non geminos Patres, ducti livore, crearent,
Præficeréntque Orbi, ſortiti à Cardine nomen.
Nõ *b* lucri regnaret amor: *c* pervertere formas
Iudicij nollet corruptus munere judex.
Non caderent hodie nullo diſcrimine ſacri
Pontifices: Quales nuper cecidiſſe queruntur
Vicinæ, modico diſtantes æquore, terræ:
Flandria Robertum, cæſum dolet Anglia Thomam.
Sed quia, *fluxarũ d* ſeducta cupidine rerum
Dũ ſequitur ꝑfugi bona *præcipitantia e* mũdi,
Allicit illecebris animam caro, nec ſinit eſſe
Principij memorem, vel cuius imaginis inſtar

a *Patrum*. b *Nec*. c *odor*. d *labilium*. e *momentanea*.

Facta ſit, aut quorſum reſoluta carne reverti
Debeat, inde boni ſubit ignorantia veri.
Inde eſt, quòd ſpreta cupimus rationis habena,
Quod natura negat, facinúſque paratus ad omne,
Nõ reveretur homo, quod fas & jura verentur,
Inde eſt, quòd regni flammatus amore ſatelles,
Non reverens hominès, non curans Numina, Beſſus,
Et patris, & domini fatalia fila reſolvit.
Te tamen ô Dari, ſi quę modò ſcribimus, olim
Sunt habitura fidem, Pompeio Francia juſtè
Laudibus æquabit, vivet cum vate ſuperſtes
Gloria defuncti, nullum moritura per ævum.
Magnus ut accepit, Darium exſpiraſſe, citatum
Turbidus accelerat greſſum, inventúmque cadaver
Perfundit lacrymis, & compluit ubere fletu:
Sedit complexis manibus, poſitóque rigore *a*
Principis, effuſſum doluit, gemuítq. jacentem,
Quẽ ſtantẽ ut caderet, toties *invaſerat b* antè.
Ergo ubi purpureo lacrymas ſiccavit amictu,
Purgavítque genas: Miſeris mortalibus, inquit,
Hoc ſolum relevamen ineſt. quòd gloria mortem
Neſcit, & occaſum non ſentit fama ſuperſtes:
Si vitæ meritis reſpondet gloria famæ,
Nulla

a *vigore*. b *incuſſerat*. c *Hoc ſolamen. ineſt ſolùm*---

Nulla tuos actus poterit delere vetuſtas.
Nec te poſteritas rex Perfidis inclyte Dari,
Oblinet, aut veterum corrodet ſerra dierum.
Clareſces titulis, totóque legêris in orbe,
Auſus Alexandro, Macedûmque reſiſtere fatis.
Si modò *a* te vivum ſervaſſent, omine fauſto,
Fata, jugo Macedûm levius nil eſſe probares,
Vno rege minor tantùm, Magnóque ſecundus,
Iura dares alijs, in regni parte receptus:
Sed quia ſerviles non permisêre cateryæ,
Qui patris emeritam ferro rupêre ſenectam,
Vt clemens victo laudarer victor in hoſte,
Quòd ſolùm licet, ultorem defuncte relinquis
Hoſtibus infandis, habuiſti quem priùs hoſtem.
Sic mihi contingat, bellis Oriente ſubacto,
Heſperios penetrare ſinus, claſſémque minacé
Occiduis inferre fretis, curſúque reflexo,
Gallica Græcorum ditioni ſubdere colla:
Sic mihi dent Superi, trajectis Alpibus, unà
Cum populis Ligurũ, Romanas frangere vires.
Dixit, & exequijs ſolito de more ſolutis,
Regifico ſepelit corpus regale paratu,
Membráque condiri jubet, & condita recondi
Maiorum titulis; ubi poſtquam condita, celſa
Pyramis erigitur, niveo quæ marmore ſtructa,
Ingenio docti ſuperædificatur Apellis:
Conjunctos lapides, infuſum fuſile rimis
Alterno interius connectit amore metallum,
Exteriùs quacumque patet, junctura figuris

a *Si mihi.*

Inſculptum varijs rutilans intermicat aurum.
Quattuor exæquo diſtantib' arte columnis
Suſtentatur onus, quarum baſis aurea *a* fulget,
Argento ſtylus erigitur, capitella recocto
Imperitant auro, fornacibus eruta binis.
Has ſuper, exſtructa eſt (tantę fuit artis Apelles)
Auro lucidior, *b* pacato purior amne,
Cryſtallo ſimilis, cælíque volubilis inſtar,
Concava teſtudo, librati ponderis, in qua
Forma tripartiti pulchrè deſcribitur orbis.
Hîc Aſiæ ſedes latè diffunditur, illic
Subſidunt geminæ, ſpatio breviore, Sorores:
Hîc certis diſtincta notis, loca, flumina, gentes,
Vrbes, & ſilvæ, regiones, oppida, montes.
Et quęcumque vago concluditur inſula Ponto.
Indigeat quæ terra quibus, quæ rebus abundet.
Frugifera eſt Libyę, vicinus Syrtibus Hammon
Mendicat pluvias: Ægyptum Nilus opimat;
Indos ditat ebur, veſtitáque litora gemmis.
Africa prætendit magnæ Carthaginis arces,
Græcia divinas, *c* famæ immortalis, Athenas:
Pallantea domus, Roma creſcente, ſuperbit.
Francia militibus, celebri Campania Baccho, *d*
Gadibus Herculeis Hiſpania, thure Sabæi,
Arturo Britones, ſolito Northmannia faſtu,
Anglia blanditur, Ligures amor urit habendi,
Teutonicúſque ſuum retinet de more furorem;
Lubri-

a *area.* b *Lucidior vitro.* c *divitias.* d *vino.*

Lubricus extremas tantæ teſtudinis oras
Circuit Oceanus, Aſiam, tractúſque duarum,
Oppoſito medius diſterminat *a* obice Pontus,
Pontus, diſtinctis *b* in quem vaga flumina ripis
Omnia deſcendunt, & eo ducente, recurvos
Flexa per anfractus, magnũ labuntur in æquor.
Et quia non latuit ſenſus Danielis Apellem,
Aurea ſignavit Epigrammate marmora tali:
HIC ſitus eſt typicus Aries, duo cornua cujus
Fregit Alexander, totius Malleus orbis.
Præterea Hebræos, & eorum ſcripta ſecutus,
Præteriti ſeriem revoluti *c* temporis, annos
Humani generis à conditione notavit,
Vſque triumphantis ad bellica tempora Magni.
In Summa: Annorum bis millia bina leguntur,
Bíſque quadringenti, decies ſex, bíſq. quaterni.
Interea meritos, *d* ad donativa, manîplos
Invitat Macedo, gemitus, & vulnera largis
Curat muneribus, & idonea tempora nactus,
Sollemnes epulas, & Bacchi gaudia totis
Inſtaurat caſtris. Ergo dum pocula tractat,
Deliciíſque vacat diffuſus in otia miles.
Ecce repentinus! vitium ſollemne vacantis
Militiæ, rumor ſubito ferit agmina motu.
Fertur: Alexandrũ poſt proſpera bella tumentẽ,
Hoſtibus afflictis, & adepta Perſide, velle
Ad patriæ *e* fines, & dulcia regna reverti:
Ergo avidi reditûs, quamvis auctore careret

a *diſcriminat.* b *diſtortis.* c *ſerie revoluta.* d *multos.* e *patrios.*

Rumor, diſcurrunt lymphantum more, per omnes
Caſtrorum vicos, aptant tentoria plauſtris,
Sarcinulas, & vaſa legunt caſtrenſia, tamquam
Manè paretur iter, oritur per caſtra tumultus
Lætitiæ, lætóſque *a* ferunt ad ſidera plauſus.
Rumor ut attonitas invicti Principis aures
Impulit, occultus mentem *b* perterruit horror,
Contraxítque furor laxas rationis habenas.
Mox ubi mens redijt domito revocata furore,
Præfectos jubet acciri, lacrymíſque profuſis:
Limite de medio terrarum, à civibus orbem
Auferri ſibi conqueritur, virtutis in ipſo
Limine, Alexandro mundi totius, apertum
Præcludi imperium, nihil in patriam niſi probra,
Fortunam victi, ſe non victoris, ad Argos
Eſſe relaturum, tantis obſiſtere cœptis
Invidiam Superûm, qui fortia pectora ſemper
Illiciant, patriæque trahant natalis amore,
Indecoréſque viros, ſine nomine velle reverti
Ad proprios ortus: indulto tempore, magna
Laude reverſuros. Applaudit curia regi,
Promittítque ſuas in cuncta pericula vires,
Iuſſa ſecuturos proceres, & mobile vulgus,
Si modò blanditijs duras permulceat *c* aures.
Ergo tribunali poſito, ducibúſque citatis,
In facie procerum, plebíſque adſtante corona, *d*
Cœpit Alexander: Recolentibus, inquit, amici
Geſta-

a miſtos. b *animũ.* c *præmulceat.* d *caterva.*

Geſtarum vobis *a* titulos & nomina rerum,
Nõ mirum eſt, patrias animis occurrere ſedes,
In quibus illuſtres decantet fama labores,
Et celebris veſtras attollat gloria pugnas. *b*
Libera, Perſarum veteri, jam patria per vos
Eſt exempta, *c* jugo, Phœnicẽ, Perfida, Medos,
Armenios, Syriam veſtri domuêre lacerti:
Lydia, Cappadoces, Parthi, Cilicum juga veſtro
Succubuêre jugo, terras mihi veſtra ſubegit
Aſperitas plures, alijs quàm regibus urbes
Lubrica ſors dederit. Ergo ſi certa *d* maneret
Terrarum (quas tam celeri virtute ſubegi)
Perpetuò mecum poſſeſſio, fœdera fixa:
O Cives, vobis etiam retinentibus, ultro
Ad patrias urbes, dulcémque erumpere terram
Optarem, matrem, geminásque videre ſorores,
Et parta pariter vobiſcum laude potiri.
Sed novus eſt, nec adhuc firma radice tenetur
Imperij ſtatus, & nondum ſubeuntibus æquâ
Barbaricis cervice jugum, victoria nutat:
Ergo brevi nobis opus aſſuetudine, donec
Barbara molleſcant accepto tempore corda,
Et peregrina ſuos deponant pectora mores:
Nam mora maturat fruges, & muſta ſtatuto
Tempore miteſcunt, quamvis expertia ſenſûs.
Quod natura nequit, animos, rabiémque ferarũ
Mulcet longa dies; ſævum indomitúmque leonem,
Mitigat humani, manº & vox blanda, magiſtri.
Viciſtis

a *nobis.* b *laudes.* c *erepta.* d *tanta.*

Viciſtis Perſas, ſed non domuiſtis: & ipſi
Armis, non morum cohibentur lege, futuri,
Quos modò prẹſentes metuunt, abſentibus hoſtes.
Et, licet extincto Perſarum Principe, multus
Hoſtis adhuc ſupereſt, Beſſus patricida, retento,
Narbaſanéſque ſuus coëunt in prœlia, regno.
Prô pudor! æternùm nati ſervire clientes,
Per ſcelus extremum, parta ditione, cruentas
Extendunt ad ſceptra manus, ſed ſicut in ægris
Omnia corporibus, medici nocitura recidunt: *a*
Sic nihil à tergo quod diſcedentibus obſtet,
Eſſe relinquendum, reſecandúmque arbitror eſſe, *b*
Quidquid obeſſe poteſt, regno poſt terga relicto.
Parva ſolet magnis cauſſam præſtare ruinis,
Cùm neglecta fuit modicæ ſcintilla lucernæ.
Tutior ut maneas hoſtis, nil eſt quod in hoſte
Deſpicias tutò, ſit, quem neglexeris, ille
Fortior hoc ipſo, multóque valentior hoſtis.
Vicimus iccirco Darium, ut Beſſo patricidæ
Cederet imperium? procul hunc arcete furorem
Terrarum domini; brevis eſt *via, vixq. dierum*
Quattuor, inter--iter iacet ut divortia mortis
Quærere nulla queat Beſſus patricida. tot amnes,
Tot juga *c* tranſiſtis, tot proculcaſtis hiatus,
Horrendóſque lacus, tot ſaxa, tot invia vobis
Pervia feciſtis, non vos mare dividit æſtu
Flu-

a retundunt. b *enſe.* c *loca.*

Fluctivago, *a* ſed plana jacent, & plẹna triumpho
Omnia, vicina eſt, & in ipſo limine palma,
Vincendi reſtant pauci. memoranda per ævum
Gloria, cùm ſervos, veſtro *b* mediante labore,
Audierit, domino pœnas ſolviſſe peremto,
Credula poſteritas, dignus labor Hercule: nullum,
Quem patris occiſi condemnet opinio, veſtras
Effugiſſe manus. hoc uno miles honorem
Perpetuare tuum, Perſas, Aſiæque favorem
Conciliare potes. Sic fatur *c* ductor, & ecce!
Attollunt cuncti, *d* quẹcumque in prœlia, dextras,
Séque ſecuturos, per ſumma *e* pericula, ſpondent
Vnanimes, lætíque ſenes, hilaríſque juventus.
Ergo avidus pugnæ tentoria vellere *f* Magnus
Imperat, & rapido curſu bacchatur in hoſtes.

CAPI-

a *Fluctivomo.* b *noſtro.* c *fatus, & ecce paratas.* d *equites.* e *cuncta.* f *vertere.*

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI VIII.

HYrcanos domat octavus, nec iniqua ferentem
Vota, pharetratam præsentat Amazona Regi.
Uruntur gazæ Macedûm, mirabile factu.
Detegitur Dymni facinus, sequitúrque nefandus
In castris gemitº, Oratio: mórsq. *Philottę.*
Impius attrahitur, monstrum implacabile, Bessus,
Suspensúsq. piat manes patricida paternos.
Arma Scythis infert, quorum a legatio postquam
Nil agit, & monitis b *non flectunt principis iram,*
Gens invicta priùs, victori subditur Orbis.

a Macedo. *b* monitus.

ALE-

ALEXANDRIDOS
LIBER VIII.

MEmnonis æterno deplorãs funera luctu,
Tertia luciferos terras aurora per omnes
Spargebat radios; cùm fortis & impiger ille *a*
Terrarũ Domitor, in cuncta pericula præceps,
Hyrcanos subijt, armato milite, fines.
Quos ubi perdomuit, virámq. cruentus, ab ipso
Narbasanes molli lingua *scribendo*, recepit:
Haud mora, visendi succensa cupidine regis,
Gentis Amazoniæ venit regina Thalestris,
Castráque virginibus subijt comitata ducentis:
Omnibus hæc populis, dorso quos Caucasus illinc
Circuit, hinc rapidi circumdat Phasidos amnis,
Iura dabat mulier, cûi primò ut copia facta est
Regis, equo rapidè descendit, spicula dextrâ
Bina ferens, lævum pharetra suspensa lacertũ.
Vestis Amazonibus non totum corpus obumbrat,
Pectoris à læva nudantur, cetera vestis
Occupat, & celat celanda, nihil tamen infra
Iun-

a. *iste.*

Iuncturam genuum, mollis descendit amictus:
Læva papilla manet, sed conservatur adultis,
Cujus lacte infans sexûs muliebris alatur,
Non intacta manet, sed aduritur altera, lentos
Promptiùs ut tendant arcus, & spicula vibrent.
Perlustrans igitur attento lumine regem,
Mirata est, famæ non respondere, Talestris,
Exiguum corpus, taciturnáque versat apud se,
Principis indomiti, Virtus ubi tanta lateret?
Barbara simplicitas à maiestate venusti
Corporis, atque habitu veneratur, & æstimat omnes.
Magnorúmq. operũ, nullos putat esse capaces,
Prẹter eos, conferre *a* quibus natura decorum
Dignata est corpus, speciéque beare venusta.
Sed modico præstat interdum corpore maior
Magnipotens animꝰ, transgressáq. corporis artꝰ
Regnat in obscuris præclara potentia membris.
Ergo rogata semel, ad quid regina veniret?
Anne aliquid vellet à principe poscere magnũ?
Se venisse refert, ut pleno ventre regressa
Communem pariat, à tanto principe, prolem,
Dignam se reputans, de qua rex gignere regni
Debeat heredem, fuerit si femina partu
Prodita, maternis potiatur filia regnis:
Si mas exstiterit, patri reddatur alendus.
Quærit Alexander sub eóne vacare Talestris
Militiæ velit? Illa suum custode carere,
Caussatur regnum, tandem pro munere noctem
Ter-

a *efferre quibus natura decorum.*

Ter deciésque tulit: & quod quærebat adepta
Ad solium regni, patriásque revertitur urbes.
Interea Bessus sumto diademate Bactra
Venerat *a*, *ausus homo nomen mutare, Scythísque*
Accitis, toto surgebat in arma paratu.
Aestuat auditis Macedo, sed inertia luxu,
Et bello, partis tot rebus onusta, moveri
Agmina vix poterant: ergo *b* (mirabile factu!)
Cuncta cremanda ratus, quæcumque moventibus arma
Esse solent oneri, primò sua, deînde suorum
In medium proferre jubet, spatiosa jacebat
Campi planities, ubi multo sanguine partæ
Exponũtur opes Arabum, Serúmque labores,
Plaustráque diversis rerum speciebus onusta.
His ubi congestis, rapta face, Martius heros
Ignem suppositit, & miscuit omnia flammis,
Ardebant dominis mirantibus omnia, quæ ne
Arderent, toties accensis *c* urbibus, igni
Restiterant, toties humero subeunte laborem,
Pertulerant avidas multo discrimine flammas,
Non tamen audebant tanto sibi parta labore,
Sanguinis effusi pretium, deflere Quirites,
Seu vulgus; cùm regis opes, idem ureret ignis.
Hîc ubi sedatus dolor est, dixisse feruntur
A curis gravibus, & sollicitudine magna,
Consilio regis, creptas esse cohortes: *f*
Et quos subdiderat regina pecunia servos
Princi-

a *Moverat.* b *igitur.* c *incensis.*

Principis exemplo *libertos* esse per ignem.
Iámq. legebat iter, jam Bactra subire parabat
Exonerata manus, cùm rex invictus, & hoste
Tutus ab externo, pæne interfectus ab ipsis
Consulibus Macedûm, tamen intestina suorum
Devitavit *a* adhuc, Parcis parcentibus, arma,
Et civile nefas. Erat inter regis amicos
Præcipuus, tota maior legione * *Philottas*,
Parmenione satus, fine quo nil carmine dignû
Gessit Alexander, qui grande nefas * *Cebalino*
Indice perlatum certis rationibus ad se,
Tres siluit luces, donec Metrone cruentum
Comperiente scelus, proprio cadit ense ligatis
Complicibus Dymnus: vincitur *b* & ipse * *Philottas*,
Creditus hoc *c* uno perimi voluisse tyrannum,
Quòd totos *tres ille dies* suppresserat hujus
Indicium sceleris: inducitur ergo revinctis
A tergo manibus, faciem velatus, in aulam.
Principis edicto populus convenerat armis
Cinctus, & horrendo pallebat regia ferro:
Mussat tota cohors, tantíque ignara tumultûs,
Cur accita foret, arrectis auribus hęret,
Donec Alexander sermone silentia rumpens
Detexit scelus, illatóque cadavere Dymni,
Subticuit primò, demum: Pęne, inquit, ademtus
Vobis, ò cives, fortunæ munere vivo.
Regis ad hanc vocem, clamoso perstrepit aula
Turbarum fremitu, cunctis poscentibus hujus
Au-

a *Declinavit*. b *religatur*. c *hic*.

Auctores *a* sceleris, ut proderet. *b* Ille: Quid? inquit,
Ille mei patris, ille meus specialis amicus
Parmenio, tantóque alijs prælatus honore, *c*
Tanti flagitij fuit auctor, & ipse * *Philottas*
Cum patre concipiens tam detestabile terris,
Et cælo facinus, Lycolaum *d* * *Demetriúmque*
Et Dymnum, cujus corpus miserabile coràm
Aspicitis, socios delegit, & in mea ductor
Fata subornavit; Rursus fera concio vocem
Intonat horrendam. Metron, * *Cebalinus*, & Index
Nicomachus testes producti, criminis ortum
In medium referunt; subdit Mavortius heros:
Quo dominum obsequio, quo dilexisse videtur
Affectu patrem, qui cùm scelerum hoc scelus, inquit,
Resciret, silvit? quod non tamen esse tegendũ *e*
Cæde liquet Dymni. * *Cebalinus* acerbum
Vt semel accepit, hora non distulit una;
Solus non timuit, solus non credidit istud
* Parmenides, sanè patria ditione tumescit.
Quem quia præfeci *Medis*, maiora superbus
Sperat, & adspirat ad summi *f* culmen honoris.
Forsitan hoc animi *g* dedit in mea fata * *Philotta*,
Quòd sine cognatis sum, nec mihi libera proles,
Nec superest genitor: Erras funeste * *Philottа*:
Tot

a *Actores*. b *perderet*. c *amore*. d *Curt. Peucolaum*. e *silendum*. f *summũ*. g *animũ*.

Tot ſalvis Macedûm ducibus, quorum agmina mémet
Circumſtare vides, Magnum ne dixeris orbum:
Ecce mihi *a* fratres, quos intuor, ecce parentes,
Quòd celat, quòd Dymn⁹ eũ nõ nominat, inter
Participes, ſocióſque doli, minùs eſſe nocentẽ
Non facit, indicium eſt ducis, & terroris in illos
Prodere qui p̃ſunt, *b* qui dum *c* de ſe fateantur,
De duce non audent ducti terrore fateri.
Multáque conſuevit de me ſuſpecta * *Philottas*
Et ferere, & faciles præbere ferentibus aures:
Se gaudere mihi, genitum quem Iupiter à ſe
Affirmabat, ait, miſeris tamen eſſe dolendum,
Vivendum quibus eſt tanti ſub principe faſtûs,
Excedente modum, & ſtadiũ mortalis arenæ. *d*
Et ſcivi, & ſilui nec eos *e* fieri mihi viles,
Et contemptibiles alijs volvi, quibus antè
Tot bona contuleram, ſed jam temeraria lingua
Vertitur ad gladios: & quod conceperat ore,
Parturit enſe manus; quò me conferre licebit?
Cuî caput hoc credam? præfeci pluribus unum,
Cuî vitę, & capitis commiſi jura, ſed unde
Præſidium petij, venit improviſa ſalutis
Pernicies, meliùs cecidiſſem Marte, futurus
Hoſtis præda mei potiùs, quàm victima civis,
Nunc ſervat⁹ ab his, Macedo quæ ſola timebat,
Incidit *f* in lateris ſocios, & in agmina, quorum
Nec vitare manus, nec debuit arma timere.

Ergo

a *mei* b *poſſunt.* c *càm.* d *habena.* e *neque enim.* f *Decidit.*

Ergo mei cives veſtri *a* ad munimina civis,
Armáque confugio, liceat vos eſſe ſalutis
Auctores, ſalvus, vobis nolentibus eſſe
Nec volo, nec poſſum; ſi me ſervare *b* velitis,
Vindicis officium prætendite, vindice pœna.
Hoc ubi perſuaſit, ira dictante, reliquit
Conciliũ, vinctúmq. jubet proferre * *Philottam*
Dicturum cauſſam; ne judiciarius ordo
Dicatur vires tanti Rectoris in aula
Amiſiſſe ſuas: manibus ſtetit ille revinctis
Luridus, & vili *c* velatus tegmine membra,
Lugubris facie, multùm mutatus ab illo,
Qui nuper princeps Equitũ, Magnóq. ſecundus,
Nobilior ducibus, & magnificentior ibat,
Diſponens acies, tractánſque negotia belli.
Hoc habitu quondã Burchardũ Flandria vidit
Solventem meritas, occiſo principe, *d* pœnas:
Quem rota pœnaſis pro tanto crimine torſit,
Totáque confregit, Ludwico vindice, membra.
Nutabat pietate cohors, animóſque ſubibat
Parmenionis amor, tam clari civis amara
Condicio, qui cùm viduatus prole gemella,
Hectore jam pridem, magnóque * *Nicanore*, nuper,
Iura dabat Medis: abſente parente ſuperſtes
Tertius, & patrium ſolus ſolamen, iniquo
Iudice, barbaricis cauſſam dicebat in oris.
Hęrebant animi procerum, poterátque videri

Sævi-

a *veſtra.* b *ſalvere.* c *vili faciem velatus amictu.* d *conſule.*

Sævitię *a* cessisse *b* rigor, cum Prætor Amyntas
Regius, intuitus mentes pietate labare, *c*
Pluribus objectis, cæpit damnare * *Philottam*,
Sopitámque ducum, dicendo resuscitat iram,
Sedatúmque facit rursus crudescere vulnus.
Tunc verò attonitus labefacta mente * *Philottæ*,
Averténsque oculos, à circumstante caterva,
Nec caput erexit, nec flexit luminis orbem:
Seu quia conciderat sceleris mens conscia tanti; *d*
Seu quia supplicij nutabat pressa timore.
Nec mora, mentis inops, super illum corruit, à quo
Ipse *e* tenebatur: at demum mente recepta
Abstergens panno faciem, *f* vultúmque madentem
Fletibus: Insonti facilè est, inquit, reperire
Verba, tenere modum, misero nõ est leve, cives:
Cúmque sit in portu mens hinc mea, criminis expers
Hujus, & in nullo sibi conscia, turbidus illinc
Me tumido fluctu, fortunæ verberet Auster:
Inter utrúmq. fitus, utriúsque locatus in arcto,
Non video, qua lege queam parere, vel huius
Temporis articulo, vel mundæ à crimine mẽti:
Forti fortunæ pereo, si pareo, mentem
Non sinit insontem fortuna potentior esse.
Hæc

a *Segnitiæ.* b *cecidisse.* c *remissas.* d *facti.* e *Ille* f *lacrymas.*

Hæc *a* secura manet, in me parat illa securim,
Hinc spes, inde metus, hinc salvus, naufragus illinc.
Præterea caussam ingredior, sine judice, cuius
Intererat iustæ meritum cognoscere caussæ,
Nec *b* video cur absit, ei damnare nocentem
Cùm liceat soli, solúsque absolvere possit.
Absolvi nequeo, nisi caussæ cognitor ipse
Et iudex sedeat, quod vix continget, ut ipso
Liberer absente, quo sum præsente ligatus.
Sed quamvis infirma hominis defensio vincti
Sit, qui censorem non instruit, immo videtur
Arguere injusti, tamen hoc, utcumque licebit,
Mortis in articulo pro me allegabo, meíque
Non ero desertor, sed quo me crimine damnet
Curia, non video, de conspirantibus unum,
Vel de complicibus me nemo fuisse fatetur.
De me Nicomachus nihil expressit; * *Cebalinus*
Plùs, quàm Nicomachus, à quo scelus audijt istud,
Noscere non potuit, me rex tamen arguit hujus
Criminis auctorem; sed qua ratione videtur
Subticuisse caput cædis, sceleríque magistrum?
Quémque sequebatur tanto in discrimine Dymnus?
Non verisimile est, alieno parcere quemquam,
Qui sibi non parcit, econtra credere dignum est
Vt se maiori tueatur nomine: Dymnum
H In-

a *Mens.* b *Nunc.*

Inter participes priùs expreſſiſſe * *Philottam.*
Scripta ferunt Ithacum, cùm furtum Palladis illi
Ajax objiceret, raptámq. in nocte Minervam,
Tydidæ ſocio factum *a* excuſaſſe decenter,
Vel velâſſe ſuam Diomedis nomine culpam;
Cúmque * Laërtiadæ rurſus, ſimulaſſe furorem
Objiceret, bellíque metu quæſiſſe latebras;
Sit *b* mihi, reſpondit, latebras quęſiſſe, pudori,
Dum ratione pari crimen reputetur, Achillem
Inter femineas timidum latuiſſe catervas:
Cum tanto commune viro non abnuo crimen.
Sic ubi tractatur communis cauſſa duorum,
Interdum maior ſolet excuſare minorem,
Dicite Conſulti Iuris, Legíſque *c* periti,
Qua ratione perit, mortem quo iure meretur,
Quẽ nemo accuſat? in quẽ nec fama laborat?
Nec ſua condemnat confeſſio? criminis hujus
Nunti⁹ in primis *d* niſi me * *Cebalinus* adiſſet,
Non hodie traherer in cauſſam, nemine nomen
Accuſante meum. Sed quòd ſuppreſſeris, ad te
Delatum facinus, quódque his rumoribus aures
Clauſeris, objicitur. quid nî? *e* pueríne querelis
Eſt adhibenda fides? min⁹ eſt pretioſus, & abſq.
Pondere ſermo gravis, quem non gravis edidit auctor,
Rumoréſque facit levitas auctoris inanes;
Si Dymno ſocius culpæ, vel conſcius eſſem
Non

a *furtum.* b *Si.* c *Legúmque.* d *indicii.* e *quid enim.*

Non finerem ſanè vel me, vel criminis hujus
Participes prodi, *ſpatio* cùm poſſet in illo
Res peragi, clam, ſive palàm, poterã * *Cebalinus*
Tollere de medio, ne regi nuntius iret
Concepti ſceleris, hujus moliminis ad me
Delato indicio: poſt detectam mihi fraudem,
Qua peritur⁹ eram, *a* ferro comitante penates
Secretos adii, regíſque cubilia ſolus.
Non video cur diſtulerim ſcelus, an ſine Dymno
Auſus non fuerim? princeps erat ille cruenti
Et dux conſilii, ſub eo latuiſſe * *Philottas*
Creditur? & Magno, regnũ affectaſſe, peremto?
Quem tamen è vobis corrupi munere cives?
Quem colui, de tot vobis impenſiùs unum?
Sed ſcripſiſſe ſibi me Rex objecit, honori
Congaudere ſuo, genitum quem Iupiter à ſe
Voce affirmabat, miſeris tamen eſſe dolendum
Vivere quos deceat tanti ſub principe faſtûs.
Vera Fides, & Amor, Fiducia, conſiliíque
Libertas veri, ſed pernicioſa quibuſdam,
Sanáque, qua colui regem, Correptio, vos me
Decepiſtis: & hoc fateor ſcripſiſſe * *Philottam:*
Hoc Regi ſcripſi, ſed non de rege: ſciebam
Digniùs eſſe Iovem tacitis cognoſcere *b* votis,
Et Superûm ſtirpem, quàm ſe jactando, movere
Contra ſe invidiam, procerúmque laceſſere bilem:
Quid mihi Rex toties pro te ſudaſſe ſub armis
Profuit? & tecum pro te conſumta juventus,

a *erat.* b *agnoſcere.*

Continuúſque labor Martis? quid in agmine fratres
Amiſiſſe duos? *a* nec patrem oſtendere poſſum,
Præſentémq. malis adhibere, nec audeo nomé
Implorare patris, quia creditur *b* hujus, & ipſe
Criminis eſſe reus, nec enim ſatis eſſe parentem
Orbatum geminis, ſi non orbetur *c* & uno
Qui ſupereſt, natíque rogis imponitur inſons.
Ergo care pater, & *d* tu pro me morieris?
Et mecum? vita que mihi tu cauſſa fuiſti,
Qui tibi mortis ero? rumpo tibi fila, tuúmq.
Filius extinguo ſenium? cur ergo creabas
Hoc in perniciem corpus tibi? nonne creatum
Perdere debueras? an ut hos ex ſtirpe maligna
Perciperes *e* fructus? miſerabiliórne ſenectus
Sit patris, natíne magis miſeranda juventus,
Ambigitur; vernis & adhuc venientibus annis
E medio tollor, effeto ſanguine patri
Spiritus eripitur, quem ſi fortuna morari
Vel modicum fineret in obeſo corpore, jure
Poſcebat natura ſuo. Sic fatur, & ecce
Rex in concilium, ferro livente caterva,
Stipatus redijt: tunc verò exterritus ille
Supplicij mortíſque metu, rurſúſque gelato
Corpore *f* lapſus humi moribundo languit ore.
Cœperat in proceres ſententia ſerpere diſcors,
Ancipitíque ducum nutabant murmure partes,
Cen-

a *meos.* b *dicitur.* c *orbatur.* d *& propter me---* e *Demeteres.* f *Pectore.*

Cenſebántque alij perimendum more vetuſto
* Parmenidé ſaxis, alij extorquere parabant *a*
Supplicio Verum: quorum rex dicta ſecutus
Aptari tormenta jubet; tortoribus ergo
Exſertis manibus, in conſpectúque * *Philotta*
Sævitiæ miſero genus omne parantibus, ille:
Non op⁹ eſt, inquit, proceres, graviore flagello.
Confiteor, volui. Sed cum gravioribus illum
Afficerent pœnis, cùm jam lacer oſſibus ictus
Exciperet nudis, nec jam *b* ſupereſſet in illo
Vulneribus locus, expoſuit tandem capitales
Inſidias, ſeriémque rei, facinúſque, ſed anceps
Conjectura fuit, an tanta enormia de ſe
Confeſſus fuerit, ut ſe *cruciatibus c iſtis*
Eripiens, celeri finiret morte dolores.
O quàm difficili niſu ſors provehit actus
Lubrica mortales! & quos aſcendere fecit
Quàm facile evertit! magno fortuna labore
Fecerat excelſum media de plebe *d* * *Philottã*
Princeps militiæ factus, ductórque cohortis
Parmenione ſat⁹, modico pòſt tempore lapſus,
Scandere dum quærit, fato damnatus *e* & exſul
Obruitur ſaxis. certat ſimul omnis in unum
Volvere ſaxa manus, cujus man⁹ ante movendi
Caſtra dedit *f* ſignum. Quàm frivola gloria rerum!
Quàm mundi fugitivus honor! quàm nomen inane!

a *volebant.* b *cum nec.* c *cruciamine longo.* d *gente.* e *damnatur.* f *dabat.*

† Prælatus præêſſe *volens*, prodeſſe recuſans!
Sex ubi, conſumto *a* poſt triſtia fata, * *Philotta*
Præterière dies, propero rapit agmina curſu
In Beſſum Macedo, nec deſtitit ille laborum
Prodigus & patiens, fatalis Malleus Orbis,
Donec ab Eoo, monſtrum implacabile, tractu
Attrahitur vinctus, præſentatúrque furenti
Beſſus Alexandro, penitùs velamine demto
Nudus, & inſerta collo, pedibúſque catena.
Quem rex intuitus flammato lumine: Cujus
Beſſe feræ rabies, vel quæ ſuggeſſit Erynnis
Tam tibi grande nefas, ut promeritũ bene regẽ
Vincire auderes, regníque cupidine vitam
Et Patris, & Domini, violento claudere ferro?
Hæc ait, & fratrẽ Darij, quem corporis inter
Cuſtodes primum, terrarum Everſor, habebat,
Accivit, vinctúmque pedes, & brachia, Beſſum
Tradidit, ille ſacram longis cruciatibus illi
Eripiens animam, ſtygias ad ſacra ſorores
Advocat, *b* & placat fraternos ſanguine manes,
Affixúmque cruci, jubet ire ad tartara Beſſum.
Exitus hic Beſſi, qui dum conſcendere tentat,
Labitur: imperiũ dum quęrit, & *impetrat*, *c* in ſe
Regreditur, domini ponens inſignia ſervus.
At Macedo dudum ſitienti pectore regnum
Affectans Scythiæ, pardis velocius agmen
Ad Tanaim transfert, qui vaſto gurgite Bactra
A regno

† Prælatus, qui præêſſe cupit, prodeſſe recuſat!

a conſumti--Philottæ. b *Convocat.* c *imperat.*

A regno Scythiæ dirimit, qui terminus idem
Europam, medijs Aſiámque interfluit undis.
Gens ea Sarmatiæ pars eſt, ſi priſca meretur
Fama fidem, montes & inhoſpita luſtra ferarum
Pro domib⁹, thalamíſq. colũt, queſtúmq. peroſi,
Contentíque cibis, quos dat natura, beatam,
Ambitione ſacra, nolunt corrumpere vitam:
Dúmque ſuper Tanaim metatus caſtra pararet
Navigium Macedo, fluvium quo ſole ſequenti
Tranſponendus erat, Scythicis bellator in oris:
Ecce peregrino, Macedûm tentoria, cultu
Horrida Cornipedũ bis deni terga premẽtes
Intravêre viri, Regi *a* mandata ferentes.
Quorum qui reliquis fuerat maturior ævo,
Intuitus Regem: Cupido ſi corpus haberes
Par animo, dixit, mentíque immenſa petenti,
Vel ſi, quanta cupis, tantum tibi corporis eſſet,
Non tibi ſufficeret capiendo maximus orbis,
Sed tua mundanas menſura excederet oras:
Ortum dextra manus, occaſum læva teneret,
Nec *b* contentus eo, ſcrutari & quærere votis
Omnibus auderes, ubi ſe mirabile lumen
Conderet, & ſolis auderes ſcandere currus,
Et vaga depulſo moderari lumina Phœbo:
Sic quoque multa cupis, quæ non capis, orbe ſubacto,
Cùm genus humanũ ſuperaveris, arma cruent⁹
Arboribus, contráque feras, & ſaxa, movebis.
Montanáſq. nives, ſcopulíſq. latentia monſtra

a Regis. b *non.*

Non intacta ſines, ſed & ipſa carentia ſenſu
Cogentur ſentire tuos elementa furores.
An neſcis longo quod provocat æthera ramo
Arboreum robur, firma radice, ſuperbum,
Quódque diu crevit, hora extirparier una?
Stulto, qui fructum dum ſuſpicit, arboris altum
Non vult metiri; videas, ſublime cacumen
Prendere dum tendis (poſtquam comprenderis illud)
Cum ramis ne fortè cadas: avium fuit eſca
Parvarum quandóque leo, rex ante ferarum.
Ferrum cuncta domans, átque omni durius ære
Conſumit rubigo vorax; ſub cardine Phœbi
Tam firmum nihil eſt, cûi non metus eſſe ruinæ
Poſſit, ab invalido. quis non dum navigat orbé
Debeat occaſum, mortíſque timere procellam?
Quid nobis tecum? non infeſta vimus armis,
Contigimúsve tuam, facturi prœlia, terram.
Qui ſis, unde trahas genus, ad quid miſſus, & unde?
Ignorare Scythis liceat fugientibus arma,
Et ſtrepitus hominum, nemorúmque colentibus antra.
Libera gens Scythiæ nihil appetit ulterius, quàm
Prima parens natura dedit, de munere cujus
Nec cuiquam ſervire poteſt, nec, ut imperet, optat:
Eſſe ſui juris hominem, ſua, ſéque tueri,
Contentum eſſe ſuis, alienum nolle, beatum
Efficiunt:

Efficiunt: ergo [a] ſi quid quæſiveris ultra,
Excedunt tua vota modum, finémque beati:
Nec [b] tamen ignores mores, gentéſq. Scytharum;
Sunt armenta Scythis, vomis, ſcyphus, haſta, ſagitta:
Vtimur his rebus, & amicos inter & hoſtes.
Dîs vinum in ſacra patera libamus, amicis
Parta labore boum largimur farra, ſagitta
Eminus obruimus inimicos, cominus haſta.
Quæ te terra capit? quid ſufficiet tibi? Lydos,
Cappadoces, Syriam domuiſti, Perſida, Medos;
Bactra ſubegiſti, nunc tendis victor ad Indos.
Prô pudor! ad noſtras pecudes extendis avaras
Inſtabiléſque manus, & cùm tibi regna miniſtrent
Omnia divitias, tibi pauper, inópſque videris.
Quid tibi divitijs opus eſt? quæ ſemper avaris [c]
Eſuriem pariunt, quantò tibi plura paraſti,
Tantò plura petis, & habendis acriùs ardes:
Sícque famem faciens, defectum copia nutrit.
Succurrítne tibi, quã longo tempore Bactra
Te teneant? populum hunc dum ſubjicis, ille rebellat,
Naſcitur ex bello victoria, rurſus ab illa
Surgunt bella tibi, Tanaim tranſibis, ut hoſtes
Invenias, Scythiámque tibi, quæ libera ſemper,
Subjicias, ſed noſtra tuis velocior alis
Paupertas, totius opes exercitus orbis

a *igitur.* b *Non.* c *avaro.*

Et prędam, vehit iſte tuus: nos pauca trahentes,
Vnde magis celeres hoſtes *a* levitate fugamus,
Et fugim⁹, cũ verò Scythas procul eſſe remotos
A te credideris, intra tua caſtra videbis,
Cúmq. capi faciles, captóſq. *b* putaveris hoſtes,
Elapſi effugient rapido velociùs Euro:
Nulla Scythas inopes opulentia, nulla cupido
Allicit, hoc hominum genus oppida ſpernit, & urbes,
Et deſerta colit, humani neſcia cultûs.
Proînde manu preſſa digitíſq. tenere recurvis
Fortunã memor eſto tuã, quia lubrica ſemper,
Et levis eſt, numquam poterit *c* invita teneri.
Conſilium ergo ſalubre ſequens, quod temporis offert
Gratia præſentis, dum proſpera luditur à te
Alea, dum ſceleris fortunæ Numina nondum
Accuſas, impone modum felicibus armis,
Ne rota fortè tuos evertat verſa labores.
Veſtri *d* fortunam pedibus dixêre carentem,
Pennatáſq. manus, & habentẽ brachia, pingunt.
Ergo manus ſi fortè tibi porrexerit, alas
Corripe, ne rapidis, quando volèt, avolet alis.
Denique ſi Deus es, mortalibus eſſe benignus,
Et dare quę tua ſunt, nũquã *e* ſua demere debes.
Si ſimilis nobis homo, te debes reminiſci
Semper id eſſe, cp es; ſtultũ eſt, horũ meminiſſe
Ex quibus ipſe tui es oblitus; habebis amicos,

Bella

a *parili.* b *captóſve.* c *numquámque poteſt.* d *Noſtri.* e *non quæ.*

Bella quibus non intuleris; fortiſſimus *a* inter
Aequales, intérque pares, eſt nodus amoris;
Aequales ſunt, ſive pares, qui nec tibi cedunt,
Nec ſeſe excedunt, hi ſunt, qui nulla cruentis *b*
Viribus inter ſe fecêre pericula Martis. *c*
Eſſe tibi caróſne putes, *d* quos vincis amicos?
Ante feret tellus ſtellas, Septémque Triones
Abluet Oceanus, & ſiccum piſcis amabit,
Quàm ſervi ad dominũ ſit veri nodus *e* amoris:
Inter eos nulla eſt concordia, nam licet extra
Pax prætendatur, odio confligitur intus;
Pacem vultus habet, agitant præcordia bella. *f*
Sic ait, & *g* Macedo nihilo min⁹ agmine facto
Arma Scythis inferre parat, multóque labore
Flumine tranſmiſſo, collatis viribus, hoſtes *h*
Dejicit, & tandem, ſed non ſine cæde ſuorum,
Imperio Macedûm Scythiam ſervire coëgit.
Qualis in Alpinis annoſo robore ſaxis
Aſtra petens abies, multóſque inflexa per anno
Adflatus Euri, Zephyrum contemſit, & Auſtrũ,
Quam ſi fortè ſuo Boreæ de more fatiget
Spiritus, & toto tundat ſimul aëra niſu,
Nil rami veteres illi, nil horrida muſco
Robora ꝓficient *i* ſua, quo minùs obruta vento
Corruat, & prono tellurem vertice pulſet.
Sic licet Aſſyrios, Medorum, & Perſidis arma
Fregiſſent, tamen ut Boreæ glacialibus alis

H 6 Ocyor

a *firmiſſimus.* b *cruenti.* c *mortis.* d *Eſſe cave, tibi ne credas, quos--* e *nexus.* f *bellum.* g *at.* h *hoſtem.* i *proficiunt.*

Ocyor incubuit, & acerbior ille cruentus
Fatorum Gladius, terrarum publica peſtis,
Magnus Alexander, confractis viribus, illi
Succubuêre Scythæ, *a* Superos, & fata ſecuti.
Hunc ubi finitimas *b* diſperſit fama triumphum
Garrula per gentes, extemplo corda pavorem
Hauſerunt ſubitum, totúſque perhorruit orbis,
Et matutino quæ ſunt loca ſubdita Phœbo:
Quippe Scythas duris infractos *viribus antè*,
Audierant nuper Macedûm ditione teneri. *c*
Non animi virtute pares, non viribus æquos
Credebant aliquos mundo ſupereſſe potentes,
Cùm cecidiſſe Scythas invictos antè, viderent.
Vnde jugum Macedûm multi ſubiêre volentes.
Non magis arma ducis homines movêre, ſuóque
Subiecêre jugo, quàm quòd clementer agebat
Cum victis, etenim quos Magnus robore vicit,
Vinxit *d* amore ſibi, nec durus eis, nec avarus
Exactor, captos precibus, gratíſque remiſit,
Abſolvítque reos, ut facto oſtenderet iſto,
Se non ex iræ ſtimulis, cum gente feroci,
Sed de virtutum motu certamen inîſſe.

CAPI-

a *Viri fortunam &c.*— b *vicinas.* c *ſubactos.* d *Iunxit.*

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI IX.

IN nono Magnus collatis viribus Indos
Turbidus aggreditur; ſed fata, Deóſq. moratur
Armipotens Porus: Specialis ſtenda duorum
Mors juvenum planctu, partem turbavit utrámque.
Magnus ut hoſtilem a tenuit cum milite ripam;
Concurrêre b acies, ſed fracto deniq. Poro,
Franguntur reliqui, cum toto Oriente, tyranni.
Saltº Alexandri mirabilis; Agmina Grajûm
Seditione movet; mirabiliúſque ſtupendæ
Propoſitum mentis, nova mittit in arma cohortes.

a hoſtiles— ripas. *b* Succurrêre.

ALE-

ALEXANDRIDOS

LIBER IX.

ULtima terribiles Macedûm ſenſura tumultus
India reſtabat, multo ſudore domanda,
Et gravibus bellis, quam dum petit ille Deorũ
Aemulus in terris: Clytus, * *Hermolaus*, & ejus
Doctor (Ariſtoteli præter quem nemo ſecundus)
Extremum clausêre diem, documenta futuris
Certa relinquentes, etenim teſtatur eorum
Finis, amicitias regum non eſſe perennes.
India tota ferè naſcenti ſubdita Phœbo,
Eoum ſpectat, audaci vertice, tractum;
At qua parte ſitum Libyes deſpectat, & Auſtrũ,
Altiùs erigitur tellus, & in æthera tendit:
Cetera plana jacent, ubi magni nominis, à ſe
Caucaſus emittit rapidis occurſibus amnes.
Sed reliquis, à quo ſortita eſt India nomen
Indus frigidior; Auſtrali parte, jugoſis
Montibus invehitur, directo gurgite, Ganges,
Totius fluvijs Orientis major, uterque
Turbid⁹, extenſis Rubrũ mare verberat undis.
Robora multa ſolo radicitus eruta, magna
Abſorbet cum parte ſoli: ſi fortibus undis,
Molle

Molle ſolum reperit, ſtagnat, tellúſq. fluentum
Inſula facta bibit, intercipit *hîc Aceſinem*
In mare manantem, magnis occurrit uterque
Motibus, & rapido inter eos colliditur æſtu. *a*
Præterea, volucri famæ ſi creditur, aurum
Illa fluenta vehunt, gemmas, & cetera, quę ſunt
Vlteriùs ſolito noſtris pretioſa diebus.
Gentibus Eois hinc eſt opulentia, námque
His ubi vulgavit ditatos mercibus Indos
Fama loquax, toto celeris diſcurrit *b* ab orbe
Natio, ridentes gemmas emtura, rubentis *c*
Purgamenta freti, quæ parvi ponderis in ſe
Sola ſibi fecit hominum pretioſa cupido. *d*
Ergo ubi Pellęum, prolem Iovis, omnia mundi
Regna flagellantem, Macedûm virtute, ſuíſque
Finibus appulſum ſtupefactis auribus Indi
Accepêre duces, coëunt formidine merſi, *e*
Muneribus placare ducem, *f* tradúntq. refertas
Divitijs urbes: Sed in illis maximus oris
Solus Alexandro, magno conamine, Porus,
Obvius ire parat; veluti cum parte revulſa
Alpini lateris ruit alta per ardua *g* rupes,
Obvia confringens ſinuoſo turbine ſaxa,
Si verò ſtygios penetrans radice receſſus
Inſtar ei montis occurrit ſaxea moles,
Fit fragor, & magnis confligunt motibus ambo.
Audit Alexander armato milite Porum
In-

a *ictu* b *decurrit.* c *nitentis.* d *libido.* e *miſta.* f *deum.* g *avis.*

Hoc ego mente diu tacita, Diis testib⁹, inquit,
Concepi, sed iam mora nulla, feramur in hostes,
Contenti levibus armis; nec plura locuti
Accincti gladiis, rapidos mittuntur in amnes.
Lancea ponè natat, ducibus committitur istis
Multa manus fluvio, quos ut vicina recepit
Insula, confusis resonat clamoribus æther;
Nã prędicta frequés loca jam possederat hostis:
Fit gravis occursus Indorum; grandinis instar
Tela volant, multásq. ferunt *a* per inania mortes.
At * *Symachus* qui fortè prior transnaverat, hostes
Educto mucrone petit, sociúsque * *Nicanor*
Multo contendit vestire cadavere terram.
Iámq. satis telis *b* factum, iam tela rubebant
Martia, purpureis distincto flumine guttis,
Iam poterãt juvenes merita *c* cũ laude reverti;
Sed nullo contenta modo est temeraria virtus.
Dúmque triumphatis insultant hostibus, ecce
Occultè subeunt plures morientibus, Indi.
Hîc dolor, hîc planctus, Grajum, Macedûmque ruinę.
Sternitur Androgeos, regum generosa propago,
Occumbunt clari titulis, ter quinq. Quirites,
Quos longo gemuit ereptos *d* Græcia luctu;
Soli restabant, animo, non sanguine fratres
Grajugenæ, vitæ socij, mortísque futuri,
Quos ubi telorum pressit circumfluus imber,
Menti-

a *ferunt.* b *gladiis.* c *mira.* d *electos.*

Mentibus attonitis hæsere, quid esset agendum?
Nã neq. tela viris, neq. lancea, quippe minutim
Vtraq. fracta *a* jacent, ergo quæ sola supersunt
Arma, movét gladios, raptímq. ferũtur ĩ hostes.
Sed reprimunt gressus teneris hęrẽtia membris
Spicula, nec Martis opus exercere dabatur
Cominus, ergo viri, quia jam suprema minari
Fata vident, orat, ut præmoriatur uterque,
Occumbátq. prior, socióque superstite, cujus
Cernere funus erat letho crudelius omni.
Objiciunt igitur sibi se, certántque vicissim
Alterius differre necem, dum se objicit alter.
Dum tamẽ hic illum, dúmq. istũ protegit ille *b*
Ecce giganteis abies excussa lacertis
Advolat, & mediis conatibus *c* arctat utrúmq.
Affigítque solo, sic indivisa juventus
Cuspide nexa jacet, sed nec diuturniùs *d* ipsa
Morte resedit amor, amplexus inter, & inter
Oscula decedit, moriénsque suâ, socijque
Morte perit duplici, resoluto corpore tandem
Transit *e* ad Elysios, angusto tramite, campos.
Erexit Pori victoria visa suorum
Indomitum pectus, nec desperare coëgit
Regem *f* Eversorem, contemptorémq. perîcli
Omnis, Alexandrum, sed quà sibi transitus arte
Ad Porum pateat, tacito sub corde volutat.
Attalus unus erat, inter tot millia, regi
Persimilis, facie referens & corpore Magnum;
Vesti-

a *sparsa iacent--igitur.* b *alter.* c *connexibus.* d *diuturnus in ipsa.* e *Tendit.* f *Regum.*

Veſtibus ornari rex imperialibus illum
Imperat, ut ripam teneat, ſpeciémque videndi
Exhibeat Poro, regem ceſſare, nec eſſe
Vltra ſollicitum, quâ tranſitus arte paretur:
At Rex præter aquã, Macedûm ſtatione relicta,
Longiùs abſceſſit, paucis, ut falleret hoſtem,
Contentus ſocijs: animoſum Numina magni
Propoſitum juvêre Ducis: nam fuſa *a* per orbẽ
Involuit cæcis nubes elementa tenebris,
Tantáque ſubjectas tenuit *b* caligo cohortes,
Alter ut alterius vix noſceret ora loquentis:
Hæc nubes alijs terroris origo fuiſſet,
Cùm foret ignotum claſſis ducenda per æquor:
Sed cùm terreret alios obſcurior aër,
Confiſus Macedo, ſua tamquam occaſio noctem
Inducat, primam quâ vectabatur in undas
Imperat expelli *c* ſubducto remige navim.
Nec mora, certatim fluvio commiſſa Quiritûm
Turba ducẽ ſequitur, ripæque appulſa carenti
Hoſtibus, arma capit, armatáq. fertur in hoſtẽ.
Porus adhuc aliam, quam cæperat antè tueri,
Spectabat ripam, quâ regis veſte coruſcans
Attalus inſtabat: *d* cùm Poro nuntius adfert:
Rectorẽ Macedûm, & regni *e* diſcrimen adeſſe.
Mox ubi lucidior excuſſit nubila mundus,
Atque adverſa phalanx, Phœbo percuſſa refulſit,

Ex-

a *fuſca.* b *texit.* c *impelli.* d *adſtabat* e *rerum.*

Extemplò viſus, equitum bis millia bina
Hoſtibus objecit Porus, centúmque cruentis
Plauſtra referta viris, qui tela ſimillima nimbo
Latè ſpargentes gemitum, *a* mortémque pluebant.
Sed quia perfuſi terram violentia nimbi
Mollierat, nec erat equitabilis area campi,
Mole graves *b* currus, molli tellure, lutóque
Hęrebant, & erat minùs utilis uſus equorum.
Econtra Macedo ſolita levitate, per Indos
Strenuus invehitur, ſequitur levis ala ruentem,
Atque exſerta manus; oritur confuſio vocum,
Et lituûm clangor, ſed ab illa tympana parte
Caſtigata ſonant, fervent hinc inde ruentes
In mortem cunei, mortalia fila ſorores
Sufficiunt vix nere duæ, quæ tertia rupit. *c*
Primus Alexandro laxis occurrere frenis
Auſus, anhelantem *d* ſtimulis elephanta fatigans
Oppetit Enachides, *e* haſta cõfoſſus Hiulton, *f*
Perque tot objectos invictus & impiger hoſtes
Ad Porum molitur iter, Mavortius heros:
Quem, velut exſtantem ſubjectis mœnibus arcem,
Vt procul aſpexit, elephantis terga prementem;
Inveni tandem, dignúmque ſtupore, meóque
Par animo diſcrimen, ait. Res ecce gerenda eſt
Cum monſtris mihi, cúmq. viris illuſtrib⁹ und.
Dixit

a *gemitus.* b *gravi.* c *rumpit.* d *cunctantem.* e *Inachides.* f *Hyulcon.*

Dixit & in lævum flexit *a* veſtigia cornu,
Quà gravior belli, Poro pugnante, tumultus
Aëra vexabat, ſequitur bellator Ariſton,
Polydamáſque ruit, ruit ictus Ariſtonis enſe
Rubrius, & proprio *rubefecit* ſanguine terrã.
Polydamanta ratus prolixo evertere conto,
Candaceus, volucri prævent' *b* arundine Glauci
Oppetit, & terræ moriens immurmurat udæ.
Iámque Argiva phalanx medium perruperat agmen
Indorum, & primis labefactis viribus, Indæ
Nutabant acies, cùm Porus in agmen equeſtre
Iuſſit agi, magnis elephantes turribus æquos.
Sed tardũ hoc animal, & pæne immobile greſſu,
Nec volucres curſus æquare valebat equorum:
Ergo levis Macedûm manus occurrebat, & hoſte
Percuſſo, refugis ictus vitabat habenis,
Sed neque barbaricis, Martem exercere, ſagittis
Fas erat, arc' enim gravis, atq. ingens, niſi primũ
Imprimeretur humo, niſi curvaretur ab imo,
Non poterat flecti. jámque aſpernantibus Indis
Imperium Pori, quod fit titubantibus alis
Cùm ducis imperio metus acrior imperat, illi
Extenuare aciem, turmas hi jungere, rurſus
Stare iubent alij: nec erat de millibus unus,
In medium qui conſuleret: tamen agmine Por'
Diſpoſito rurſus, diſperſa recolligit arma,
Terribiléſque oculis elephantes objicit hoſti.
Nec minimũ Grajis monſtra incuſſere pavorẽ *c*

Nec

a terquet. b *præcinctus.* c *timorem.*

Nec ſolùm barritus equos, ſed & horrifer aures
Moverat humanas, tremulúſque expaverat aër.
At *a* jam terrificus turbaverat agmina laxis
Ordinibus ſtridor, & jam mandare parabant
Terga fugæ modò victores: cùm Magnus inertes
Corripiens Macedũ cuneos, equites Agrianos,
Et Thracas, in monſtra iubet convertere greſs'.
Extemplo redeunt animi, poſitóque timore
Mortis, in adverſo crevit certamine virtus.
Evacuat *b* pharetram manus, & fatalis arundo
Non ſine morte *c* volans, homines & monſtra cruentat:
Dúmq. avidi quidã nimis incautíq. *d* ſequuntur,
Obtriti pedibus elephantûm, certa relinquunt
Defuncti documenta ſuis, ut protinus inſtent.
Anceps pugna diu Macedûm fuit, haud ſine multa
Sanguinis impenſa, donec vibrare ſecures
Cæpêre unanimes, ſolidóſque pedes elephantũ,
Informéſque artus, *e* falcato cædere ferro;
Ergo fatigati jaculis, tandémque cruentis
Preſſi vulneribus, uno ſimul impete vecti,
Vectoréſque ruunt. tunc verò exercitus amens
Terga metu comitante fugit, Porúmque ſerentẽ
Miſſilium nimbos, & ab alto culmine monſtri
Spicula fundentem, medio velut æquore ſolum
Deſtituêre ſui: ſed cùm premeretur *f* ab omni
Parte laceſſitus hinc inde, novémque fatiſcens

Vulne-

a Et. b *Exhauſit.* c *cade.* d *incautéque.* e *manus.* f *peteretur.*

Vulneribus lacer, inſpiciens auriga tyrannum
Languentem membris, ſtimulis elephanta fatigat,
Inque fugam vertit; profugo par fulminis, inſtat
Ira Dei Macedo, ſed dum fugit imbre cruento
Telorum confoſſus obit, genibúſque caducis
Rege magis poſito, quàm fuſo, nobilis ille
Procubuit * *Bucephal*, qui tanto Principe ſolo
Solus erat dignus, cujus de nomine dictam
Tempore pòſt parvo, Pellæus condidit urbem.
Rex igitur dum mutat equum: Porúmque, ſuóſque
Tardiùs inſequitur. ſed frater Taxilis, Indis
Qui præerat, rex ipſe quidem, ſed deditus illi,
Quem dederat mundo regem fortuna, monebat
Sollicitè Porum, fortunæ ut cederet, útque
Tam celeri, tam propitio ſe crederet *a* hoſti:
At Porus, quamquã marceſcens corpore toto,
Deficeret ſanguis, fauſto tamen auſpice, notam
Excitus ad vocẽ; Num *b* tu, prô dedecus! inquit,
Taxilis es frater? qui transfuga méque, ſuúmque
Prodidit imperium? Dixit, telúmque, quod unũ
Nondum corruerat manibus, contorſit in hoſtẽ,
Quod medio juvenis exceptum pectore, tergũ
Rupit, & æterno ſopivit lumina ſomno;
Séque fugæ rurſus commiſit: ſed fera multis
Saucia vulneribus *c* penitus defecit, eúmque
Hoſtibus objecit peditem, Magnóque ſequenti.

Qui

a *dederet.* b *non.* c *miſſilibus.*

Qui ratus extinctum ſpoliari nobile corpus *a*
Imperat, at morſu ſpoliantes cæpit amaro
Attentare *b* elephas, rurſúſq. imponere tergo *c*
Semineçem, donec multis turgentia telis
Interiùs pepulêre foras vitalia vitam.
At Rex, cùm *d* Porum, quem iam credebat Averni
Immiſtum populis, erecto lumine vidit
Attollentem oculos, odium clementia vicit:
Et: Quæ Pore tuos, inquit, clementia ſenſus
Ebria pervertit? ut cùm tibi nota mearum
Rerum fama foret, tu *e* tanto perdite faſtu
Auderes mihi collatis occurrere ſignis?
At Porus: Quia quæris, ait, reſpondeo tanta
Libertate tibi, quantam mihi Magne dediſti
Quærendo priùs: Antè malũ certaminis hujus
Nemo erat in terris, quẽ poſſe reſiſtere, quémve
Cenſerem mihi Marte parem, vel mente, meámque
Vim nôram, & meritum, nondũ tua fata, tuáſq.
Expertus vires, ſed quàm me fortior eſſes,
Eventus belli docuit, tibi verò ſecundus
Non minimùm felix videor mihi, ne tamen iſto
Attollas animum caſu, quia viceris ipſe.
Exemplum tibi ſum, qui cùm fortiſſimus eſſem,
Fortius inveni, ne dixeris eſſe beatum
Qui, quo creſcat *f* habet: niſi quo decreſcere poſſit

I Non

a *pectus.* b *Infeſtare.* c *dorſo.* d *ut.* e *in.* f *creſcit.*

Non habeat, ſatius eſt non aſcendere, quàm poſt
Aſcenſum regredi, meliùs non creſcere, quàm poſt
Augmentum minui, graviùs torquentur avari
Amiſſi memores, quàm delectentur habendo.
Prôinde tui *a* curſûs frenum moderare, caduca
Sunt bona fortunæ: ſtabilis *b* ignara favoris.
Miratur Macedo fortunæ turbine Regem
Infractũ, victúmq. animum victoris habentem.
Ergo refrenata mutati pectoris ira,
Contra ſpem procerum, curavit prodigus ægrũ,
Curatum fovit, confirmatúmque benignè
Inter amicorum cætus, numerúmque recepit.
Largiùs exhibuit, dilatavítque prioris
Imperij metas, tantóque exceptus honore
Eſt hoſtis, quantum ſibi vix ſperaret amicus.
Poſtquam magnanimus Macedûm victricibus armis
Succubuit Porus, ſuccumbere neſcius antè,
Elatus Macedo, cui vix, cedentibus aſtris,
Prodiga tam celebrem dederat fortuna triumphum.
Quo *famulante c* ſibi fines Orientis apertos
Cenſebat, laxis properè feſtinat habenis,
Orbis in extremas convertere prœlia gentes,
Oceaníque ſuis populos adiungere caſtris.
Ocyor ergo Notis, Indos, extremáque mundi
Climata ſubjiciens, populos, regéſque pererrat,
Nec minùs humanis portenti mentibus infert,
Ter-

a *tuos curſus freno.* b *ſtabiliſq.* c *mediante.*

Terroríſve minùs nocturni fulminis *a* igne,
Quem ſequitur fragor, & tractæ colliſio nubis,
Et vaga, pallentem motura tonitrua mundum,
Mentem præteritæ memorem terrentia culpæ.
Auſa tamen fatis, Macedúmq. reſiſtere famę
Gens Sadracarum *b* validis *c* ſe mœnibus urbis
Incluſit, dubio metuens ſe credere Marti.
Aptari ſcalas jubet, & cunctantibus alis *d*
Primus in oppoſitum galeato vertice murum
Invadit *e* Macedo, ſed erat locus arctus, ut ipsũ
Vix caperet murus: Sic ergo ſuprema tenebat
Vt magis hęreret, quàm ſtaret, cùm tamen ipſe *f*
Mille citaretur jaculis è *g* turribus unus,
Nec Macedũ quiſquã gradib⁹ ſuccedere poſſet,
Quippe aſcendẽtes removebat ab aggere miſſ⁹
Miſſilium turbo, tandem diſcrimina, vímque
Telorum vicit *h* pudor, & confuſio frontis.
Nam mora ſubſidii poterat compellere lenti,
Dederet ut ſeſe, vel morti fortè vel hoſti.
Feſtinant ergo *i* certatim aſcendere, vitæ
Pignore poſtpoſito, ſed feſtinando morantur
Auxilium: nam dum certant evadere, *k* ſcalas
Plùs onerant, quib⁹ effractis, ruit omnis ab alto
In ſe lapſa manus, & deſperare coëgit
Spem Macedûm Magnus, quem ſolum ſtare videbant,
Tamquam in deſerto fuerit deſertus ab illis,

a *fulguris.* b *Curt. Oxytracarum.* c *valida.* d *illis.* e *Evaſit.* f *ille.* g *ex.* h *vincit.* i *igitur.* k *invadere.*

Iámque manus, clypeum quæ contorque-
bat ad ictus,
Lassa minabatur defectum, jámque monebant
Clamantes socij, celer ut resiliret, ut *a* ipsum
Exciperent: cùm rex ausus, mirabile dictu,
Atque fide majus: saltu se præpete, dira
Barbarie plenam præceps immisit in urbem,
Indignum reputans divino schemate Princeps,
Tot clarus titulis, si tergum ostenderet hosti.
Quęritur an fortis facto, an temerarius isto
Rex fuerit? sed si contraria iungere cures:
Et fortis fuit, & facto temerarius isto.
Cúmque capi vivus posset, perimíve priusquam
Surgeret, excussit fortuna potenter utrúmque,
Et *b* miro miranda modo protexit alumnum.
Sic etenim corpus Macedo libraverat, ut se
Exciperet pedibus: stans ergo lacessere pugnam
Cæpit, & à tergo, ne posset ab hoste necari, *c*
Magnipotens fortuna duci *d* prævideratantè.
Stabat enim laurus annoso stipite, tamquam
Nata ducem Macedûm vetulis defendere ramis.
Cujus *e* ut applicuit trunco insuperabile corp⁹,
Vltio cælestis clypeum circumtulit, ictus
Telorum excipiens, cúmque omnes eminus unum
Impeterent, propiùs accedere nemo, manúmve
Conferre audebat, celeberrima fama verendi
Nominis, edomitum jam dilatata per orbem
Pro

a *&*. b *Sed*. c *moveri*. d *viro*. e *Huius*.

Pro duce pugnabat, & desperatio magnæ
Virtutis stimulus, & honestæ occasio mortis:
Sed clypeum jam missilium perfoderat imber,
Fractáque plangebat saxorum turbine *a* cassis,
Lubrica succiderant *b* genua, & labefacta laboris
Pondere continui, vix sustentare valebant
Egregium corpus; quod cùm spoliare pararent
Qui stabant propiùs, hos sic mucrone recepit
Magnus, ut ante ipsum, vita fugiente jacerent
Exanimes gemini, quorum sic terruit omnes
Sadracas obitus, ut nemo lacessere deînceps
Cominus auderet, collato robore, Magnum.
Ille tamen genib⁹ exceptus *c* corp⁹, ad omnes
Ictus expositum non ægrè, tigridis instar,
Ense tuebatur, donec per inane sagitta
Accelerans, latus in dextrum, scelus ausa, cucurrit;
Cujus ad introitum, crudo de vulnere tantum
Sanguinis emicuit, ut rex tremefact⁹, & amens,
Non posset telum nutanti evellere dextra.
Exangues igitur afflicti corporis artus
Applicuit lauro moribundus, & arma remisit.
Accurrens *d* alacer, jaculũ qui miserat, Indus,
Exanimem credens regem, spoliare parabat.
Quem simul ac sensit, corpus regale profana
Attrectare manu Macedo; Prô dedecus, inquit,
Nonne *e* Ducẽ Macedũ nosti? nec plura locut⁹

a *telorum grandine*. b *conciderant*. c *excepit*. d *decurrens*. e *méne*.

Languentem revocans animum, nudum latus hostis
Subjecto mucrone fodit, *a* jungítque duobus
Exanimem *b* sociis: Talẽ decet ire sub umbras,
Inquit Alexander, talis mihi nuntius esto.
Dixit, & ut moriens invictus dimicet antè,
Quàm sacer in tenues erumpat spiritus auras,
Se clypeo, & lauri ramis attollere tentat;
Sed neque sic proferre potens venerabile corp⁹
Poplite succiduo rursum procumbit, & hostem
Provocat, exserto si quis confligere telo *c*
Audeat, & tantæ spolium sibi *d* tollere palmæ.
Tandem alia muri vestigia parte secutus
Peucestes, pulsis propugnatoribus urbis,
Impiger irrumpens aditus & claustra, retecto
Ense supervenit, tremulo quem lumine postquã
Intuitus Macedo, jam non solatia vitæ,
Sed mortis socium ratus adveniſſe, tepenti
Excepit clypeo corpus, subit inde * *Timæus*,
Deînde * *Leonatus*, & Ariston, *e* omnibus isti
Indis oppositi, *f* regem defendere totis
Viribus ardescunt, *g* sed dum tot millia soli
Rejicerent, cecidit prẽclarus *h* Marte * *Timæus*:
Peucestéque gravi capitis discrimine læsus,
Deînde * *Leonatus*, armis jacuêre remissis
Ante pedes regis, jam spes in Aristone solo
Vnica restabat, sed & ipse ruentibus Indis
Saucius, haud poterat tantos inhibere furores.
Interea

a *ferit*. b *Exanguẽ*. c *ferro*. d *sic*. e *Curt. Aristonus*. f *exposiți*. g *ardebant*. h *præclaro*.

Interea cecidisse ducem, intra mœnia, rumor
Pertulit ad Græcos, alios tam dura timore
Fregisset, sed eos animavit fama, perîcli
Totius immemores, murum fregêre dolabris,
Molitíque aditum, spreto discrimine mortis,
Per murum fecêre viam, perit obvia passim
Turba, cadit sine quo delectu sexus, & ætas
Omnis, Alexandro mortis, seu vulneris auctor
Creditur, occurrit quicumq, nec inprobus iram
Deposuit gladius, donec supereſſe ruinæ
Desiit, & dextræ ferienti defuit hostis.
Nec mora, concurrunt avidi curare jacentem
Pellæum Proceres, referúntque in castra Deorũ
Invidiam, cujus nudato vulnere, magnus
Inter doctores medicâ Critobulus *a* in Arte
Comperit hamata percussum cuspide regem,
Non *b* posse educi, nisi vulnus docta secando
Augeret manus, & ferrum, multúmque cruoris
Ne traheret fluxum, cuspis retracta, trementi
Mente verebatur; Igitur cum fata videret,
Si malè curaret Regem, sibi tristè minari,
Inque suum reditura caput mala, pectore stabat
Attonito, quẽ Rex trepidũ ut percepit amictu
Siccantem *c* lacrymas, & captum mente: Quid, inquit,
Exspectas (cum sit hoc insanabile vulnus)
Me saltem lento moriturum *d* absolvere letho?
Cúmque mihi possis celeri succurrere morte,

a *Curt. Critobolus*. b *Nec*. c *Celantem*. d *periturum*.

An metuis ne sis fati reus hujus? at ille
Sive nihil metuens tandem sibi, sive timorem
Dissimulans, supplex oravit, ut ipse tenendum
Præberet corpus, teli dum velleret hamos.
Quippe levem *ad* motum quantumlibet adfore vitæ
Non leve discrimen. Non est, ait ille, decorum
Vinciri regem, *non est*, Critolae, teneri.
Libera sit regis, & semper salva potestas.
Sic ait, & quod vix auderes credere, corpus
Præbuit immotum, neque *a* vultus signa doloris
Contraxit, rugas; sed abacta cuspide postquam
Largior erupit *b* patefacto vulnere sanguis:
Offudit *c* caligo oculos, animúmque labantem
Suspendit tant⁹ dolor, ut moribundus, ab illis *d*
Qui circumstabant, vix exciperetur amicis.
Quod simul acceptum est, oritur per castra tumultus
Flebilis, & Macedûm ruit in lamenta juventus,
Confessi se omnes unius vivere vita.
Nec priùs obticuit clamor, quàm pollice docto
Restrinxit fluxum *medicus medicantibus* herbis.
Tunc demum somno licuit succumbere Magno. *e*
Tunc demum accepta regis per castra salute,
Exsule mœstitia, turmas statuêre per omnes
Pro-

a *non*. b *emicuit*. c *Suffudit*. d *ipsis*. e *Magnum*.

Prodiga lætitiæ positis convivia *a* mensis.
Qualis in Aegęo, Borea bacchante, Profundo
Exoritur clamor, cùm fracta puppe magister
Volvitur in medios immerso vertice fluctus;
Fit fragor, & similem timet unusquísque ruinam,
Séque omnes anima periisse fatentur in una,
Si tamen incolumem, revocare tenacibus uncis
Ad *b* clavum revocare *c* queant, sonat aura tumultu
Lætitiæ, & primùm vincunt nova gaudia luctũ.
Postquam, Pellæi curato *d* vulnere, pauci
Effluxêre dies, cùm nondum obducta cicatrix,
Posse videretur graviorem gignere morbum,
Impatiens tamen ille moræ, parat arma repôstis
Gentibus Oceani, & celeres inferre sarissas.
Perdomitóque sibi nascentis cardine Phœbi,
Quærere nescitum Nili mortalibus ortum,
Regibus Indorum Poro, Abisaríque, *e* juvante
Taxile, navigij mandatur cura parandi.
Rumor ut attonitas implevit militis aures,
Cúmque fatigati, regísque, suaéque saluti
Consulerẽt proceres, cuncti velut agmine facto
Conveniunt simul, & *Craterus generosus* ad ipsum
Vota precésque ferens; Tua, Regum maxime, virtus
In-

a *sollemnia*. b *Et*-- c *reparare*. d *curando*. e *Curt. Abiasares*.

ЕДИНБЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Inquit, & eſuries mentis, cûi maximus iſte
Non ſatis eſt Orbis, quẽ proponunt tibi finem?
Vel quem ſunt habitura modum? tua ſi tibi vilis,
Vt nunc eſt, vel cara minùs, pretioſa tuorum
Sit ſaltem tibi Magne ſalus, gens omnis in iſtos
Conſpirat jugulos, lateat ſub claſſibus æquor:
Cuncta venenatos acuant animalia dentes,
Quælibet occurrat ignoto bellua vultu,
Omnibus objice nos terræ, pelagíque periclis,
Dummodo te ſerves, dum tu tibi parcere cures.
Ad nova tendentes ſemper diſcrimina, quis nos
Invictos toties poterit præſtare deorum.
Res ita ſe præbent, ut nulli fas ſit in uno
Semper ſtare gradu, ſed quis ſpondere deorum,
Audeat hoc, Macedûm diuturnum te fore ſidus?
Quis te præcipitem per mundi lubrica poſſit
Incolumem ſervare diu? cur te manifeſtis
Caſibus objicis? ut capias ignobile caſtrum?
Cùm labor & merces æqua ſibi lance cohærent,
In cauſſis paribus, reſpondent præmia damnis.
Dulcior eſſe ſolet fructus, majórque *a* ſecundis
Rebus, & adverſis majus ſolamen haberi.
Eſto tibi deînceps & nobis parcior in te,
Objice nos cuivis portento, ignobile bellum;
Degeneres pugnas, obſcura pericula vita.
Gloria quantalibet vili ſordeſcit in hoſte.
Indignum ſatis eſt, ut conſumatur *b* in illis
Gloria vel virtus, ubi multo parta labore
Oſtendi

a *melióque.* b *conſumantur.*

Oſtendi nequeunt. Eadé Ptolomæus, & omnis
Concio *a* cum lacrymis confuſa voce perorant.
Non fuit Aeacidę pietas ingrata ſuorum,
Atque ita: Non minimùm vobis obnoxius, inquit,
Haud ingrat' ero, non ſolùm, quòd ſcio noſtrã
Vos hodie, Proceres, veſtræ præferre ſaluti;
Sed quòd ab introitu regni, vel origine belli,
Erga me nullum pietatis opus, vel amoris
Pignus omiſiſtis, verùm non eſt mihi prorſus
Mens ea, quæ vobis, nec enim deſiſtere cœptis,
Aut bellum finire volo; non me capit ætas,
Sed neque me ſpatio ætatis, vel legibus ævi
Metior, excedit ævi mea gloria metas.
Hæc ſola eſt, veſtrum metiri qua volo regem.
Degeneres animi pectúſque ignobile, ſummũ
Credunt eſſe bonum, diuturna vivere vita,
Sed mundi Rex un' ego, qui mille triumphos,
Non annos vitæ numero, ſi munera rectè
Computo fortunæ, vel ſi bene clara retractem
Geſta, diu vixi. Thracas *b* Aſiámque ſubegi,
Proximus eſt mundi mihi finis, & abſque Deorũ
Vt loquar invidia, nimis eſt anguſt' hic Orbis,
Et terræ tractus, domino non ſufficit uni;
Quem tamen egreſſus, poſtquam hunc ſubjecero mundum,
En alium vobis aperire ſequentibus Orbem,
Iam mihi conſtitui; nihil inſuperabile forti.

a *Catus.* b *Cretas.*

Antipodum penetrare ſinus, aliámque videre
Naturam accelero, mihi ſi tamen arma negatis,
Non poſſunt mihi deêſſe manus, ubicúmque movebor,
In *ſcena* mundi totius me reor eſſe,
Ignotóſque locos, vulgúſque ignobile bellis
Nobilitabo meis, & quas natura removit
Gentibus occultas calcabitis, hoc duce, terras;
His operam dare propoſui nec reſpuo *a* clarã,
Si fortuna velit, vel in his extinguere vitam.
Dixit, & ad naves ſocios invitat, at illi
Ducat eos quocúmque velit hortantur, & ecce!
Nauticus exoritur per fluminis oſtia clamor.

CAPI-

a M. S. *renuo*.

CAPITULUM
SIVE
ARGVMENTVM
LIBRI X.

OCeanum Decimus audaci claſſe fatigat.
Infernum natura chaos, civéſque gehennæ
Conqueſtu, monitúque a movet. Redit aquore Magnus
Oceano domito, mirandáq; pectore verſans,
Occiduum bellis proponit frangere mundũ:
Navigiúmque parat; ſed territus orbis in unum
Confluit, & miſſo veneratur munere Magnum:
Qui licet invicto ferro, famulãte b veneno,
Vincitur; & luteo reſolutus corpore, tandem
Liber in æthereas vaneſcit ſpiritus auras.

a lacrymíſque. b mediante.

ALE-

ALEXANDRIDOS

LIBER X.

Siderios vultus, *a* & amicum navibus amnem
Prębuerat Zephyrus; & jam ſtatione ſoluta
Longiùs impulerat acclivis navita claſſem,
Ignarus quò tendat iter, vel quàm procul abſit
Hactenus Oceani populis, incognitus amnis.
Interea memori recolens Natura dolore
Principis opprobrium mundo commune, ſibíque
Qui nimis anguſtũ terrarum dixerat Orbem,
Arcanáſque ſui partes aperire parabat,
Gentibus armatis, ſubitò turbata verendos
Canitie vultus, Hylen irata, novúmque
Intermittit opus, & quas formare figuras
Cæperat, & varias *b* animas infundere membris
Turbida deſervit, velatáque nubis amictu
Ad ſtyga tendit *c* iter, mundíque arcana ſecundi.
Quò-ſe-cumq. rapit, cedunt elementa, ſuæque
Artifici aſſurgunt, veneratur pendulus aër
Numinis ingreſſum, terræ laſcivia vernis
Floribus occurrit, ſolito mare blandiùs undis
Imperat, & tumidi tenuêre ſilentia fluctus;
Omnia naturam dignè venerantur, & orant:
Vt ſata multiplicet, fetúſque, & ſemina rerum
Augeat, infuſo, miſtóque humore calori.
Illa ſuis referens grates, ſervare ſtatutas
Iuſſit, & in nullo naturæ excedere metas.
Ad ſtyga diſcedo, *a* mihi proviſura, meíſque,
Inquit, Alexandri, quem terra, fretúmque perhorrent, *b*
Everſura caput, vobis *c* commune flagellum.
Dixit, & obſcuros aperit telluris hiatus,
Tartareúmque ſubit declivi tramite limen.
Ante fores Erebi, Stygiæ ſub mœnibus urbis,
Liventes habitant, terrarum monſtra, ſorores:
Inter quas, antris aliarum mater opacis
Abſcondit loculos, & coctum mille caminis,
Faucibus infuſum ficcis *ingurgitat d* aurum,
Explerique nequit ſitis inſatiabilis ardor.
Subſannans alias, cunctis ſupereminet una
Dedignata parem flagrante Superbia vultu.
Merſa jacens ardente luto torquetur, & ardet
Pubetenus, totis exhauſta Libido medullis.
Nauſeat Ebrietas; Gula delitioſa ligurrit,
Et mendica ſuos conſumit morſibus artus.
Immemor Ira ſui eſt, & quo rapit impetus, illuc
Ebria

a *deſcendo.* b *perhorret.* c *nobis.* d *ingurgitat.*

a *fluctus.* b *varijs.* c *vertit.*

Ebria discurrit, & se, sociásque flagellat,
Proditióque Doli comes, & Detractio macri
Filia Livoris, quæ cùm benefacta negare
Non possit, quocúmque modo pervertere tentat,
Et minuit laudes, quas non abscondere a fas est.
Pestis Hypocriseos marcenti livida vultu
Hîc sédet, & summus hodie Processus in aula,
Pestis adulandi, bibulis studiosa potentûm
Auribus instillans animæ lethale venenum;
Huîc aulæ vitio tanta est concessa potestas,
Vt rerum dominis humanas subtrahat aures.
Has ubi præteriens obliquo lumine vidit *b*
Rerum prima parens, urbis se mœnibus infert
Quà videt æternis animas ardere caminis.
Est locus extremum barathri devexus in antrum,
Perpetua fornace calens, ubi crimina punit,
Et sontes animas, ultricis flamma gehennæ;
Et *c* licet unus eas atque idem torreat *d* ignis,
Non tamen infligunt æquas incendia pœnas
Omnibus; hi leviùs torquentur, sæviùs illi;
Sic se conformat meritis cujúsque gehenna,
Vt qui deliquit leviùs, *e* levioribus ille
Subjaceat pœnis, & qui graviore reatu
Excessit graviùs, graviorem sentiat ignem.
Sunt quibus excepta primi levitate Parentis
Nulla fuit vitæ contagio, vel venialis;

His

a *pervertere.* b *fixit.* c *Sed.* d *terreat.* e *levibus.*

His nihil, aut modicum pœnę vapor igneus infert,
Sicut in æstivo cùm tempore noxius agros
Sirius exurit, sub eodem lumine solis
Sanus lascivit, cruciatur, & æstuat æger.
Illic perpetuæ miscens incendia mortis,
* Leviathan, medii stans in fornace *a* barathri,
Vt procul inspexit Numen, fornace relicta
Tendit eò, sed eam ne terreat, ora Colubri
Ponit, & in primam redit, assumítque figuram,
Quam dederat natura creans, cùm sidere solis
Clarior intumuit, tantámq. Superbia mentem
Extulit, ut summum partiri vellet Olympum;
Quo Dea conspecto: Scelerum pater, inquit, & ultor,
Quem matutini superantem lumine vultum
Luciferi tumor ætheria dejecit ab arce,
Ad te confugio tandem miserabilis, ad te,
Quem ne nulla tibi perdenti sidera sedes
Esset, in hac saltem terrarum nocte recepi.
Ad te communes hominúmque, Deûmque querelas
Adfero, scis etenim quantis elementa fatiget
Motib⁹ armipotens Macedo, qui classe subacto
Aequore Pamphylo, Darium ter vicit, & omnem
Confundens *b* Asiam, Porum servire coëgit
Indomitum bellis, nec eo contentus, Eoas
Vestigat latebras, & nunc vesanus in ipsum

Fulmi-

a *fervore.* b *Confringens.*

Fulminat Oceanum, cujus si fata secundis
Vela regant ventis, caput indagare remotum
A Mundo Nili, & Paradisum cingere facta
Obsidione, parat, & nî tibi caveris, istud
Non sinet intactũ chaos, Antipodúmq. recessus,
Alteriúsque volet naturæ cernere solem;
Ergo age, communem nobis ulcisci pestem.
Quæ tua laus, Coluber, vel quæ tua gloria?
Primum
Ejecisse Hominem? si tam venerabilis Hortus
Cedat Alexandro? Nec plura locuta recessit.
Ille secutus eam dictis, promittit in omnes
Eventus operam, nec se disistere, donec
Inferni tenebris jungatur *a* publicus hostis.
Nec mora, rugitu tenebrosam concutit urbem *b*
Conciliúmque vocat. jacet inveterata malorum
Planities, durata gelu, & nive saucia, cujus
Nec sol indomitum, nec mitigat aura, rigorem.
Hîc sontes animæ passim per plana jacentes
Mortis inauditę torquentur agone, quibus mors
Est, non posse mori, quia quorũ hîc mortua vita
In culpa fuerit, ibi vivet semper eorum
Mors in supplicijs, ut qui hîc delinquere vivus
Non cessat, finem moriendi nesciat illic.
Afflictus *c* glacie, nivium de frigore transit
Ad prunas, prô supplicių miserabile! semper,
Et numquã moritur, quẽ torquet carcer Averni.
Hîc ubi collecti Satrapæ Stygis, & tenebrarũ
Con-

a mergatur. b *umbrã.* c *Adstrictus attritus.*

Consedêre duces, tria sibila gutture rauco
Edidit antiquus Serpens, quibus omne repressit
Murmur, & infernis indicta silentia pœnis:
Vmbrarúmq. graves jubet obmutescere plagæ.
Ergo ubi compressit gemitus, à pectore surgens
In medium, mandata Deæ proponit, & addit.
Nam quis erit modus, ò Socij, & quæ meta
flagelli
Hujus? ait, quo cuncta tremunt, prolixior illi
Si mora pro libitu frangendum indulserit orbẽ,
Ecce (sed id taceo) rupto parat obice terræ,
Tartareum penetrare chaos, bellóque subactis
Vmbrarum dominis captivos ducere manes;
Est tamẽ in fatis, quod abominor, adfore tempus
Quo novus in terris, quadam partûs novitate,
Nescio quis nascetur homo, qui carceris hujus
Ferrea subversis confringet claustra columnis,
Vasáque diripiens, & fortia fortior arma
Nostra triumphali populabitur atria ligno;
Proînde duces mortis, nascẽti occurrite mortis
Et regi Macedûm, ne fortè sit ille futurus
Inferni domitor, letho præcludite vitam.
Vix ea ructârat, cùm blando subdola vultu
Proditio surgens; Labor iste brevissimus, inquit,
Est mihi mortiferum, super omnia toxica, virus,
Quod nec testa capit, nec fusilis olla metalli,
Nec vitri species, nec vas aliud, nisi solùm
Vngula cornipedis, dabitur liquor iste falerno
Mistus Alexandro, præstò est occasio dandi,
Nam

a morbo.

Nam meus Antipater, Macedûm Præfectus,
ab ipſis
Cunarum lacrymis, prætendere doctus amorem
Voce, ſed occultis odium celare *a* medullis,
Ad regem ire parat Babylona, citatus ab ipſo,
Vt ſub eo ſenium conſumat, & aſpera rurſus
Perferat emeritus *b* caſtrenſis tædia vitæ:
Hoc ego, ſi Dea ſum, qua nulla potentior inter
Noctigenas, ſi me veſtram benè noſtis Alumnã,
Hoc *famulante*, *c* Duci virus lethale datura
Euehor ad Superos. Sic fatur, & omnis in unum
Conclamat tenebroſa cohors, laudatur ab omni
Provida Concilio, quia *d* ſic ſtudioſa pararet
Indomitum *e* bellis armato frangere potu.
Nec mora Proditio faciem mutata vetuſtam,
Emergit tenebris, Siculúmque per aëra, pennis
Vecta venenatis, thalamum tandem intrat alumni,
Quem ſatis inſtructum blando ſermone relinquens,
In chaos æternum, ſolitáſq. revertitur urbes. *f*
Namque reluctantem Pellæus claſſe minaci
Fregerat Oceanum, jámque indignantibus undis,
Victor ab Oceano, Babylona redire parabat;
Conſtituebat enim miſer, ignarúſque futuri,
Diſpoſitis Aſiæ rebus, transferre ſariſſas,
Pœnorum in fines, *Libycis exinde ſubactis*
Finibus

a *præſtare*. b *emerita*. c *mediante*. d *quòd*.
e *Infractum*. f *umbras*

Finib', Hiſpanas, quib' Herculis eſſe columnas
Fama loquebatur ultra diſcedere *a* metas,
Occiduúmque ſibi bello ſubmittere ſolem.
Gentibus his domitis, animi ſitientis in arce
Concipere audebat, poſt hęc tranſcendere montes
Velle Pyrenæos, armíſque domare rebelles
Gallorũ populos, Rhenúmq. adiungere victis.
Tunc demum patriam, Macedûmque reviſere fines,
Alpibus abjectis agitabat, & inter eundum
Italiam ſervire ſibi, Romámque docere
Græcorum portare jugum. Prætoribus ergo
Præcepit Syriæ faciendæ quærere claſſis
Materiem; dolet aërias procumbere cedros
Libanus, & virides; adductas fluctibus *b* ornos.
In claſſem cadit omne nemus, ſtupet æthera *c* tellus
Arboreis viduata comis, umbráque perenni,
Mirantúrque novum nudata cacumina ſolem.
Quò tendit tua Magne fames? quis finis habendi?
Quærendi quis finis *d* erit? quæ meta laborum?
Nil agis ô demens, licet omnia clauſeris uno
Regna ſub imperio, totúmq. ſubegeris Orbem,
Semper egenus eris, animum nullius egentem
Non res efficiunt, ſed ſufficientia; quamvis
Sit modicum, ſi ſufficiat, nullius egebis.
O faci-

a *deſcendere*. b *adiectas viribus*. c *aëra*.
d *erit modus aut quæ*---

O facilẽ falli! qui dum parat arma, venenum *a*
Eius ad interitum quod comprimat arma, paratur, *b*
Crescit avara sitis juveni, sed potio tantam
Opprimet *c* una sitim. Nam proditor ille scelestus *d*
Instructus monitis, ventísque advectus iniquis
Venerat Antipater Babylonem, ubi cum patricidis,
Complicibúsque suis, facinus tractabat acerbũ.
Quis furor ô Superi? quid agis fortuna? tuũne
Protectum toties perimi patieris alumnum?
Si fati decreta nequis mutare, volentis
Vt pereat Macedo, saltem secreta revela
Carnificum, potes auctores convertere lethi,
Et fati *e* mutare genus, converte venenum
In gladium, satius & honestiùs occidet armis,
Is qui plùs deliquit in his, sed forsitan armis
Non potuêre palàm Superi, quẽ vincere dirum
Clam potuit virus, fuit ergo digniùs illum
Occultum sentire nefas, quàm cedere ferro.
Vt *f* tamem ante diem extremum, quem fata parabant,
Omnia, Rex regum, sibi subdita regna videret,
Fecit eum famæ sonus, & fortuna Monarcham.
Tantus enim terror, & consternatio gentes
Invasit reliquas, ut post domitos Orientis
Totius populos, turbata medullitus omnis
Natio

a *paratur*. b *quod comprimat*. c *venenum*. d *scelestis*. e *mortis*. f *Hoc*.

Natio contremeret, longéque remota paveret
Insula fluctivago quæcumque includitur æstu.
Oblatis igitur, cursùm flexura tyranni,
Muneribus toto peregrina cucurit ab orbe,
Ad mare descendens plenis Legatio velis.
Non dedignantur subdi Carthaginis arces
Imperio Magni, sed & Africa tota, remoto
Scribit Alexandro; Sese servire paratam:
Scribit idem solo terrore coercita, quamvis
Tuta situ, & multis pollens Hispania bellis.
Totáque terrificum, misso diademate, quod vix
Credere sustineam, veneratur Gallia Regem:
Mitescit Rheni rabies, positóque rigore *a*
Teutonicus misto tendit Babylona Sicambro:
Nec minor Italiæ gentes servire coactas
Invasit metus, & licet hinc natura nivosas
Objiciat cautes, illinc maris obice tuta
Continui maneat, tamen insuperabile Magno
Nil credens, Regis spontanea prævenit iram,
Muneribus sedare datis Trinacria, montes,
Infernósque lacus, proli servire Philippi
Imperat, & scribit. Sed quid moror? omnis in unum
Natio concurrit, *claras* b *Babylonis &* arces
Aequore vecta petit, legatos inde videres
Adfluere, & naves rerum speciebus onustas
Quadrupedúmq. greges, quò pervenisse loquacẽ
Credere vix posses famæ præmobilis auram.
Magnus ut accepit, quia *c* confluxisset in ũnũ
Ipsius

a *furore*. b *clarásq*. * *Semiramis arces*. c *quòd*.

Ipſius exſpectans *a* adventum territus orbis.
Ardet adire locum mortis, remiſque citata
Claſſe Semiramiam tendit feſtinus ad urbem:
Non aliter procul inſpecto grege, tigris equorum,
Cujus fulmineas urget *b* ſitis aſpera fauces,
Excutitur ſtimulante fame, vivúmque cruorem
Immitis bibit, & laceros incorporat artus.
Quam ſi fortè ſequens occulto tramite pungat
Cuſpide venator, plangit, fuſóque per herbam
Immoritur ſitiens nec adhuc ſatiata cruore.
Iam ſibi Pellæus fatales, prô dolor, arces
Agmine quadrato ſtipatus inibat, & ecce
Obvia mirifico ſplendebat turba paratu;
Occurrunt proceres, quibus ut comitantibus urbem
Arduus intravit, ſumſítque inſignia regni,
Legatos jubet admitti, poſitúmque Monarcha
Aſcendens ſolium, victo ſibi victor ab orbe
Munera miſſa capit, clypeum quem Gallia gemmis
Miſerat intextum; galeam Carthago pyropo
Deſuper ardentem; viſúmque ſitire cruorem
Teutonicus gladium; ſpumantem Hiſpania labris
Cornipedem, vario diſtinctum membra colore,
Aureáque attritis mandentem frena lupatis.
Tortilis argento digitis intexta Cyclopum
Traditur à Siculo veniens lorica Tyranno.

His

a *opperiens.* b *urit.*

His tamen acceptis, quot mundi regna, tot illi
Tradita deſignant regum diademata Regem:
His variæ gentis cultus, his plurima miris
Purpura texta modis, his quidquid ubique repertum eſt,
Quod mentem alliciat, quod delectare tuendo
Mortales oculos queat, additur omne metallũ,
Et lapidũ ſplendor: his, ut breviùs *a* loquar, orbis
Iunguntur *b* totius opes, quibus ille receptis:
Gratia Djis, inquit, quorum mihi parta favore
Regna, triumphãtur *c* quas nondũ vidim⁹ urbes.
Nec *d* minor à vobis *e* debetur gratia *f* cœlo;
Quòd ſine conflictu bellorũ, quòd ſine noſtri *g*
Sanguinis impenſa Macedûm certamina nondũ
Cominus experti, noſtræ ceſſiſtis habenæ:
Cũi ſe ſi Darius poſito diademate ſupplex
Commiſiſſet, eo regnorum in parte recepto,
Senſiſſet nihil eſſe jugo manſuetius iſto:
Porus in exemplo eſt, qua manſuetudine victis
Præſideam victor, ne dum parentibus ultrò,
Quóſq. jugum noſtrum vis nulla ſubire coëgit
Subjectos mihi mortales, ita vivere ſalva
Libertate volo, ut jam nõ ſit *Servitium*, immò
Libertas, ſervire mihi, diſtinctio nulla
Libertatis erit, inter quos nemo rebellis.
Hęc ubi Legatis breviter: converſus ad illos,
Egregia quorum virtute ſubegerat orbem:
Vos quóq., victores, quorũ labor ardu⁹, inquit,

K Egit

a *brevibus.* b *Adduntur.* c *triumphata.* d *Non.* e *nobis.* f *gloria.* g *veſtri.*

Egit, ut in noſtro conſpectu terra ſileret,
Prȩmia digna manẽt: digniſſim⁹ Hercule miles,
Hoc me Rege meus, ſed & hoc *a* Rex milite dignus,
Milite quem nec hyems fregit glacialibus oris,
Nec medius Libyæ torpentem reddidit æſtus.
Indica vicerunt *b* Macedũm, deſerta, catervæ,
His noſtris *c* manib⁹ domitis lugentia monſtris.
Quid referã triplicẽ Dario vivẽte triumphũ?
Memnona dejectum, Poríq. & Taxilis arma?
Quid loquar informes nobis *d* ceſſiſſe gigantes?
Nunc quia nil mundo peragendũ reſtat in iſto,
Ne tamen aſſuetus armorum langueat uſus:
Oro, *e* quæramus alio ſub ſole jacentes
Antipodũ populos, ne gloria noſtra *f* relinquat
Vel virtus quid inexpertũ, quo creſcere poſſit,
Vel quo perpetui mereatur carminis odas.
Me duce, nulla meis tellus erit invia, vincit
Cuncta labor, nihil eſt inveſtigabile forti:
Plures eſſe refert mundos, doctrina priorum;
Væ mihi, qui nondum domui de pluribus unũ.
Scitis enim Socii, quod *g* cũ mihi miſerit olim
Roma per Aemilium regni diadema, mihíque
Scripſerit ut Regi. Oppoſita modò fronte, reſumtis
Cornibus, excedit corrupto fœdere pactum.
Nunc igitur noſtris ne pars vacet ulla triumphis,

Néve

a *hic.* b *viderunt.* c *veſtris.* d *vobis.* e *Eia.* f *veſtris.* g *quia.*

Néve meis titulis deſit perfectio, Romam
In primis delere placet. Dedit hoc ubi: ſolvit
Concilium, proni curru iam deſide Phœbi.
Iam maris undiſonis rota merſerat ignea ſolem
Fluctibus, & præceps confuderat omnia tetro
Nox elementa globo, tenuit prodire volentes
In lucem ſtellas, ſoliro lugubrior aër
Nocturnus lunam, noctíque *a* præeſſe ſtatuta
Sidera caligo, nubéſque ſuborta repreſſit.
Illa nocte oculis Cynoſuram nauta requirens
Nunc Helicen, vetitúmque mari ſe mergere Plauſtrum,
(Cùm nuſquã auderet ſine ſidere flectere curs⁹)
In medio latuit, prora fluitante, profundo.
Funus Alexandri mortis præſaga futuræ,
Omnia lugebant, moriturum flevit Olympus,
Quem modò naſcentẽ ſignis portenderat iſtis.
De cœlo veri lapides cecidêre, locutus
Agnus in Ægypto eſt, peperit gallina draconẽ:
Et niſi digna fide mentitur opinio vulgi,
Tecta patris, culménque ſuper, geminę ſibi toto
Qua peperit regina die, velut agmine facto,
Conſixêre aquilæ, tot præſignatus ab ortu
Prodigiis Macedo, Superi! quo crimine veſtrũ
Demeruit, vitæ in tanta brevitate, favorem.
Sed ſi mortali contentus honore fuiſſet,
Si ſe geſſiſſet humilem inter proſpera, ſi ſic
Dulcia fortunæ, velut eius amara tuliſſet;
Forſitan & gladium, & gladio crudelius omni

K 2 Vitaſ-

a *nocti præeſſe.*

Vitasset fato sibi disponente, venenum.
Iam piger expleta flectebat nocte Bootes
Emeritos currus, tenereque infantia lucis
Sopierat tenebras, sed nec tunc lucis in ortu
Roscidus auroræ super herbam decidit humor:
Nec volucres cantu tremula sub fronde, canore
Prævenêre diem: venturi præscia luctûs,
Vocis amorigeræ citharâ Philomela repressit:
Luciferúmque ferunt primùm cessisse diei
Venturæ, & reliquis nondum cedentibus astris,
Primus in *a* occidui, versa vice, litora Ponti
Flexit iter pronus, hebetíque elanguit *b* ore.
Tunc demum *c* licet invitus, quia fata morari
Non poterat Titan, Nabatheis extulit undis
Armatum radijs caput, & nisi provida fati
Obstaret series, toto conamine currus
Velle minabatur, flexo *d* temone, reverti *e*
Siste gradũ venerande Parens, & lucis, & ignis
Siste gradum, nisi luciferum converteris orbem
Extĩguet Macedũ, tua Phœbe lucerna, lucernã:
Sed iam magnanimi fatalis venerat hora
Rectoris mersura caput, nec *f* fata sinebant
Differri scelus ulteriùs, mundíque ruinam
Eois redolens fragrabat *g* odoribus aula,
Quà popul⁹, procerúmq. sacer cõvenerat ordo.
Cum quibus, ut fando pars est consumta diei
Plurima, tum demũ, cùm donaretur *h* opimis,
A duce muneribus, ditatis *i* vina ministris
Circum-

a ad. b *relanguit.* c *Sed tandẽ.* d *verso.* e *regressũ.* f *nõ.* g *fulgebat.* h *donarẽtur.* i *ministros.*

Circumferre jubet; & qui securus ab hoste
In bellis *a* toties hostilia fuderat arma
Et Pater, & Domin⁹ cadit, & perit inter amicos.
Diriguit totum subita torpedine corpus,
Vixque sui compos, demisso poplite, lecto
Redditur, extemplo ferali tota tumultu
Regia concutitur, nec dum proferre dolorem
In medium audebant, quia fortunæ medicinam
Adfore sperabant, quæ semper adesse ruenti
Quoslibet in casus, cõsueverat. Ergo ubi venas
Infecit virus, & mortis certa propinquæ
Signa dedit Pullus, media sibi jussit in aula
Aptari lectum, quò postquam exercitus amens
Convenit, mistóq. ducum man⁹ inclyta, vulgo,
Vndantes lacrymis, & arantes unguibus ora,
Intuitus. Quis cùm terris excessero, dixit,
Talibus inveniet dignum? iam sufficit, orbem
Terrarum rexisse mihi, satis axe sub isto;
Prospera successit parentibus alea bellis;
Iam tædere potest, membris mortalibus istam
Circumscribi animam, consumsi tempus & ævum,
Deditus humanis satis in mortalibus hęsi,
Hactenus hęc. Summum deînceps recturus Olympum,
Ad majora vocor; & me vocat arduus æther,
Vt solium regni, & sedem sortitus in astris
Cum Iove disponam rerum secreta, brevéque
Eventus hominum, Superûmq. negotia tractẽ.

a bello.

Rursus in ætherias arces, Superûmq. cohortẽ,
Forsitan Aetnæos armat præsumtio fratres;
Et dura a Encelado laxavit membra Pelorus.
Sub Iove decrepito, Superósq. & sidera credunt
Posse capi ex facili, rursúsque lacessere tentant.
Et quia Mars sine me, belli discrimen abhorret:
Consilio Iovis, & Superûm, licet ipse relucter,
Invitus trahor ad regnum. Sic fatur, at illi
Quærere cum planctu, lacrymísque fluentibus instant:
Quem velit heredem, mundíque relinquere Regem?
Optimus, inquit, & Imperio dignissimus, esto
Rex vester; sed vox postquam non adfuit, aurum
Detractum digito Perdiccę tradidit, unde
Præsumsêre duces, regem voluisse supremum
In regni sibi Perdiccam succedere summa. *b*
Nec mora vitalis resolutum frigore corpus
Destituit calor, & luteo de carcere tandem
Spiritus erumpens, tenues exivit in auras.
Tunc verò in luctum dolor est resolutus amarum,
Tunc vires habuêre suas lamenta, nec ultra
Mobilis horrendos suppressit turba tumultus,
Non *c* tantus ciet astra fragor, cũ quattuor axẽ
Stelliferũ quatiunt, agitando tonitura, fratres.
O felix mortale genus, si semper haberet
Aeternum præmente bonum, finémq. timeret,
Qui tam nobilibus, media quàm plebe citatis

Im-

a *Duráque * Typhœo.* b *summam.* c *Nec.*

Improvisus adest, animæ discrimine magno
Dum quæruntur opes, dum fallax gloria rerum
Mortales oculos vanis circumvolat alis:
Dum profugos petimus, qui nunc venduntur, honores,
Verrimus æquoreos fluctus, vitámque perosi
Et caput, & merces tumidis cõmittim⁹ undis.
Cúmq. per Alpinas hyemes, turbámq. latronum
Romuleas arces, & avaræ mœnia Romæ
Cernere solliciti, si cursu fortè beato
Ad natale solum, patriámque revertimur urbẽ *b*
Ecce repentinæ, modicæque occasio febris
Dissolvit, toto quæcumque paravimus ævo.
Magnus in exemplo est: cûi nõ sufficerat orbis,
Sufficit excisо de fossâ marmore terrâ,
Quinq. pedũ fabricata dom⁹, ubi e nobile corp⁹
Exigua requievit humo, donec Ptolomæus,
Cûi legis Ægyptum in partẽ cessisse, *d* verendi
Depositum fati, toto venerabile mundo
Transtulit ad dictam de nomine Principis urbẽ.
Sed iam præcipiti mersurus lumine noctem
Phœb⁹ anhelantes convertit ad æquora cursus.
Iam satis est lusum, iam ludum incidere prętat
Pierides, alios deinceps modulamina vestra
Alliciant animos, alium mihi postulo fontem,
Qui semel exhaustis sitis est medicina secundę.
At Tu cujus opem pleno mihi copia cornu
Fudit, ut hostiles possim contemnere linguas.

Suscipe

a *ut.* b *patriúmque revertimus orbem.*
c *quâ.* d *cecidisse.*

Suscipe Gualteri studiosum, magne, laborem
Præsul, & hanc vatis circùm tua tempora sacræ
Non dedigneris hederam conjungere Mitræ.
Nam licet indignum tanto sit Præsule carmen,
Cùm tamen exuerit mortales spiritus artus,
Vivemus pariter, vivet cum vate superstes
Gloria Guilhelmi, nullum moritura per ævum.

MS. Engelbergense sic claudit Opus.

Explicit Alexandris Magistri Gualteri de Castellione.

Scriptus fuit liber iste Anno Domini M. CC. LXXVII.

ERRATA.

Fol. 14. v. 23. terra. *f. 15. v. 18. MS. sic habet.*
Accessit Cloades fide conspicuus, cecinítq.
Regi dulce - *f. 16. v. 24.* sollemnia. *f. 17. v 3.* Arcton. *f. 18 v. 16.* virentibus. *f. 20. v. 13.* A-tlas. *f. 22. v. 23.* comitantib⁹. *f. 25. v. 16.* egregiè. *ibid. v. 17.* sphæram. *f. 38. v 22.* deseruisse. *f 39 v. 10.* honori. *f. 41. marg.* arcanis. *f. 44. v. 20.* ma-gnã *ibid. marg.* Captivata. *f. 45 v. 21.* un⁹ *f. 54. v. 15.* a-mné. *f. 57. marg.* In Matrem sibi se sic temperat ut sibi - *f. 61. marg. dele c.* superis *f. 69. v. 11.* Relligiõe. *marg.* adstricti⁹ *f 78. v. 3.* metã *f. 88. v. 23.* papavereo. *pro soporifero. f. 91. v. 17.* frenis. *ibid. v. 28.* Evitare. *f. 98. v. 4.* sinuoso. *f. 103. v. 21.* flammivomo. *ibid. v. 8.* diluviũ.

f. 106.

f. 106. v. 13. Amyntas. *f. 117. v. 14.* in bellis. *f. 121. v. 17.* Regis, & ut victis invictus parcat & urbi. *f. 129. v. 29.* Eclipsis. *f. 144.* adgressus. *f. 148. marg. a.* Defluit. *f. 154. v. 17.* Lybie. *f. 165. v. 17.* Cæde liquet Dymni, facinus * Cebalinus-- *f. 169. v. 23.* veri simile. *f. 175. v. 20.* Scythicas bellator in oras. *f. 193. v. 9.* dementia. *f. 195. marg.* Oxydracarum. *210. v.* Ejecisse. *f. 214. marg.* quodque *b.* opprimat. *Accentus, commata, puncta, &c. omissa, transposita prudens lector emendet præsertim. f. 49. 87.*

DVm librum concludo, ecce benevole Lector eorum imperio, quibus me parere oportet, iniungitur, ne quid minùs ex fide MS. exemplarium feciss videar, ut versus etiam depravatos vel leviter mutatos, substitutis sed alio subinde charactere vocabulis fideliter adnumerem, id quod factum volo. Itaque præter ea quæ in marginalibus adferuntur, in utroque MS. sic lego:

f. 12. v. 18. Exequitur patriæ tactus suplicantis amore.
f. 17. v. 22. Euphrates illinc Armenia----
f. 21. v. 16. Cùm timor incuteret mentem---
f. 26. v. 7. ----numerúmque recensita---
f. 30. v. 13. Spiritus arterias corpusq----
f. 32. v. 16. Indulto tridui spatio tamen ----

f. 36.

f. 36. v. 14. Legione Thebæa------
v. 25. ----ſacra venerandus idea.
f. 41. v. 9. ---ſequitur alacer Craterus, eíſque
f. 49. v. 11. Cœnus Craterus & ipſe
f. 52. v. 18. Amphilochum Craterus adit------
v. 16. Hunc ſudes excerebrat----
f. 53. v. 7. Quid dedit autumno---
v. 16. Regnet Hemiſphærio, motus----
f. 61. v. 7. ----ubi plebs nũc Orthodoxa----
f. 62. v. 2. Confectúmque diu lethea fæce vitrina Pixide condiderat----
f. 65. v. 13. Poſſet, & affectos fame, defectúque ciborum
f. 81. v. 3. Sordes Samarice fraterni---
f. 83. v. 7. ----putans replicat iteratos Echo boatus
f. 87 v. 24. Sola docens miſeris miſereri--
f. 88. v. 1. Et Pax agricola, & cum pleno----
f. 92. v. 22. Sed fortuna Deus & eaque---
f. 97. v. 16. Arterias Cybeles cadit----
f. 103. v. 12. Memnonides Phidias, cujus----
f. 105. v. 1. Impiger occurras.
f. 106. v. 11. Occubuit Lyſias---
v. 13. Afrum Craterus, Lyſiam deje---
f. 108 v. 9. Tranſierat Lycum paucis----
f. 114. v. 13. Tympana Pſalterio
f. 115. v. 12. ------tanto ſplendore Lucanum
v. 24. Lingua ſeſum------
f. 123. v. 28. ---rigét dolabris in fragmina cedũt.
f. 127. v. 11. Eſſe miſerturos alij, Si qui--
f. 128. v. 16. Metropolis Mædiæ---

f. 133. v. 27. ------nec ut antea regni---
Diſpenſabat onus ſolus---
f 135. v. 18. ---Beſſus optime Regum
f. 143. v. 2. In Mediam Darium --- & v. ſeq.
f. 151. v. 19. Non adeò ambirent---
Simonis Heredes---
f. 158. v. 21. ------brevis eſt labor & via, nobis
Quatridui ſuper eſt iter ut--
f. 161. v. 7. ---molli lingua ſuplicãte recepit
f. 163. v. 4. ---et veteri mutato nõine Scythis.
f. 164. v. 1. ----exemplo manumiſſos eſſe----
v. 12. Suppreſſit triduo donec------
v. 16. Quod toto tridui ſpatio---
f. 165. v. 20. ------præfeci Mediæ----
f. 171. v. 2. ---prodi biduo cùm poſſet----
f. 180. v. 9. ---infractos antea bellis
f. 183. v. 2. ----intercipit in mare Gangem
Manantem Aceſinem---
f. 190. v. 5. Rubri⁹ & proprio rubricavit----
f. 199. v. 15. Doctores medicę Critobol⁹ artis,
f. 200. v. 5. ----regem Critobole, ſive teneri.
v. 20. Fluxũ medicis Critobol⁹ herbis.
f. 201. v. 22. Convenêre, ſimul quorum Craterus ad ipſum:
f. 204. v. 22. In theatro mundi------
f. 208. v. 6. Has colit Hypocriſis murcenti--
Sedes, & ſummus----
f. 212. v. 24. Fines, & Numidiæ peragratis.
f. 217. v. 22. ----non ſit ſervitus, immo

FINIS.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Philippi Gualteri de Castellio-
ne (: Probst zu Tournay und
Lille 1201; zu 6. zu Lille.)
Alexandris in 10 Büchern
(Lyon 1558) wurde in Mittel-
alter von allen andern
Geschichten am meisten gepflegt,
und in den Epochen, stand in
seinem höchsten Glanz.
Taube Fr. d. Alleg. Mittel u. Volksausgabe.
f. Ferdinand 3 Zeichn. 72 l. Anm.

Tyrus p. 61

Incidit in Scyllam cupiens
vitare Charybdim p. 10

cf. Jordan's works vol. 5
p. 285

Natur Gnathonis

Zeitschrift Gymnasium
Neuschrift 1853 p. 365

Gnathi Alexandris
ed. Müldener Lipsiae 18